

הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול

סיכום שנת העבודה 2008

דו"ח מס' 20
2008

אדר תשס"ט
פברואר 2009

רח' כנפי נשרים 7, גבעת שאול, ת.ד. 3985, ירושלים 91039, טל: 02-5675911 פקס: 02-6513956
הקו החם: 1-700-500-508 ■ www.antidrugs.gov.il

עריכה: איריס יוגב
עיצוב והפקה:

תוכן העניינים

5	פתח דבר
7	סקירה כללית
13	ועדת הכנסת למאבק בנגע הסמים
14	מועצת הרשות
15	ועדות המועצה
15	הוועדה לטיפול ושיקום
15	הוועדה לפיתוח משאבי אנוש
16	ועדת מניעה-קהילה
16	ועדת מחקר
16	הוועדה לפיתוח קשרי חוץ ושת"פ בינלאומי
16	ועדת כספים, תקציב ותרומות
17	ועדת תמיכות
17	מינהלת הרשות
18	הוועדה לבהיגת חומרים פסיכואקטיביים
20	תקציב הרשות
21	מניעה
25	דוברות והסברה
31	טיפול ושיקום
31	טיפול בבני נוער וצעירים
33	טיפול במבוגרים
35	שיקום
36	מזעור הנזק
37	פרויקטים מיוחדים
39	קהילה
47	אכיפת החוק
57	פיתוח משאבי אנוש
63	מחקר
71	מרכז הדרכה ומידע ארצי ע"ש קרי לידס
80	פיתוח קשרי חוץ
89	גיוס משאבים

פתח דבר

שנת העבודה 2008 התאפיינה **בפיתוח כיוונים ותוכניות חדשות** ובהעצמת פרויקטים קיימים בכל תחומי הפעילות של הרשות.

דגש מיוחד הושם על פעילות הסברה ומניעה בתחום **האלכוהול**, בעיקר במישור המקומי. הוקמה ועדה אשר הופקדה על גיבוש מסרים בנושא מניעת השימוש באלכוהול. הוועדה הגישה מסקנות ביניים אשר יהוו בסיס לפעילות הסברה ומניעת שימוש לרעה באלכוהול.

סוגיית קליטת העלייה על מורכבותה המשיכה להוות נדבך חשוב בפעילותנו. השנה פיתחנו תוכנית התערבות כוללת לאוכלוסיית יוצאי אתיופיה והתחלנו ביישומה בשמונה ישובים עתירי עולים, רכזי המניעה מקרב בני העדה פועלים כחלק נוסף במערך שהוקם בשנה הקודמת עבור אוכלוסיית יוצאי חבר המדינות.

בתחום **האכיפה וקידום החקיקה** נוספו חומרים חדשים לפקודת הסמים, רובם ככולם חומרים פעילים ב"סמי הפיצוציות". פעלנו לקידום "**חוק האלכוהול**" שעיקרו הרחבת סמכויות הרשות והכללת חובת פיקוח ורישוי על מוסדות לטיפול במשתמשים באלכוהול. תוכנית "**10 הצעדים**" גובשה ומבוצעת יחד עם משטרת ישראל להעמקת האכיפה, לשיפור סגירת הגבולות בפני החדרת סמים ולשיקום מערך החילוט.

השנה היתה "**שנת הסמים**" של משטרת ישראל. בעקבות תוכנית עשרת הצעדים, קביעת המלחמה בסמים כיעד מועדף ופעילותן של שלוש יחידות הגבול שהקימה המשטרה, נרשמה עלייה של 38% בחשיפת עבירות סחר בסמים. נפתחו 4,532 תיקים לעומת 3,278 בשנה הקודמת. יבול התפיסות היה מרשים: 303 ק"ג הרואין לעומת 136 ק"ג בשנה הקודמת; 135 ק"ג קוקאין לעומת 36 ק"ג בשנת 2007.

התוכנית האסטרטגית לכתות א' עד י"ב שפותחה במשותף על-ידי הגורמים המקצועיים במשרד החינוך וברשות אושרה. התוכנית כוללת תכנים המותאמים לשכבות הגיל השונות וכן קביעתן של שעות חובה בנושא מניעת השימוש בסמים ובאלכוהול כחלק ממערכת שעות הלימודים בבתי הספר.

תוכניות מניעה עודכנו ורוענו. תוכנית "**כן לספורט לא לסמים**" שודרגה והותאמה לצרכי השטח. בשנת העבודה הקרובה הערכה המשודרגת תהווה בסיס לפעילותן של כ-20 קבוצות בני נוער בסיכון. התוכנית "**יום של תכלת**" שהופעלה בשנים האחרונות **בגני הילדים**, נדונה במשותף על-ידי משרד החינוך והרשות והוחלט לשדרגה ולהתאימה לרוח התקופה.

בתחום הטיפול והשיקום נמשכה מגמת הפיתוח של **מסגרות לתחלואה כפולה** בתוך בתי-חולים פסיכיאטריים, וקודמה **הפעילות למזעור הנזק** – המתמקדת בעיקר בהחלפת מזרקים למכורים פעילים, במטרה להפחית את סכנת ההידבקות במחלות זיהומיות, ברחבי הארץ.

נושא **השיקום** החל לצבור תאוצה, בהיותו השלב האחרון והקריטי ביותר בתהליך הגמילה משימוש בסמים והחזרה לתפקוד נורמטיבי בחברה.

פרויקט "הרכבת" מרכז טיפול משולב, יצא לדרך. שיפוץ המתחם התאפשר הודות לתרומה שהתקבלה מקרן ספרא ומקרן יאדא"ף. המקום יחל לפעול כבר לאחר חג הפסח הקרוב.

בנייתו של הכפר השיקומי-טיפול בדרום הארץ, "רוח מדבר", הולכת ומסתיימת. לאחר שנים רבות של המתנה, תושבי הדרום יזכו בפתרון טיפולי קרוב ונגיש. הכפר יציע מסגרות טיפוליות שיקומיות לבני נוער ולמבוגרים נפגעי סמים ואלכוהול. הוא צפוי להיפתח לקראת סוף השנה הנוכחית.

קיימנו דיונים עם המוסד לביטוח לאומי בדבר שינוי הקריטריונים למתן קצבאות למכורים לסמים, במטרה לעודד להגיע למסגרות הטיפול השונות.

מרכז ההדרכה והמידע הארצי ע"ש קרי לידס הפך לבית מרכזי לקיום הכשרות לצוותים מקצועיים ולצוותי הקהילה, כמו גם לגופים חיצוניים כדוגמת עמותת על"מ, מחלקת הנוער של משטרת ישראל, רופאים ועוד.

לקראת סוף השנה הוחלט על **שדרוג אתר האינטרנט** ופיתוחו בשפות **אנגלית, רוסית וערבית** והפיכתו לאתר פעיל בארבע שפות. בימים אלה עלה לאוויר האתר בשפה האנגלית ובהמשך יועלה האתר ברוסית אשר נמצא בעיצומה של עבודת הכתיבה. האתר בשפה הערבית יופק בהמשך השנה ויעלה לאוויר עד סוף השנה.

בתחום **פיתוח משאבי אנוש** נעשתה פריצת דרך משמעותית באמצעות תוכנית לימוד המיועדת לסטודנטים להוראה במכללות והכשרת עתודה של מרצי מכללות בנושא מניעת השימוש לרעה בסמים ובאלכוהול. נושא האלכוהול שולב במכלול ההכשרות המבוצעות על-ידי הרשות וכן הוכנסו מרכיבים תרבותיים להכשרות רלבנטיות, כדוגמת: הכשרת מגשרים אתיופיים, הכשרת מנחי הורים יוצאי חבר המדינות וכיו"ב.

בתחום **קשרי חוץ** הודקו קשרי העבודה עם הנציגות האזורית של האו"ם בקהיר, והועמק שיתוף הפעולה עם הגורמים המקצועיים ברשות הפלשתינאית וכן הוכנה תוכנית ליצירת קשרי עבודה עם מוסדות האיחוד האירופי.

הוחל בתהליך שדרוג מערכת הבקרה על עבודת הרשות תוך בחינה מחדש של כל מערך המחשוב, לצורך התאמתו לסביבת עבודה מודרנית.

בוצע קמפיין ההסברה בתקשורת "אני היי בנטורל" המבוסס על מוטיב חיובי. בעקבות שבוע הסמים הלאומי בדצמבר, מונתה ועדה לבחינת הפעילות ואפקטיביות המסר. הוועדה אמורה להגיש את המלצותיה לקראת ההיערכות לשבוע המודעות לציון היום הבינלאומי למאבק בסמים שיחול בחודש יוני.

במהלך השנה בוצעו כ-60 מחקרים, בכללם: סקרים, מחקרי הערכה, מחקרים יישומיים במדעי החברה ובמדעי הטבע, הרפואה והטכנולוגיה, ומלגות לסטודנטים לתואר שני ושלישי. בשנה זו הוחל בעריכת המחקר האפידמיולוגי ה-VII – שממצאיו יפורסמו השנה, ויעמידו לרשותנו מסד נתונים חדש ועדכני בדבר היקף השימוש בסמים בישראל.

תודה להנהלת משרד ראש הממשלה שתמכה בנו וגיבתה את פעילותנו לאורך כל הדרך, ליושב-ראש המועצה, מר אליעזר (צ'יטה) כהן, לחברי המועצה, לעמיתינו מהמשרדים, לראשי ערים ורשויות, למתאמי המאבק בסמים ובאלכוהול, לראשי התחומים ולחברי צוות הרשות.

בברכה,

יאיר גלר
המנהל הכללי

סקירה כללית

מבוא

הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול הינה תאגיד סטטוטורי אשר הוקם מכח "חוק הרשות הלאומית למלחמה בסמים, התשמ"ח – 1988". השר הממונה על ביצוע החוק הוא ראש הממשלה.

הרשות הינה הגוף המרכזי במדינה המוביל את המאבק בסמים, קובע מדיניות לאומית ומתאם את ביצועה על-ידי משרדי הממשלה השונים. תחומי הפעילות העיקריים של הרשות הינם: הסברה, חינוך ומניעה, טיפול ושיקום, מחקר, מידע, פיתוח כח-אדם, אכיפה, פעילות בקהילה, פיתוח קשרי חוץ וקידום החקיקה.

בבחינה שערכנו לפני מספר שנים אותרו ארבעה תחומי פעילות ייחודיים לרשות. תחומים אלה מבוצעים על-ידי הרשות באורח בלעדי: הסברה, מחקר, פעילות בקהילה והכשרת כח-אדם.

יעדי הרשות לשנת 2008

כללי

1. הקמת מערך התערבות כוללני (במודל עולי בריה"מ) לעולים מאתיופיה.
2. הרחבה והטמעה של תוכניות רב-תחומיות בנושא אלכוהול.
3. קידום החקיקה והבאה להצבעה:

- מכירת חומרים מסוכנים (נדיפים).
- עונשי מינימום לסוחרים סמים.
- בדיקות לנהגים מקצועיים.
- בחינה מחדש של פקודת הסמים המסוכנים.

מניעה

4. בניית תוכנית עבודה משותפת עם משרד החינוך לתלמידים מגן חובה ועד כיתה י"ב.

הסברה

5. קידום תכנון המיזם להקמת מרכז מבקרים ומוזיאון בצמוד למערך ההסברה.
6. שיווק והפעלה של "גלגל הצלה" – מערך ההסברה הנייד של הרשות.

טיפול ושיקום

- 7. הקמה והפעלה של מבנה לטיפול כוללני בגוש דן.
- 8. הפעלה של פרויקטים שיקומיים בפריסה אזורית.

אכיפה

- 9. עיבוי יחידת הכלבנים במסגרת הפעילות המיועדת לחסימת החדרת סמים לארץ.
- 10. הפעלת תוכנית עבודה משותפת עם אגף התנועה במשטרת ישראל.

קהילה

- 11. הרחבת הפעילות בישובים: במגזר היהודי, במגזר הלא יהודי, בקרב אוכלוסיית העולים ואוכלוסיית הותיקים.

מחקר

- 12. ביצוע סקר אפידמיולוגי ארצי לגבי היקף השימוש בסמים בקרב כלל אוכלוסיית ישראל.
- 13. ביצוע מחקרים בסיסיים וישומיים בתחומי מדעי הטבע, הרפואה והחברה.

פיתוח משאבי אנוש

- 14. הכשרת צוותים מקצועיים בדגש על צוותי חינוך ורפואה.

מרכז הדרכה ומידע ארצי ע"ש קרי לידס

- 15. שדרוג מרכז ההדרכה והמידע כמרכז ידע לאומי.

פיתוח קשרי חוץ

- 16. העמקת מערך הקשרים עם מדינות האזור (אגן היס התיכון והמדינות הגובלות).

בהתאם ליעדים ולתוכנית עבודה מתומחרת, עיקרי הפעילות בשנת 2008 כללו:

1. הקמת מערך התערבות כוללני (במודל עולי בריה"מ) לעולים מאתיופיה

- במאי 2008 נכנס לעבודה בתחום קהילה ברשות מנחה לעבודה קהילתית עם אוכלוסיית יוצאי אתיופיה.
- בעקבות דיונים בינמשרדיים גובשה תוכנית פעולה לעבודה עם אוכלוסיית יוצאי אתיופיה והוחלט על תחילת פעילות בישובים עתירי עולים יוצאי אתיופיה.
- נבחרו שמונה רכזים מקומיים שהחלו לעבוד בישובים: רחובות, אשדוד, באר-שבע, חדרה, עפולה, ראשון-לציון, אשקלון וחיפה.
- במקביל, הוכנסה מודולה בנושא מניעת השימוש לרעה בסמים ובאלכוהול כחלק מלימודי מגשרים אתיופיים במכללת בית-ברל. הקודים התרבותיים של יוצאי חבר העמים ויוצאי אתיופיה הוכנסו כחלק אינטגרלי מההכשרות הבסיסיות לטיפול בנפגעי סמים ואלכוהול, בהכשרה למרצים במכללות ולהכשרת מדריכים חברתיים בבית ברל.

2. הרחבה והטמעה של תוכניות רב-תחומיות בנושא אלכוהול

- הטיפול בסוגיית האלכוהול עלה בוועדת המועצה למניעה וקהילה. מונתה ועדת משנה שהתבקשה להגדיר מהם המסרים שאנו מעוניינים להעביר לשטח בנושא האלכוהול. ועדת המשנה הגישה את המלצותיה בסוף חודש אוגוסט 2008.
- במקביל, השטח מקדם תוכניות במישור המקומי ובכללן חלוקת נשיפונים לבדיקת רמת האלכוהול בדם למבלים במועדונים, כרזות מקומיות שמטרתן מניעת שימוש באלכוהול, מסיבות נקיות מסמים ומאלכוהול ועוד.
- הרשות סיכמה עם הנהלת הפרויקט הלאומי "עיר ללא אלימות" על הפעלת פיילוט בנושא אלכוהול בבתי-ים ובאילת. בשלב הראשון התקיים בתחילת חודש מאי 2008 מפגש עם הגורמים הנוגעים בדבר לצורך הגדרת המסרים ותוכנית הפעולה.
- העלינו את נושא האלכוהול כמחולל אלימות מספר 1 בפני ועדת השרים לאלימות בראשות השר דיכטר, וביקשנו שהוועדה תייחד דיון לנושא.
- הופק סרט הסברה לצה"ל בנושא מניעת השימוש באלכוהול והתקיימה הדרכה למנחי אלטרנטיב להעברת סדנאות למניעת שימוש לרעה באלכוהול לחיילים.
- נושא האלכוהול הוכנס כחלק בלתי נפרד מכלל ההכשרות המבוצעות על-ידי תחום פיתוח משאבי אנוש ברשות.

3. קידום החקיקה

- מכירת חומרים מסוכנים (נדיפים): מדובר בחומרים שנמצאים בשימוש נרחב (דבק מגע, דלק, גז מזגנים וכיו"ב), עיקר הטיפול מתמקד בפעולות הסברה ומניעה.
- עונשי מינימום לסוחרי סמים: הצעת חוק הונחה על שולחנה של ועדת חוקה חוק ומשפט בכנסת.
- בדיקות לגילוי סמים ואלכוהול לנהגים מקצועיים: הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה בנושא עריכת בדיקות סמים ואלכוהול לנהגים מקצועיים אושרה על-ידי ועדת הכלכלה של הכנסת.
- אושר תיקון לפקודת התעבורה המאפשר עריכת בדיקות רוק לנהגים לצורך איתור שימוש בסמים.
- "חוק הבגנים" – תיקון סעיף 10 בפקודת הסמים כך שתיאסר מכירתם של באנגים – עבר בקריאה שנייה ושלישית.
- בחינה מחדש של פקודת הסמים המסוכנים: הצעתנו לקדם את חקיקתו של חוק הסמים שיחליף את פקודת הסמים, אושרה עקרונית על-ידי היועץ המשפטי לממשלה. קידום הנושא באחריות תחום האכיפה ברשות ובליוי הוועדה לבחינת חומרים פסיכואקטיביים.

4. בניית תוכנית עבודה משותפת עם משרד החינוך לתלמידים מגן חובה ועד כיתה י"ב

- פותחה על-ידי הרשות בשיתוף עם משרד החינוך תוכנית אסטרטגית מא' עד י"ב הכוללת יחידות לימוד בנושא מניעת השימוש לרעה בסמים ובאלכוהול. התוכנית אושרה להפעלה בשנה"ל הבאה, על-ידי הנהלת משרד החינוך.

5. קידום תכנון המיזם להקמת מרכז מבקרים ומוזיאון בצמוד למערך ההסברה

- נבנה מודל תיאורטי של מרכז המבקרים והמוזיאון. מודל זה הוצג בכנס של ארגון FECS שהתקיים בניו-יורק בחודש אפריל 2008.

6. שיווק והפעלה של "גלגל הצלה" – מערך ההסברה הנייד של הרשות

- מערך ההסברה הנייד הופעל השנה בהיקף מלא בכל רחבי הארץ. בפרויקט "מכורים לחיים" ובפרויקט "אלטרנטיב" אשר פעלו במשך כל השנה השתתפו כ-70 אלף תלמידים וחיללים. בנוסף לאלה, ניידת ההסברה של הרשות (עם סיפורו של מכור נקי) השתתפה בכ-100 אירועים בקהילה.

7. הקמה והפעלה של מבנה לטיפול כוללני בגוש דן

- עיריית תל-אביב-יפו בשיתוף עם משרד הבריאות שכרה מבנה ייעודי לפרויקט. נשכר אדריכל לתכנון פנים המבנה. סיום השיפוץ ותחילת ההפעלה מתוכננים להתבצע לקראת סוף המחצית הראשונה של שנת העבודה הנוכחית.

8. הפעלה של פרויקטים שיקומיים בפריסה אזורית

- מכינה אקדמית למכורים נקיים הופעלה על-ידי מכללת עמק יזרעאל בשיתוף עם הרשות.
- מלגות שיקום תעסוקתי הוענקו לכ-60 מכורים נקיים.
- פרויקטים שיקומיים עירוניים התבצעו בישובים: ירושלים, אשדוד, חולון, חיפה, דימונה, באר-שבע, אשקלון, ראשון-לציון, פתח-תקווה ובת-ים.

9. עיבוי יחידת הכלבנים במסגרת הפעילות המיועדת לחסימת החדרת סמים לארץ

- הרשות סייעה ליחידת הסמים של המכס ברכישה ואימון של כלב סמים נוסף ליחידת הכלבים בנתב"ג.

10. הפעלת תוכנית עבודה משותפת עם אגף התנועה במשטרת ישראל

- מתקיימים קשרי עבודה שוטפים בין אגף התנועה במשטרת ישראל והרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול. שיתוף פעולה זה בא לידי ביטוי בקידום החקיקה (בדיקות רוק לנהגים, בדיקות סמים ואלכוהול לנהגים מקצועיים). נמשכת הפעלת ניידת "אלכוסם" לביצוע בדיקות סמים ואלכוהול לנהגים.

11. הרחבת הפעילות בקהילה

- לפרויקט הקהילתי נוספו במהלך השנה הישובים: מועצה אזורית מגידו, נהריה, כפר-יונה, מועצה אזורית זבולון וקריית ביאליק. במגזר הערבי נוספו לפרויקט הישובים ריינה, עראבה ובוסמת טבעון. נוספו 3 רכזים לאוכלוסיית חבר המדינות והחלו בעבודתם 8 רכזים לאוכלוסיית יוצאי אתיופיה.

12. ביצוע סקר אפידמיולוגי ארצי לגבי היקף השימוש בסמים בקרב כלל אוכלוסיית ישראל

- המחקר בביצוע.

13. ביצוע מחקרים בסיסיים וישומיים בתחומי מדעי הטבע, הרפואה והחברה

- 62 מחקרים נמצאים בשלבים שונים של ביצוע.

14. הכשרת צוותים מקצועיים בדגש על צוותי חינוך ורפואה

- בוצעו 5 הכשרות לצוותי רפואה.

- הוכשרו מרצים מ-7 מכללות להכשרת מורים, להעברת נושא מניעת השימוש בסמים ובאלכוהול כחלק מתוכנית הלימודים במסלול להכשרת מורים. הנושא יוכנס לתוכנית הלימודים במכללות בשנת הלימודים הקרובה.

15. שדרוג מרכז ההדרכה והמידע כמרכז ידע לאומי

- במהלך שנת העבודה בוצעו במרכז 16 הכשרות ו-10 ימי עיון בנושאים שונים למגוון קהלי יעד.
- אתר האינטרנט מעודכן בדרך קבע. במהלך השנה נוספו לאתר 4 פורומים.

16. העמקת מערך הקשרים עם מדינות האזור (אגן הים התיכון והמדינות הגובלות)

- חיזוק הקשר עם מדינות האזור בא לידי ביטוי בעיקר בהעמקת קשרי העבודה בינינו לבין הרשות הפלשתינאית ובהידוק קשרי העבודה בינינו לבין הנציג האזורי של האו"ם שמקום מושבו בקהיר. ביטוי לכך ניתן באירוע צד שהתקיים במהלך ועידת הסמים השנתית של האו"ם בווינה, בהשתתפותנו ובהשתתפות נציגי הרשות הפלשתינאית, אירוח משלחת בכירים מהרשות הפלשתינאית, השתלמות שוטרים מהרשות הפלשתינאית וכמו כן השתתפות נציגי משטרת ישראל בהכשרה שנערכה בתורכיה על-ידי האו"ם עבור אנשי אכיפת החוק מהאזור.

יעדי הרשות ותוכנית העבודה לשנת 2009 נגזרים ממסד הנתונים ומהצרכים העולים מהשטח. התוכנית מתואמת עם משרדי הממשלה הרלוונטיים, הרשויות המקומיות, ארגונים ועמותות הפועלים בתחומי המלחמה בסמים והשימוש לרעה באלכוהול.

ועדת הכנסת למאבק בנגע הסמים

הוועדה למאבק בנגע הסמים, בכנסת ה-17, פעלה עד חודש נובמבר 2008, בראשות ח"כ נסים זאב. הוועדה עוסקת בטיפול מקיף בבעיית הסמים במדינת ישראל. היא מפקחת על הרשויות העוסקות בנושא, לרבות הרשויות המטפלות במניעה, אכיפה, תביעה, שפיטה, טיפול ושיקום. הוועדה משמשת כתובת לדיון במכלול הבעיות הנוצרות כתוצאה משימוש והתמכרות לסמים.

בשנת 2008 הוועדה קיימה דיונים במגוון נושאים, בהם:

- הטיפול באוכלוסיית המכורים לסמים באזור התחנה המרכזית הישנה בתל-אביב.
- טיפול צה"ל במכורים לסמים.
- סקירת מצב השימוש בסמים בישראל.
- בתי-דין לסמים.
- אשפוז כפוי.
- שיקום מכורים המקבלים תחליפי סמים (מתדון, סובוטקס וכיו"ב).
- אכיפת החוקים האוסרים על מכירת מוצרי טבק ואלכוהול לקטינים.
- טיפול משרד הרווחה והשירותים החברתיים במכורים לסמים.
- בחינת החלופות של תרבות הפנאי.
- הצעה להקים תחנות לחלוקת מתדון ברשויות המקומיות.

הוועדה עסקה בקידום החקיקה, הצעת חוק בנושא הקמת תחנות לחלוקת מתדון ברשויות המקומיות אושרה בועדת שרים לחקיקה, הוועדה קידמה הצעת חוק בנושא טיפול בכפייה למכורים לסמים, נושא אכיפת החוק זכה למעקב צמוד של חברי הוועדה וכמו כן נבחנה האפשרות לשכפל את מודל בית-דין לסמים הפועל ליד בית משפט השלום בתל-אביב גם לבתי משפט נוספים ברחבי הארץ.

בנוסף לנושאים אלה, הוקדשו דיוני הוועדה לשמיעת סקירות על פעילות משרדי הממשלה המעורבים במאבק בנגע הסמים, חברי הוועדה קיימו סיורים בשטח במטרה להתרשם באורח בלתי אמצעי מהטיפול במגוון הבעיות הנובעות משימוש וסחר בסמים.

הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול מלווה בדרך קבע את דיוני הוועדה. נציגי הרשות נוטלים חלק בישיבותיה ומספקים את כל המידע והסיוע הדרושים לחברי הכנסת בנושא.

מועצת הרשות

מועצת הרשות, בראשותו של מר אליעזר (צייטה) כהן, התכנסה ארבע פעמים במהלך השנה, כנדרש בחוק.

דיוני המועצה הוקדשו לאישור הדו"חות הכספיים של הרשות לשנת 2007, לאישור תוכנית העבודה והצעת התקציב לשנת 2009 וכן לאישור ביצוע שינויים בתקציב הרשות לשנת 2008.

מעבר לעיסוק בנושאים התקציביים, המועצה עסקה במגוון נושאים, בהם:

- מערך הפעילות הקהילתית של הרשות
- חזון מרכז המבקרים
- סטאטוס הטיפול באלכוהול
- מערך התערבות כוללני ליוצאי אתיופיה בקהילה

בנוסף לאלה, לבקשת ראש-הממשלה, המועצה קיימה התייעצות בדבר מינוי מנהל לרשות.

חברי המועצה עודכנו באורח שוטף בדבר פעילות הרשות, הם צפו בסרט המניעה החדש בנושא אלכוהול שהופק על-ידי הרשות לשימוש במסגרת פעולות מניעה והסברה בצה"ל, הוצגו בפניה ממצאי סקר החשיפה למסר "אני היי בנטורל" שליווה את מסעות ההסברה של הרשות בשנה האחרונה, וכמו כן היתה שותפה במלחמה של הרשות בשיתוף עם משטרת ישראל וגורמים נוספים בפיצוציות אשר עוסקות במכירת סמים ואלכוהול לקטינים.

ועדות המועצה

הוועדה לטיפול ושיקום

הוועדה לטיפול ושיקום, בראשות ד"ר מיקי רייטר, התכנסה בדרך קבע אחת לחודשיים.

הוועדה עסקה במהלך השנה במגוון נושאים ובכללם:

- חלוקת הרואין למכורים – הנושא נדון בעקבות פרסום בתקשורת. הוועדה אישרה את עמדתה שאין לתמוך בפרויקטים מעין זה, זאת על-סמך הנסיון המצטבר בעולם.
- נדון נושא החיבור בין עבודת הוועדה לבין פעילות גורמי הטיפול בשטח.
- נמשך הליווי של הטמעת כלי ASI – מדד חומרת ההתמכרות – ביחידות הטיפול השונות.
- הוצג בפני חברי הוועדה פרויקט לשיקום קוגניטיבי של לקויי למידה המיושם במלכישוע.
- הוצגו בוועדה ממצאי מחקר האורך של פרופ' אשר אור-נוי: "מאפיינים של ילדים שנולדו להורים מכורים לסמים".
- נדון נושא שיקום תעסוקתי למכורים. במסגרת הדיון הוצג מודל המרכז לשיקום תעסוקתי בבאר-שבע וכן הוצגו קרן המלגות למכורים נקיים של הרשות ומגוון פרויקטים עירוניים לשיקום תעסוקתי. גב' איריס פלורנטין ממשרד הרווחה והשירותים החברתיים הציגה את פרויקט השיקום המשותף לגוינט ישראל, למשרד ולרשות.
- הוקמה ועדת משנה לגיבוש הצעה למדיניות שיקום.
- מחקר שבוצע על משתמשים בגראס הוצג על-ידי החוקר ד"ר אביב וינשטיין.
- יחידה לטיפול במשתמשים בגראס הוצגה על-ידי גב' ענת גור.
- הוצג לחברי הוועדה פרויקט יזהר – פרויקט החלפת המזרקים המבוצע בבית "הצעד הראשון" במתחם לוינסקי בתל-אביב. הפרויקט הוצג על-ידי גב' מירב לוי, רכזת הפרויקט ועל-ידי ד"ר חיים מהל, ראש תחום טיפול ושיקום ברשות. בהקשר זה נמסר שמאז שנת 2003 חלה ירידה במספר נשאי HIV בקרב מזרקי סמים.
- הצורך בניטור תוכניות טיפוליות לשם למידה, הפקת לקחים ותכנון עתידי.
- השפעתן של תוכניות טלוויזיה כמקדמות שימוש בסמים ובאלכוהול.

הוועדה לפיתוח משאבי אנוש

הוועדה לפיתוח משאבי אנוש, קיימה השנה דיון אחד שהוקדש לפרידה מהיו"ר, פרופ' רמי פרידמן. בדיון נסקרו ההכשרות המתוכננות לביצוע בשנת 2008 וכמו כן הוצגה תוכנית לימודי מניעה במסגרת MA במסלול רב-תחומי לניהול ויישוב באוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

ועדת מניעה-קהילה

הוועדה בראשות פרופ' שפרה שגיא מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, התכנסה אחת לרבעון.

הוועדה עוסקת במכלול הנושאים המשיקים לתחומי המניעה והקהילה. בשנת הדו"ח פעלו לצד הוועדה שתי ועדות משנה: האחת בנושא אלכוהול – בראשות הגב' מרינה שדה ממשרד הרווחה והשירותים החברתיים, והשנייה בנושא מיפוי תוכניות מניעה – בראשות ד"ר דבורה כהן ממכון דוידסון להוראת המדעים. במהלך השנה הוצגו בפני הוועדה מערך ההסברה הנייד של הרשות, פעולות משרד החינוך והמבנה הארגוני של השירות הפסיכולוגי ייעוצי במשרד. מליאת הוועדה אישרה את המסרים שגיבשה ועדת המשנה בנושא אלכוהול ומינתה את ועדת המשנה להמשיך ולדון בדרכי העברתם. אחד הנושאים המרכזיים שנדונו על-ידי הוועדה היה תפקידם של ההורים כשותפים מרכזיים במניעה.

ועדת מחקר

ועדת המחקר בראשות פרופ' יוסף סרנה מבית-הספר לרפואה באוניברסיטת תל-אביב, התכנסה פעמיים במהלך השנה.

הוועדה עסקה בבחינת הצעות מחקר חדשות ואישורן לביצוע. כמו כן הוצגו בפני חברי הוועדה ממצאי מחקרים שהסתיימו.

הוועדה לפיתוח קשרי חוץ ושת"פ בינלאומי

הוועדה לפיתוח קשרי חוץ, בראשות מר טיבי שלוסר, מנהל המחלקה לארגונים בינלאומיים במשרד החוץ התכנסה פעם אחת במהלך השנה.

דיון הוועדה הוקדש לסקירת הפעילות שהתבצעה בתחום קשרי החוץ בשנת העבודה 2008 על-ידי הרשות והגורמים השותפים לה, בדגש על שיתוף הפעולה המתקיים בין הגורמים המקצועיים בייצוג המדינה בזירה הבינלאומית.

ועדת כספים, תקציב ותרומות

הוועדה לכספים, תקציב ותרומות, בראשות פרופ' בן ציון בר לב מהחוג למינהל עסקים באוניברסיטה העברית, עסקה במהלך השנה באישור הדו"חות הכספיים של הרשות לשנת 2007, ביצוע התאמות בתקציב הרשות לשנת 2008 ואישור הצעת התקציב לשנת העבודה 2009.

ועדת תמיכות

ועדת התמיכות, בראשות עו"ד אתי כהנא, מנהלת מחלקת ערר בפרקליטות המדינה, דנה בבקשות לסיוע משאבי במוסדות ללא כוונת רווח הפעילים בתחומי המאבק בסמים ברמה ארצית.

הוועדה חילקה את תקציב התמיכות של הרשות בסך 400,000 ₪ לאגודת אל-סם, לעמותת אל-הילאל ולעמותת אל-אופק.

מינהלת הרשות

המינהלה פעלה במחצית הראשונה של השנה בראשותו של עו"ד איתן גורני, סמנכ"ל וממלא מקום מנכ"ל. בהמשך השנה, פעלה המינהלה בראשותו של מר יאיר גלר, מנכ"ל הרשות שמונה לתפקיד בחודש יוני 2008. המינהלה פועלת מכח החוק ובהתאם לנוהל עבודת המינהלה.

במהלך השנה עסקה המינהלה בנושאים תקציביים ובכללם אישור יעדים ותוכנית עבודה לשנת 2009 אישור הדו"חות הכספיים לשנת 2007 וביצוע התאמות בתקציב הרשות לשנת 2008.

המינהלה הינה הגוף המוסמך לדון בדו"חות הביקורת הפנימית. בשנת הדו"ח החל בעבודתו מבקר פנימי חדש, רו"ח יוסי אנג'ל. מינויו אושר על-ידי המינהלה והוא הוצג בפניה. בהמשך השנה הציג רו"ח יוסי אנג'ל בפני חברי המינהלה את פעולות הביקורת הפנימית.

במהלך השנה התקיים סבב הצגת תוכניות העבודה השנתיות של המשרדים השותפים במאבק בסמים ובאלכוהול. הוצגו התוכניות של משרד החינוך, משרד הרווחה והשירותים החברתיים, ומשרד הבריאות. משטרת ישראל הציגה את "תוכנית 10 הצעדים" – תוכנית אסטרטגית חדשה שגובשה בשיתוף עם הרשות ומציבה את המאבק בסמים ואת שיקום מערך החילוט של המשטרה כיעדים מועדפים במהלך החומש הקרוב.

המינהלה משמשת כבמה להצגת ממצאי מחקר חדשים. במהלך השנה הוצגו בפניה מספר מחקרים, בהם:

- השפעת החומר הפעיל במריחואנה בשילוב עם אלכוהול על הנהיגה, פרופ' דוד שנער, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.
- רמת הענישה וההיבט הטיפולי בעבירות סחר בסמים, פרופ' לסלי סבה, ד"ר חגית לרנאו, אורית שלו ושומרון מויאל - המחקלה לקרימינולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים.

מעבר לעדכונים שוטפים בדבר פעילות הרשות, הוצגו בפני חברי המינהלה עדכונים על כנסים בינלאומיים שהתקיימו במהלך השנה, בכללם: כנס בנושא מניעה שנערך באינדיאנאפוליס, ארה"ב, בו הוצג מיזם "מכורים לחיים", הכנס השנתי של NIDA – שהינו הכנס העולמי החשוב ביותר בנושאי מחקר, וועידת האו"ם השנתית ה-51 לסמים – שהתקיימה בווינה.

הוצגו בפני חברי המינהלה הסרט החדש שהופק עבור פעולות הסברה למניעת שימוש באלכוהול בצה"ל – "סוגרים שבת", פרויקט "מרכז המבקרים", פעילות הקיץ בחוף הכינרת ובאילת "הפוך על החוף", ועוד.

ניתנה סקירה בדבר המגמות החדשות בחקר הסמים, והוצג סיכום בחינת ביצוע תוכנית העבודה של הרשות. בנוסף, הוצגו ממצאי סקר שנערך על מידת החשיפה לתכני מסע ההסברה של הרשות, סקירה על פעולות שמבצעת הרשות במסגרת מלחמתה בפיצוציות ועוד.

חברי המינהלה מעודכנים באופן שוטף לגבי הפעילות המתבצעת על-ידי הרשות.

הוועדה לבחינת חומרים פסיכואקטיביים

הוועדה לבחינת חומרים פסיכואקטיביים הוקמה במטרה להפגיש סביב שולחן אחד את כל הגורמים הרשמיים העוסקים בפקוח על חומרים פסיכואקטיביים. הוועדה משמשת כוועדה מייעצת לעניין הכנסת חומרים חדשים לפקודה והיא מתכנסת בדרך קבע מדי שלושה חודשים.

בעקבות עבודת הוועדה הוכנסו השנה 15 חומרים חדשים לפקודה – כולם, חומרים שהתגלו בתוך קפסולות וטבליות המשווקים על-ידי הפיצוציות בשמות מסחריים שונים.

על סדר יומה של הוועדה עלו במהלך השנה ארבעה נושאים מרכזיים, השלובים זה בזה במידה רבה. הטיפול בנושאים אלה לא הסתיים ויימשך גם בשנה הקרובה.

- **חוק הנגזרות** – הוועדה נוכחה לדעת כי קצב פיתוח הסמים המעוצבים מהיר יותר מקצב הכנסתם לפקודה. הפתרון שהסתמן לכך היה הכללה גורפת בפקודת הסמים המסוכנים של כל התרכובות האפשריות של חומרים שהינם בני משפחה אחת. חומרים אלה הינם סמים ממריצים הנפוצים בתכולת הקפסולות המשווקות בפיצוציות כ"סמים חוקיים". הוחלט על הכנסה לפקודה, בשלב הראשון, של נגזרותיהם של ארבעה אבות משפחה. קידום החקיקה הואט בשל מחלוקת שהתגלעה בין הגורמים השונים המעורבים בנושא. לצורך המשך קידום החקיקה, מונה צוות בראשות ראש תחום האכיפה ברשות, שהופקד על לימוד החקיקה האנאלוגית המקובלת במדינות המערב, בכללן: האיחוד האירופאי, ארה"ב ומדינות נוספות. הצוות יעביר המלצותיו בהסתמך על הנהוג בעולם, למליאת הוועדה שתפעל להמשך קידום החקיקה המתבקשת.

- **אכיפת החוק על "פיצוציות"** – בעיית מכירת סמים ואלכוהול לקטינים בפיצוציות התעוררה השנה במלוא חומרתה. הודגש הצורך לאכוף את החוק בכל דרך אפשרית העומדת לרשות המשטרה, רשויות המס, הפיקוח העירוני ומשרד הבריאות.
  - **פיקוח ודיווח על חומרי מוצא** – בהתאם לאמנת האו"ם, יש ליצור מנגנון לפיקוח על חומרי מוצא שמשמשים בדרך כלל בתעשייה הלגיטימית אולם עלולים להיות מוסטים לתעשיית הסמים הלא חוקיים. בשנת 2005 נושא הפיקוח על חומרי מוצא טופל בוועדת משנה שפעלה ליד הוועדה לבחינת חומרים פסיכואקטיביים. הנושא סוכם והאחריות לפיקוח על 23 חומרי המוצא המפורטים בנספח II באמנת האו"ם משנת 1988 חולקה בין משרדי התמ"ת והבריאות וד"ר ישראל פיטוסי מאגף הרוקחות במשרד הבריאות מונה כרשות המוסמכת לדווח לאו"ם. ד"ר פיטוסי נשלח להשתלמות בנושא במשרדי ה-INCIB בוינה. למרות המאמצים לדווח לאו"ם על חומרי המוצא כנדרש, עדיין קיימים פערים בדיווח בשל הקושי לקבל את הנתונים בפורמט המבוקש על-ידי האו"ם. הנושא עלה על סדר יומה של הוועדה מספר פעמים במהלך השנה.
  - **מחשוב בתי המרקחת הפרטיים** - זהו פרויקט משותף של משרד הבריאות והרשות, המבוצע על דעת איגוד בתי המרקחת. מטרת הפרויקט למנוע הסטה של תרופות פסיכואקטיביות מהשוק החוקי לשוק הסמים הלא חוקי. מחשוב בתי המרקחת נועד להתחקות אחר תנועת המרשמים לחומרים פסיכואקטיביים בכדי לאתר רופאים שרושמים כמויות בלתי סבירות של תרופות פסיכואקטיביות, צרכנים שרוכשים כמויות מחשידות מחומרים אלה ואחר בתי המרקחת שמספקים אותם. לצורך קידום הפרויקט, נדרש ביצוע תיקון בתקנות הסמים המסוכנים תש"מ-1979, כולל תיקון תקנה 24. תיקון התקנות מחייב קיום התייעצות עם שר המשפטים אולם הצעת התיקון נדחתה על-ידי משרד המשפטים בנימוק שיש בהצעה משום חדירה לפרטיותם של אזרחים. הנושא טרם הסתיים ובכדי לקדמו, הוחלט לפצל את הביצוע לשני שלבים: בשלב הראשון יבוצע מעקב אחר הרופאים ובתי המרקחת המנפקים את התרופות, ורק בשלב השני, לאחר קידום החקיקה הנדרשת, הפרויקט יורחב גם למעקב על פציינטים בכפוף לאימוץ מנגנון קידוד הולם שיסתיר את זהותם.
- הוועדה משמשת גם כפורום להחלפת דעות ולהתעדכנות. במסגרת זו נסקרו המגמות החדשות המעסיקות את גופי המחקר הבינלאומיים כפי שבאו לידי ביטוי בכנס השנתי של NIDA, מגמות שוק הסמים הבינלאומי כפי שהן באות לידי ביטוי בדיווחי האו"ם, ונושאים נוספים על-פי דרישת חברי הוועדה.

תקציב הרשות

(באלפי ₪)

הכנסות

שנת 2008	שנת 2007	מקורות
33,370	30,003	תקציב המדינה
100	200	תרומות והכנסות מימון
1,500	1,500	קרן החילוט
34,970	31,703	סה"כ

הוצאות

שנת 2008	שנת 2007	תחום
250	360	פיתוח תוכניות מניעה
5,550	5,023	דוברות והסברה
5,400	4,830	טיפול ושיקום
20	150	אכיפה
14,115	10,510	פיתוח קהילתי
800	960	מחשוב
1,500	2,150	מחקר ומידע
147	240	הכשרת כח אדם
150	125	מרכז מידע והדרכה
400	230	תמיכות
138	525	קשרי חוץ
6,500	6,600	הוצאות תפעול
34,970	31,703	סה"כ

מניעה

תחום המניעה עוסק בפיתוח תוכניות לכלל האוכלוסיה ולאוכלוסיות ברמות סיכון שונות. פיתוח התוכניות נעשה על בסיס תובנות מחקריות ומאפיינים ייחודיים של קהלי היעד השונים. השנה הושם דגש על תפיסת המניעה בראי של קידום הבריאות תוך התייחסות לחיזוק גורמי ההגנה והחוסן הנפשי. פיתוח התוכניות נעשה בשיתוף עם ראשי התחומים הרלוונטיים ברשות, המשרדים והארגונים השונים, כמו: משרד החינוך, משרד התמ"ת, המשרד לקליטת העלייה, משרד הבריאות, משרד הרווחה והשירותים החברתיים, קרן רש"י ועוד.

במהלך השנים התמקצע תחום המניעה. מומחיות בתחום מחייבת שליטה נרחבת בידע מקצועי רחב יריעה. לשם הפצת הידע והטמעתו הוחלט השנה לקדם את כתיבתו של ספר בנושא **תורת המניעה**. מונתה ועדת היגוי המורכבת מנציגי הרשות, המשרדים, אנשי אקדמיה ונציגי שטח. בשלב הראשון הופץ קול קורא לאנשי מקצוע מומחים בתחום להשתתף בכתיבת הספר. אנשי מקצוע רבים נענו לפנייה, ואנו צופים שכתובת הספר תסתיים במהלך השנה הקרובה.

בשנה זו פותחה **תוכנית אסטרטגית** משותפת לרשות ולמשרד החינוך בנושא קידום ופיתוח פעולות בתחום החינוך והמניעה בבתי הספר ובקהילה, במסגרות החינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי, כולל בני נוער בסיכון ובני נוער מנותקים המשולבים במסגרות לקידום נוער ובקהילה. מטרת התוכנית הינה לקדם את רווחתם הנפשית של ילדים ובני נוער ולמנוע מהם שימוש בסמים ובאלכוהול.

הוגדר מתווה מחייב למערכת החינוך בנושא ההתמודדות עם בעיית הסמים והאלכוהול, כולל פירוט סל התוכניות להעברה בהתאם לחתך הגיל ובהתאמה למאפייני הסיכון של בני הנוער.

התוכניות כוללות התערבות חינוכית-טיפולית המיועדת לבני נוער בסיכון בבתי הספר ובמסגרות לקידום נוער, פנימיות ובקהילה.

בתוכניות כלולות גם פעולות תומכות, כמו: תוכנית נדיפים, מיזם מכורים לחיים, תוכניות רגישות תרבות ועוד.

במסגרת קידום יעדי המניעה הוקמה **ועדה למיפוי תוכניות** בראשות ד"ר דבורה כהן, ממכון דוידסון להוראת המדעים. הוועדה שוקדת על פיתוח מודל לכתיבת תוכניות מניעה מבוססות על קריטריונים מוסכמים בהתאמה לאוכלוסיות היעד השונות.

עבודת המניעה הינה תהליכית בהגדרתה ופועלת על ציר הרצף ההתפתחותי החל מהגיל הרך ועד הגיל הבוגר. במקביל לרצף המניעה מתקיים גם רצף התערבות טיפולית המאפשר מתן פתרונות לבני נוער וצעירים כאשר מאותרת בעיה הקשורה בשימוש בסמים ובאלכוהול ומתן מענה נכון ויעיל לפני שהבעיה תחריף.

השנה פותח בשיתוף עם תחום טיפול ושיקום ברשות יחד עם אנשי מקצוע מתחומי החינוך, הבריאות והרווחה, מדריך בנושא איתור וזיהוי מוקדם של בני נוער המצויים במצוקה וחשופים לשימוש בסמים ובאלכוהול.

תוכניות המניעה

חוברת איתו"ת - איתור מוקדם של מתבגרים במצבי סיכון לשימוש בסמים ובאלכוהול. החוברת משמשת כמדריך לצוותי חינוך, רווחה ובריאות, לאיתור וזיהוי מוקדם של התנהגויות המעידות על מצוקות שונות ובעיות הקשורות בשימוש בסמים.

נדיפים - בשנת 2008 הוחל ביישום התוכנית בחטיבת הביניים ובחטיבה העליונה. התוכנית מדגישה את הסכנות הכרוכות בשימוש בחומרים אסורים ומסוכנים ומחזקת את תהליכי המניעה. התוכנית כוללת חוברת עם פעילויות ונספחים גראפיים.

כן לספורט לא לסמים - שודרגה והופקה תוכנית מניעה המשולבת בפעילות ספורטיבית. התוכנית כוללת ערכת הפעלה בת 10 פעילויות מודולריות הכוללות פרקי ידע בנושא הסמים והאלכוהול ופעולות המיועדות לחיזוק מיומנויות אישיות וחברתיות. התוכנית מעוצבת כערכה ידידותית להפעלה והיא כוללת דפי הוראות לכל פעילות. מטרת התוכנית הינה להגיע לאוכלוסיות רחבות של בני נוער וצעירים בהנחה שפעילות ספורטיבית מתוכננת ושיטתית המלווה בתוכנית מניעה יכולה לסייע להם להימנע משימוש בסמים ובאלכוהול.

קולנוער - פרויקט ייחודי המופעל על-ידי עמותת "להב" בקהילה. הפרויקט מיועד לילדים ובני נוער בסיכון המטופלים במסגרות של קידום נוער. במהלך השנה משתתפים בני הנוער בפעילות קבוצתית ממושכת המתבססת על עיבוד של עולמות התוכן והרגש של בני הנוער, בסופה של הפעילות, בני הנוער מפיקים סרט שמשקף את החוויות שעיבדו במהלך הסדנא. הקבוצה מלווה במנחה מקצועי ובמנחה קולנועי.

תוכניות רגישות תרבות - מבוססות על תובנות מחקריות ועל הפקת לקחים. השנה פותחו ושודרגו תוכניות מניעה לבני נוער עולים ולהוריהם. התוכניות המופעלות ביישובים מתייחסות לקודים התרבותיים של יוצאי חבר המדינות ושל יוצאי אתיופיה. הפעלת התוכניות מלווה בהנחייה, פיקוח ומעקב על-ידי רכז מקצועי.

מכורים לחיים - מיזם רב-מימדי המלווה בטכנולוגיה חדשנית, ממשיך להוות חלק מתוכנית המניעה.

שיתוף פעולה עם משרד החינוך

היחידה למניעת סמים, אלכוהול וטבק בשירות הפסיכולוגי ייעוצי (שפ"י) במשרד החינוך עובדת בשיתוף עם תחום המניעה ברשות במספר מישורים.

עבודה משותפת בין מדריכי שפ"י, היועצים החינוכיים והמב"סים (מובילים בית-ספריים) לבין מתאמי המאבק בסמים ובאלכוהול בישובים וצוותיהם. שיתוף הפעולה מתבצע תוך חלוקת אחריות ברורה ובהתאם לנהלים שאומצו על-ידי המשרד והרשות, לרווחתם של התלמידים, המשפחות והקהילה כולה. מסמך הנהלים נכתב מחדש וכן נערך יום עיון להידוק קשרי העבודה בין הגופים.

תוכנית אופ"י (אימון ופיתוח יכולות התמודדות) הינה תוכנית התערבות תוך בית ספרית המיועדת לתלמידים המשתמשים באלכוהול ובסמים. השנה הורחבו ההשתלמויות להכשרת יועצים להעברת התוכנית ונפתחו קבוצות חדשות בבתי הספר.

מיזם "מכורים לחיים" – מועבר השנה לכתות ט' בבתי הספר הממלכתיים ולכתות י' בבבתי הספר הממלכתיים-דתיים ובמגזר הערבי. כמות התלמידים המשתתפים במיזם גדלה כתוצאה משיתוף הפעולה המתקיים בין הרשות ומשרד החינוך.

סמינרי "עמיתים" – מופעלים בבתי הספר. במקומות רבים נערכות במסגרת זו פעילויות משותפות להורים ולילדים.

תוכניות מניעה: תוכניות המניעה מועברות במסגרת תוכנית כוללת ל"כישורי חיים" המיועדת לכל שכבות הגיל החל מגן הילדים ועד לכתה י"ב. בסל תוכניות המניעה משולבות תוכניות שפותחו במשותף על-ידי הרשות ומשרד החינוך.

הכשרות מב"סים וצוותי מורים: הכשרות אלו נערכות בקביעות במסגרת בתי הספר והמחוזות.

שיתוף פעולה עם המינהל לחינוך התיישבותי

מזה מספר שנים המינהל לחינוך התיישבותי מתעמק בתחומי ההתנהגויות המסכנות ובכללן ההתמודדות עם תופעות של עישון סיגריות, שימוש לרעה בסמים ושתיית אלכוהול בקרב בני נוער ומתבגרים.

תוכניות רבות מופעלות בחינוך הפנימייתי במסגרת המינהל לחינוך התיישבותי פנימייתי ועליית הנוער, בשיתוף פעולה עם הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול.

תוכנית אופ"י: מופעלת ומיושמת במספר רב של מוסדות המינהל לחינוך התיישבותי ובמיוחד במסגרות החינוך הפנימייתי בהן שוהים עשרות רבות של תלמידים וחניכי פנימייה הזקוקים למענה מידי ומקצועי במגוון ההתנהגויות המסכנות בהן הם מעורבים. התקיימו 4 מחזורי הכשרה של צוותים מקצועיים להפעלת התוכנית, בהשתתפות של למעלה מ-80 יועצים/ות ועובדים/ות סוציאליים/ות, מרביתם מפעילים את התוכנית.

תוכנית אפש"ר: להתמודדות עם נושא האלכוהול בקרב חניכים יוצאי אתיופיה בפנימיות. כיום מופעלות בפנימיות 10 קבוצות המורכבות מחניכי פנימייה, מרביתם יוצאי אתיופיה, בתוכנית שבועית אינטנסיבית המועברת בשילוב בין מנחה מקצועי ומדריך/איש צוות פנימייה. אחד מעקרונות התוכנית הינו שילוב הורים במהלך ההתערבות. הרשות מסייעת במימון ההוצאות הנדרשות לצורך שילוב ההורים בתוכנית.

מכורים לחיים: במיזם מכורים לחיים משתלבים מאות בני נוער חניכי פנימיות. בשנה"ל הקודמת התאפשרה השתלבותם ופעילותם בתוכנית באמצעות סיוע הרשות בהשתתפות בתקצוב שליש מהעלות לחניך פנימייה.

אל סם: חניכי פנימייה רבים ממוסדות חינוכיים שונים מסתייעים בשירות מטפלי "אל סם" ברחבי הארץ ומשלימים בזאת את הרצף הטיפולי הנדרש על מנת להחזירם לתפקוד ראוי בפנימייה.

בכל הפעילויות והתוכניות שהוזכרו לעיל ובנוספות, שותפה הרשות למלחמה בסמים בייעוץ, בהידברות, בסיוע רעיוני ובתמיכה במשאבים במסגרת ועדות ההיגוי והחשיבה המלוות כל תחום וכל תוכנית התערבות.

דוברות והסברה

יעדי ההסברה לשנת 2008:

- הפעלה, שיווק והרחבת "גלגל הצלה" מערך ההסברה הנייד.
- הרחבת פעילות ההסברה לקהלי יעד מגדריים ומגזריים.
- פיתוח כלים ואמצעים מיוחדים להסברה.
- הובלת מאמץ מיוחד לקידום שינוי באווירה הציבורית בהתייחסותה לסמים בכלל ולסמים הנפוצים בפרט.
- הובלת הסברה בתקשורת המונים מערכתית ופרסומית.
- קידום תכנון המיזם להקמת מרכז מבקרים ארצי רב תחומי לנושא הסמים.

"גלגל הצלה" מערך ההסברה הנייד

מערך ההסברה הנייד הופעל השנה בהיקף מלא ברחבי הארץ. הוא מורכב משני עוגנים ולצידם כלים נוספים. העוגנים הם פרויקט "מכורים לחיים" ופרויקט "אלטרנטיב" אשר פעלו במשך כל השנה והשתתפו בהם כ-70 אלף תלמידים וחיילים.

חשוב ביותר להדגיש כי מערך ההסברה הנייד מהווה את חוד החנית של נוכחות הרשות בשטח. ייחודו בהיותו, להלכה ולמעשה, יחידת ביצוע של הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול הפועלת בשטח, בבתי הספר, בקהילה ובצבא. אין מערך דומה אחר בארץ לא בתחום הסמים ולא בתחומים חברתיים אחרים. הביקוש רב, ולהוציא ימי חופשות כמעט ואין ימים פנויים.

מכורים לחיים

פרויקט "מכורים לחיים" ממשיך לפעול ב"סינמה סיטי" שבגלילות לשם מגיעים בתי ספר ויחידות צבא. המקום מהווה אטרקציה ייחודית ומשרה אווירה של חוויה בידורית קולנועית. המגבלה של המקום בעלות הגבוהה יחסית ובצורך בהסעות. מעניין לציין כי דווקא יישובים מהפריפריה ומהמגזר הערבי מעדיפים להשתתף בפרויקט בסינמה סיטי.

"מכורים לחיים" הנייד פעל השנה במתכונת מלאה ברחבי הארץ. גובשה מתכונת הפעלה המתבססת על פריסה בשטח, בדרך כלל באולם מרכזי כמו סינמטק או אשכול פיס קהילתי, לשם מגיעים תלמידים, חיילים והורים מהיישוב ומהסביבה. במספר מקרים הפעילות התקיימה במשך מספר ימים ברציפות באותו ישוב כאשר בשעות הבוקר השתתפו תלמידים ובשעות אחר הצהריים והערב חיילים והורים.

במסגרת התוכנית האסטרטגית המשותפת למשרד החינוך ולרשות נקבע כי כל תלמידי שכבת ט' בחינוך הממלכתי ותלמידי שכבת י' במגזר הממלכתי-דתי ובמגזר הערבי ישתתפו בתוכנית "מכורים לחיים". ההחלטה לא מומשה בשל מגבלות תקציב. ייעשה מאמץ להביאה לכלל מימוש כבר בשנת הלימודים הנוכחית.

הופק ברמה של פיילוט פרק מיוחד על סכנת הנהיגה בהשפעת אלכוהול. בשנת העבודה 2009 ייעשה מאמץ להפיק תוכנית מלאה בת ארבעה-חמישה פרקים שתוקדש במלואה לתחום האלכוהול.

פרויקט אלטרנטיב

פרויקט "אלטרנטיב" ממשיך לפעול במתכונת מלאה של שני כלי הרכב (אוטובוס ומשאית). סה"כ השתתפו השנה בפרויקט כ-20 אלף תלמידים וחיילים. פעילות רבה התבצעה עם בני נוער בסיכון השוהים בפנימיות. יום פעילות של "אלטרנטיב" כולל שלושה מרכיבים: צפייה בסרטון ובעקבותיו דיון מונחה, סדנא ופעילות קבוצתית. משך הפעילות הינו כשלוש שעות. בצוות הפרויקט 10 מדריכים ברמה גבוהה, נהגים/מפעילי מערכות והנהלת הפרויקט הממוקמת בצמוד לפארקולנוע שברמת אפעל.

סל התוכניות:

- תוכנית לכיתות ט' - דגש על התמודדות עם השפעה ולחץ חברתי.
- תוכנית לחטיבה העליונה - הצבת גבולות ואחריות חברתית.
- תוכנית לבני נוער בסיכון - בחירה בחיים ושליטה עצמית.
- תוכנית למסגרות בקהילה - תופעת השימוש בסמים ובאלכוהול.
- תוכנית לצוותים חינוכיים – מידע בסיסי בדגש על סיבות לשימוש בסמים בקרב בני נוער.

פרויקט "אלטרנטיב" חידש השנה את פעילות ההסברה בצה"ל. על פי בקשת ראש אכ"א פותחה תוכנית מיוחדת בתחום האלכוהול. הופק סרט ייחודי המעלה מצבים איתם מתמודדים חיילים: נהיגה בהשפעת אלכוהול ואלכוהול כמחולל אלימות. בנוסף פרק העוסק בסכנת סם האונס. אוטובוס אלטרנטיב השתתף בתערוכת צה"ל / חיל החינוך באילת שם התקיימה פעילות לחיילים ולציבור הרחב, אורחים ותושבי העיר במשך שבוע שלם.

בתוכנית בצבא השתתפו השנה 3,500 חיילים וחיילות.

במהלך שנת 2009 תופקנה תוכניות חדשות לתלמידים ולבני נוער מאוכלוסיית יוצאי אתיופיה.

**נתוני פעילות "אלטרנטיב" בשנת 2008
על-פי ימי פעילות**

חודש	שכבה ט'	חטיבה עליונה	נוער בסיכון	מגזר ערבי	צה"ל ואחר	צה"ל	סה"כ משתתפים
ינואר	9	14	9		2		2724
פברואר	2	20	13		3		2826
מרס	5	13	10	3	2		2334
אפריל		1	1	4	3		488
מאי		2	6	2			576
יוני	7	1	1		2		854
יולי					10	128	628
אוגוסט					7	1892	2242
ספטמבר						440	440
אוקטובר	2			5	3	220	846
נובמבר	4	14	11		4	220	2674
דצמבר	4	16	8		4	660	3100
סה"כ	33	81	59	14	40	3560	19732

ניידת הסברה – סיפורו של מכור נקי

מרכיב נוסף חשוב במערך ההסברה הינו סיפורו של מכור נקי המגיע לבתי הספר ומספר את סיפורו האישי. הנפילה לסמים, הימים הקשים של יאוש ואובדן, הגמילה והדרך חזרה לחיים. הפרק מועבר על ידי בעל ניסיון, מכור נקי אשר הוכשר במיוחד להעביר את הנושא לצעירים. סיפורו של מכור מועבר לתלמידים בתנאי שעברו לפני כן פעילויות הסברה ומניעה אחרות. ניידת ההסברה פועלת גם באירועים בקהילה ובחלוקת חומרי הסברה.

תכנון הקמת "ביתן סמים" בבסיס קליטה ומיון בצה"ל

ביוזמת ראש אכ"א אלוף אבי זמיר, בוצע תכנון של ביתן הסברה לתחום הסמים והאלכוהול אשר ימוקם בבסיס תל השומר מתוך כוונה שמלשבי"ם יבקרו בו במסגרת הביקור בשדרת ביתני היחידות. קח"ר הרחיב את המטרה לפעילות הסברה ביחידות הצבא שמשמעותה יכולת לניוד הביתן. (ההיבטים הטכניים של נושא זה מצויים בבדיקה).

הסיור בביתן מתוכנן לסדר גודל של כ-20 דקות. הוא אינו מלווה בהסברה או הדרכה אלא במדריכה מפקחת ומפעילת מערכות.

הסיור כולל:

- כניסה דרך מנהרת אווירה.
- אולם עמדות אישיות ובו ציוד מתקדם ביותר הכולל משקפיים ואוזניות המכניסות את הצופה לעולם וירטואלי, דמיוני. על הפרק הכרת הסמים, נזקים וסכנות.
- מעבר דרך מנהרת אקסטזי. המשתתף מקבל תחושת היי בדומה לזו המתקבלת כתוצאה משימוש בסמי הזיה.
- אולם לעמדות קבוצתיות של 5 משתתפים בכל תחנה. סה"כ 4 תחנות, בכל תחנה 2 דקות. בכל תחנה נושא אחר כמו: סמים וטרור, אלכוהול ונהיגה.
- מסלול יציאה, צפייה בכרזות מידע בדגש על מדיניות צה"ל (השונה לחלוטין ממה שהורגלו וידעו מהחיים לפני הצבא). קבלת עלונים וחומרי הסברה.

מימוש מיזם זה בצה"ל כמו גם הקמת מרכז המבקרים של הרשות ברמת אפעל מותניים בהשגת תרומות. נכון לעת הזאת לא הושגו הכספים.

הסברה בתקשורת

למסעי ההסברה בתקשורת ההמונים, עיתונות, רדיו, טלוויזיה, קולנוע, אינטרנט, שלטי חוצות ופעילויות קידום מכירות שתי מטרות עיקריות והן:

לתת מטריה ופלטפורמה לפעילות בקהילה המתבצעת בהובלת תחום הקהילה והמתאמים בשטח. לתת ביטוי לרשות ברמת נראות ציבורית כמרכיב מוביל במערכה הקשה לשינוי האווירה הציבורית בהתייחסותה לסמים בכלל ולסמים הנפוצים בפרט ובהם המריחואנה וסמי הפיצוציות.

למרות העלות הגבוהה מחד ומגבלות התקציב מאידך, הרשות מבצעת שני מסעות הסברה בשנה: האחד בסמוך ליום הבינלאומי למאבק בסמים החל ב-26 ביוני, והשני בצמוד לשבוע הסמים הלאומי המתקיים מדי שנה במהלך חודש דצמבר.

בשנת 2008 בוצעו שני מסעי הסברה תחת הסיסמה המובילה "אני היי בנטורל לא עושה סמים בכלל". מדובר בהסברה הנעשית בגישה חיובית, פונה לרוב הנורמטיבי שאינו עוסק בסמים מתוך כוונה להבליט את הטבעי (הנטורל), הרגיל, שאינו קשור לסמים, ואינו זקוק להם כדי להיות טבעי, עכשווי ומוביל. מטבע הדברים קהל היעד העיקרי הם בני הנוער והצעירים. מסעי ההסברה התבססו על תחומי העניין של בני הנוער כפי שעלו בסקר ובקבוצות המיקוד שהתקיימו בשלבי התכנון:

בדצמבר 2007 - ינואר 2008 התבצע הקמפיין הראשון שהתבסס על קבוצה גדולה של סלבריטאים, זמרים, זמרות, שחקנים, ספורטאים, דוגמנים ודוגמניות אשר התנדבו כולם להוביל את מסע ההסברה. כולם השתתפו בביצוע ג'ינגל ווידאו קליפים אשר הופקו במיוחד לקמפיין הזה. השחקנים והסלבריטאים העבירו את המסר "אני היי בנטורל לא עושה סמים בכלל".

ביוני 2008 התבצע הקמפיין השני אשר התמקד בשתי חלופות אותן בחרו בני הנוער: ספורט ומוסיקה. בשני סרטונים מיוחדים, הבנים משחקים כדור-סל, הבנות עושות מוסיקה וכולם מעבירים את המסר: אני מכור לספורט/למוסיקה. אני היי בנטורל לא עושה סמים בכלל.

בדצמבר 2008 בוצע הקמפיין השלישי אשר שילב את היעד העיקרי לשבוע המלחמה בסמים, המאבק בפיצוציות לצד המשך המסר המוביל "אני היי בנטורל לא עושה סמים בכלל". בקמפיין הזה הושם דגש מיוחד על פעילות באינטרנט ככלי מרכזי בדו-שיח עם בני הנוער.

סקר עמדות בני הנוער בעקבות מסעי ההסברה

לקראת תכנון הקמפיין של דצמבר 2008 בוצע סקר מיוחד שכלל מדגם ארצי של 1000 בני נוער ו- 500 מבוגרים. עיקרי הממצאים הרלוונטיים למסעי ההסברה "אני היי בנטורל לא עושה סמים בכלל" הינם:

- 64% ראו או שמעו את הקמפיין.
- 48% זכרו שראו את הפרסום אני היי בנטורל.
- 38% זכרו שראו את גרסת הסלבריטאים. 23% זכרו את המוסיקה והספורט.
- 34% סבורים שהקמפיין מרתיע, 15% טוענים שמעודד שימוש, 43% לא מעודד ולא מרתיע.
- 7% רכשו או קיבלו את התליון (נמכרו למעלה מ-35 אלף תליונים).

באותו סקר נשאלו בני הנוער לגבי עמדתם בשאלות הקשורות לתכנון הקמפיין של דצמבר 2008 עיקרי הממצאים הינם:

- 71% סבורים שיש להחריף את האכיפה כלפי פיצוציות ולשלול לחלוטין רישיון עסק למוכרי סמים ואלכוהול.
- 39% סבורים או בטוחים שיש לאסור שתיית אלכוהול במקומות ציבוריים. 57% סבורים שאין לאסור שתיית אלכוהול במקומות ציבוריים.

שאלה נוספת שנשאלה היתה מהו הגורם המרתיע ביותר מפני שימוש בסמים?
68% חוששים מהנזק למוח. 37% מפתיחת תיק במשטרה, 36% מפגיעה בהורים. חשוב לציין כי שאלה זו חוזרת במתכוון בכל סקר/ מחקר עמדות בני הנוער. שלושת הגורמים האלה חוזרים תמיד במקומות הראשונים אם כי בסדר שונה.

"קמפיין" מתמשך למגזר יוצאי חבר המדינות

במשך כל השנה ובמאמץ מוגבר, ביוני ובדצמבר, במקביל למסעי ההסברה הכלליים, בוצע קמפיין תקשורתי מערכתי בשפה הרוסית, המיועד ליוצאי חבר המדינות. פורסמו עשרות כתבות ומודעות בעיתונות בשפה הרוסית וכן כתבות ופרסומות ברדיו ובטלוויזיה.

דוברות נוכחות בתקשורת

שנת 2008 בהמשך לשנת 2007 מהווה שנה של תקשורת חיובית. המידע והמסרים אותם מבקשת הרשות להעביר לציבור ברמה הדוברותית מערכתית מתקבלים ברצון על ידי כתבי ועורכי התקשורת הכתובה והאלקטרונית. המידע המועבר על ידינו נחשב אמין ומפורסם כראוי.

ניתן בהחלט לציין כי הרצון לפרסם עולה אפילו על היכולת שלנו לפרסם מידע הרלוונטי לעיתונות הכתובה והאלקטרונית החדשותית.

לצד זאת צריך להדגיש כי כל כלי תקשורת נותן עדיפות מוחלטת למידע בלעדי / ראשוני ולהוציא מידע חדשותי מהמעלה הראשונה יש עדיין קושי בכניסה לרוחב כל היריעה התקשורתית. נוכחות הרשות הלאומית בתקשורת הכתובה והאלקטרונית ראויה כאמור לציון טוב, היא עולה בהרבה על גופים חברתיים דומים בתחומים אחרים

הנושאים העיקריים שבאו לידי ביטוי בתקשורת היו :

- **הפיצוציות בדגש על סמים וחומרים מסוכנים אחרים** : נושא זה זכה לכיסוי לאורך כל השנה ולבולטות מיוחדת בדצמבר במהלך המבצע המשותף למשטרה, לרשות ולמשרד הבריאות שהקיף פשיטה על למעלה מ-125 פיצוציות, שבו נמצאו יותר מ-2,000 כדורים וחומרים אסורים כמו גם מכירת אלכוהול לקטינים.
- **תרופות דלפק ומסיבות תרופות** : נושא חדש זה עניין את התקשורת באופן מיוחד. הנושא זכה לכיסוי מספר פעמים וסביר להניח שנראה אותו בכותרות גם בעתיד.
- **מתחם לווינסקי בתחנה המרכזית תל אביב** : זכה לכתבות רבות בתקשורת הארצית ובתקשורת המקומית בתל-אביב.
- איתור שדות מריחואנה באמצעות כלי טייס.
- הקשר בין סמים, ארגוני המחבלים וטרור.
- השימוש בסמים בקרב מגזרים (יוצאי חבר המדינות ואתיופיה).

משך כל השנה ניתן כיסוי נרחב לנושא בעיתונות בשפה הערבית. בדגש על נפגעי סמים ועל פעילות המשטרה בתחום. כנס הרשות במגזר הערבי זכה לכיסוי רחב.

פעילות המתאמים בקהילה מקבלת ביטוי בדרך כלל בתקשורת המקומית. במקומונים ובתחנות הרדיו האזוריות. פעילויות מיוחדות זוכות לפרסום בתקשורת הארצית.

טיפול ושיקום

תחום טיפול ושיקום הינו תחום מרכזי בפעילות הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול. תחום זה עוסק בפיתוח שיטות ומסגרות לטיפול ושיקום מכורים לסמים ולאלכוהול. המודלים השונים נבנים בהתאמה לאוכלוסיית היעד בשיתוף פעולה עם גורמים נוספים בהם משרדי ממשלה – בעיקר משרד הבריאות ומשרד הרווחה, שירות בתי הסוהר, גופים וארגונים ציבוריים ועוד.

טיפול בבני נוער וצעירים

טיפול אמבולטורי בבני נוער

הרשות המשיכה להתמקד בטיפול בבני נוער משתמשים בסמים, באמצעות טיפול אמבולטורי שניתן בתחנות "אל-סם" בתל-אביב, רעננה, ראשון-לציון, נתניה, חיפה, כפר סבא, הוד השרון, פתח תקווה, אור עקיבא, פרדס חנה, מעלות, סכנין, קרית מלאכי ורחובות, בתחנות ת.ל.מ. בכל הארץ וכן בתחנות טיפול מקומיות בבאר שבע, אשדוד, קרית שמונה, נהריה ועמק הירדן.

בשנת הדו"ח טופלו במסגרות אלה כ-1,200 נערים ונערות.

רשת הטיפול האמבולטורי לבני נוער מושלמת על-ידי פריסה מתואמת של עובדי נוער מתמחים בטיפול בנפגעי סמים של משרד הרווחה הפועלים בלשכות העירוניות לשירותים חברתיים.

מרכזי יום אזוריים לטיפול בבני נוער

הפיילוט להפעלת מרכזי יום אזוריים לבני נוער שנפתח ביוזמת הרשות בירושלים, באר שבע ונצרת עילית, בשיתוף עם משרד הרווחה, קרן רש"י, קרן ירושלים, יאדא"ף ורשויות מקומיות, התבסס מבחינה טיפולית עם ממוצע של 15 בני נוער מטופלים בכל אחד מהמרכזים. בשיתוף עם הרשות נפתח השנה מרכז יום שיקומי לבני נוער באשקלון העושה את צעדיו הראשונים.

קהילות טיפוליות – לטיפול ושיקום ארוך טווח

הקהילה הטיפולית לבני נוער במלכישוע, שעל הר הגלבוע, הוקמה על-ידי הרשות הלאומית למלחמה בסמים ומופעלת כיום על-ידי רשות חסות הנוער. כמו כן מופעל על ידי עמותת מלכישוע, שירות מעקב טיפולי מלווה לנערים שסיימו את המסלול ונמצאים בשלב השתלבות בקהילה הנורמטיבית, שירות לאומי או שירות צבאי. בנוסף מופעלות שתי מעוניות לנערות (8 בכל אחת) בכפר רופין ובטירת צבי. בסך הכל מטופלים בו זמנית, מעל 100 בני נוער בתנאי פנימיה.

השירותים ניתנים במבנים חדישים ומרווחים, על-ידי צוות מקצועי מגוון.

כמו כן קיימת במקום (מלכישוע) קהילה נוספת ל-25 צעירים, בגילאי 18-25, במסלול טיפולי קצר יחסית, המתבסס על טיפול קוגניטיבי-התנהגותי ומתמקד בהשלמת השכלה.

קהילה נוספת המיועדת לבני נוער דתיים, מופעלת באזור בית שמש (גבעת שמש) על-ידי עמותת ריטורנו. הטיפול בקהילה זו מתבסס על שיטת 12 הצעדים.

טיפול גמילה באשפוז, לבני נוער

האיגוד הירושלמי למאבק בסמים, מפעיל יחידת גמילה ארצית, מג"ל צעיר, לבני נוער וצעירים עד גיל 21 (ובמקרים חריגים עד גיל 24). הקליטה לגמילה, כאשר יש צורך דחוף – כמו סיכון לניצול, הזרקות וכו' - ביום הפניה. משך השהות – שלושה חודשים. יכולת הקליטה – עד 18 נערים בו זמנית. עקב מגבלת הגודל של המקום, משרד הבריאות נערך להפעלה של שתי יחידות גמילה נוספות לבני נוער. היחידה הצפונית תיפתח במלכישוע באפריל 2009. היחידה הדרומית מתוכננת להיפתח בכפר "רוח מדבר" לקראת סוף 2009.

טיפול תוך מאסר, לבני נוער

בכלא "אופק" (בית סוהר לקטינים) נמשך פרויקט הפעלת מדריכי גמילה (מכורים נקיים) במסגרת המסלול הייחודי לגמילה ושיקום.

תלמידים

הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול בשיתוף עם משרד החינוך פיתחה את תוכנית **אופ"י** להפעלת קבוצות חינוכיות-טיפוליות בתוך בית הספר, לתלמידים משתמשים בסמים ובאלכוהול. במסגרת זו מופעלות מדי שנה כ-100 קבוצות בבתי ספר שונים, שעוסקות במניעת שימוש בטבק, אלכוהול וסמים. במהלך השנה התקיימו 3 הכשרות ליועצים חינוכיים מבתי ספר נוספים, על-מנת להקנות להם את הכישורים הנחוצים להנחיית קבוצות. הרשות היתה שותפה לפרויקט קבוצות מניעתיות - טיפוליות לבני נוער יוצאי אתיופיה, הנמצאים בסיכון גבוה לשימוש בסמים, ב-10 פנימיות.

תרמילאים

מדי שנה נפגעים מאות צעירים ישראלים המטיילים בחו"ל, רובם בהודו ובמזרח אסיה, מיעוטם בדרום אמריקה וחלקים אחרים של העולם, עקב שימוש בסמים הזיוניים: ל.ס.ד., פטריות, קקטוס פיוטה, אקסטזי וקנאביס (בעיקר הגיראס ההודי).

הרשות הלאומית למלחמה בסמים מסייעת לצעירים אלה בשלוש דרכים:

- הפעלת **קו חם** ליעוץ לבני משפחה בנושא טיפול ראשוני וחילוץ.
- הפעלת **הבית הישראלי בהודו** - הופסקה השנה, עקב התנגדות ממשלת הודו. נעשים מאמצים לפתיחתו מחדש.
- עזרה כספית להפעלת **כפר "איזון"** בשדות ים, אשר קולט את התרמילאים הנפגעים הזקוקים לטיפול ממושך מעבר לסיוע הראשוני, עקב הופעת תופעות נפשיות קשות כמו פסיכוזה או דכאון. בכפר קיימת תוכנית טיפול אינטנסיבית הנמשכת 3-4 חודשים. התוכנית כוללת טיפול פסיכותרפויטי פרטני, קבוצתי ומשפחתי ו בנוסף ניתן טיפול באמצעות מספר שיטות לטיפול אלטרנטיבי. הטיפול מותאם אישית לכל מטופל על פי צרכיו. המטרה – החזרת הנפגע מהר ככל האפשר לתפקוד נורמטיבי, מושגת גם על-ידי ליווי לאחר סיום תקופת הטיפול האינטנסיבי בכפר. בכפר מטופלים מדי שנה יותר מ-100 נפגעים, שמשפחותיהם משלמות את עיקר עלות הטיפול. חלקם ממומן באופן חלקי על-ידי "סל שיקום" של משרד הבריאות. הטיפול מסובסד באמצעות כספים שמגייסת עמותת ידידי הכפר, שסייעה רבות בשנה האחרונה בנושא הרחבת הכפר וכיסוי גרעונו התקציבי.

הרשות היתה שותפה להקמת הכפר, מסייעת בפעילותו השוטפת ובכך גורמת להפחתת העומס הכלכלי המוטל על ההורים המממנים את טיפול בניהם בכפר. כמו כן הרשות שותפה בתוכנית להרחבת הכפר לצורך הגדלת יכולת הקליטה שלו.

טיפול במבוגרים

קהילות טיפוליות

הקהילות הטיפוליות שהוקמו או הופעלו בעבר על-ידי הרשות הלאומית למלחמה בסמים, מופעלות כיום על-ידי השירות לטיפול בהתמכרויות במשרד הרווחה, ומלוות בוועדת מעקב משותפת לשני הגופים. בקהילות הטיפוליות ניתן מענה ל-500 מכורים לסמים ואלכוהול המצויים לאחר שלב הגמילה הפיסית, לצורך טיפול ושיקום, במסלול ארוך טווח (שמשכו בדרך כלל 12 חודשים, אולם בקהילת "הדרך" ובקהילת הצעירים במלכישוע – הוא נמשך 8 חודשים בלבד), 50 מטופלים נוספים נמצאים בשלבי שיקום, בהוסטלים, הנמצאים בערים שונות, כחלק מתהליך השתלבותם מחדש בקהילה.

הקהילות הטיפוליות מגבשות בשנים האחרונות מסלולי התמחות ייחודיים:

- ב"אילנות" פועלת יחידה מיוחדת לטיפול באמהות אשר שוהות בה עם ילדיהן. בנוסף, השנה נפתחה שלוחה של קהילת "אילנות" במתחם בית-חולים "שער מנשה", עבור מטופלים הסובלים מתחלואה כפולה (מחלה פסיכיאטרית והתמכרות בו זמנית)
- "רמות יהודה" קולטת גם נשאי HIV (איידס).
- הקהילה בטייבה מיועדת למכורים מהמגזר הערבי.
- "הדרך" מפעילה מסלול טיפולי קצר מועד לנגמלי אלכוהול.
- "מלכישוע" מתמחה ומטפלת בבוגרים צעירים.
- "מב"ט נשי" מיועד לנשים בלבד (המרכז קולט גם נשאיות HIV וגם נפגעות אלכוהול).

מרכזי יום

משרד הרווחה מפעיל 13 מרכזי יום אזוריים ברחבי הארץ. בכל אחד מהם מטופלים כ-15 מכורים לאחר שלב הגמילה. המטופלים משולבים בתוכנית שנמשכת כשישה חודשים, המיועדת להביא להתאוששותו של המכור לאחר תהליך הגמילה, והבאתו למצב תפקודי כזה שמאפשר השתלבות מחדש בקהילת מגוריו.

הרשות הלאומית למלחמה בסמים היתה שותפה להקמת המרכזים וליוויים המקצועי בשנים הראשונות לקיומם.

טיפול בנשים

מב"ט נשי - הבית הטיפולי לנשים בחיפה, פועל במתכונת קהילה טיפולית עירונית. כיום מטופלות בבית לנשים 18 נגמלות ועוד 4 נשים מטופלות בדירת המשך. המרכז ממומן מכספי הרשות הלאומית למלחמה בסמים, מכספי קרן החילוט, מתרומות קרן רש"י וממכסות טיפול שמקצה משרד הרווחה. בשנת הדו"ח בוצעה הרחבה פיסית של המרכז באמצעות תרומות שהתקבלו מקרן הידידות ומקרן רש"י.

צוות הבית כולל נשים בלבד, מתוך כוונה להעניק לנשים המטופלות בו סביבה תומכת תוך שימת דגש בתהליך הטיפול על נושאים ייחודיים לנשים (אמהות, נשיות, זוגיות, ניצול).

אחד מיתרונותיו של מרכז טיפולי זה הוא בהיותו ממוקם בליבו של מרכז עירוני, דבר המאפשר שילוב מהיר יותר של המטופלות במקומות עבודה, עוד במהלך המסלול הטיפולי.

טיפול בעולים

הרשות הפעילה השנה מסלול ישיר לקליטת עולים, יוצאי חבר המדינות, לגמילה במסגרת ייחודית לדוברי רוסית. כך התאפשר ליותר מ-200 עולים, שמתקשים להגיע לטיפול עקב אי הכרת המערכת וחוסר יכולת להשתתפות עצמית, לעבור תהליך גמילה, שאחריו חלקם נקלטו להמשך טיפול במרכזי יום ובקהילות טיפוליות.

מרפאה משולבת

בשיתוף פעולה של מספר גורמים – הרשות, עיריית תל-אביב-יפו, משרדי הבריאות והרווחה, וקרן רש"י, מופעלת המרפאה המשולבת בדרום תל-אביב. המרפאה מאפשרת קבלת טיפול תרופתי לגמילה או החזקה מאוזנת באמצעות תרופת סובוטקס, ולאחר מכן המשך טיפול ביחידות הרווחה. המרפאה מטפלת כיום ב-80 מכורים, אך עדיין לא נוצר שיתוף פעולה מלא עם יחידות הרווחה העירוניות ורק חלק קטן יחסית ממטופלי המרכז ממשיכים טיפול ביחידות העירוניות. המרפאה נערכת כיום לקליטת התרופה החדשה – סובוקסון, שיתרונה על התרופה הנוכחית – סובוטקס, הוא בכך שהמבנה הכימי שלה אינו מאפשר שימוש לרעה.

צעד ראשון – מתחם לוינסקי

אזור התחנה המרכזית החדשה בתל אביב, מהווה את מה שקרוי בעולם "שטח כבוש על-ידי מכורים", שאופייני לתחנות רכבת ואוטובוסים מרכזיות בערים גדולות. מאות מכורים לסמים ואלכוהול, פוקדים את האזור מדי יום, רובם דרי רחוב, המתגוררים בחורבות ובשטחים פתוחים באזור שמסביב לתחנה, סוחרים בסמים ומזריקים בפרהסיה, הם מהווים מטרד לתושבי השכונה ומוקד להפצת מחלות זיהומיות.

לשכת הקשר עם ציבור המכורים היא מיזם משותף של הרשות והמחלקה לשחפת ואיידס במשרד הבריאות. הלשכה ממוקמת באזור התחנה המרכזית ומופעלת על-ידי עובד רשות. מטרת המיזם: יצירת קשר עם מכורים דרי רחוב באזור, הפנייתם בהתאם לצורך הספציפי – לאבחון, לטיפול גמילה, לטיפול תרופתי (מתדון, סובוטקס), למרפאה למחלות מין, לארוחה חמה, למחסן בגדים. במקום מתבצעת החלפת מזרקים במסגרת הפרויקט הארצי – יזהר. בשנת 2008 הופנו יותר מ-300 מכורים דיירי רחוב, לטיפול, באמצעות "צעד ראשון".

בימי שני בשבוע מתקיימת במקום פעילות "נשי בשני" מועדונית לנשים מכורות העובדות במכוני ליווי במטרה לסייע להן להיחלץ ממצבן ולצורך איתור וטיפול במחלות זיהומיות. הפעילות מתבצעת בעזרת עובדות המרפאה למחלות מין בלוינסקי (לשכת בריאות מחוזית).

ראויים לציון העזרה ושיתוף הפעולה להם זוכה הפרויקט משירותי הטיפול בהתמכרויות במשרדי הבריאות והרווחה, בכל נושא מתבקש.

שירות בתי הסוהר

במסגרת הפעילות הנרחבת של שירות בתי הסוהר בנושא גמילה מסמים, הושם דגש בפעילות המשותפת, על הפעלת מדריכי גמילה בבתי הכלא השונים ועל ביצוע הכשרות לסגל המטפלים. כמו כן הוכשרו עוזרי מדריכים מקרב האסירים, שהשתלבו ביחידות הטיפוליות של כלא "חרמון".

תחלואה כפולה

חלק גדול מהמכורים לסמים או לאלכוהול, סובלים גם מהפרעה פסיכיאטרית. הלקים בתופעה זו המכונה בעגה המקצועית "תחלואה כפולה", זקוקים למסגרות מקצועיות המסוגלות לתת מענה לשתי הבעיות תחת קורת גג אחת. מחלקות או תכניות לתחלואה כפולה הוקמו בשנים האחרונות בבתי החולים הפסיכיאטריים: הממשלתי בבאר-שבע, אברבנאל בבת-ים, "לב השרון" בפרדסיה, מזרע – בגליל המערבי, גהה בפתח-תקווה, שלוותא בהוד השרון. הרשות מסייעת למחלקות אלו בביצוע הכשרות לצוות המקצועי, ובהפעלת מדריכי גמילה.

מרכז יום לבעלי תחלואה כפולה, הכולל אפשרות לשיקום תעסוקתי, פועל באשדוד.

קהילה טיפולית לבעלי תחלואה כפולה "שילוב" מופעלת על-ידי עמותת "בית אור אביבה" במתחם בית החולים הפסיכיאטרי "שער מנשה". קורס להכשרת עובדים סוציאליים בנושא תחלואה כפולה נפתח במסגרת מרכז ההדרכה של הרשות.

שיקום

שיקום קוגניטיבי

חלק ניכר מהמכורים לסמים, סובלים מלקויות למידה, שלא טופלו, והיו אחד המרכיבים בהידרדרותם לשימוש בסמים ולהתמכרות. קבוצת פיילוט ראשונה של 70 אנשים, עברה במלכישוע, ביוזמת הרשות ובמימונה, תהליך אבחון חדשני BRC, המאפשר זיהוי מדויק של הלקות הספציפית של כל מטופל. הממצאים מעידים שמרבית הנבדקים לוקים בבעיית קשב או בהפרעה ביכולות ארגון וניהול. לפיכך אנו נערכים לבניית מסלול שיאפשר הכנה של המטופלים לקראת שילובם בחברה. מסלול זה יכלול מתן כלים להתמודדות טובה יותר עם הלקות, ופיתוח כישורים לעמידה בלחצים.

שיקום השכלתי

קבוצת "מכורים נקיים" סיימה מכינה ייחודית במכללת עמק יזרעאל, המיועדת לנגמלים בלבד. היה צורך במתן תגבור מיוחד באנגלית ובחשבון על-מנת שיתמודדו עם הדרישות האקדמיות. חלק מבוגרי המכינה ממשיכים במסלול לימודים לתואר ראשון. אחרים, המשיכו במסלול לימודים לא אקדמי, כמו: קורס בהנחיית קבוצות.

סדנה מוגנת

בצמוד למרפאת המתדון בבאר-שבע פועלת סדנה המאפשרת עבודה מוגנת למטופלי המתדון והכשרתם לשילוב בחיי עבודה בשלב שלאחר מכן. הסדנה מספקת מקומות עבודה ל-25 מטופלים, שחלקם משתלבים בעבודה בשוק החופשי. הסדנה הוקמה ומופעלת בסיוע הרשות.

שיקום תעסוקתי במסגרות עירוניות

תוכניות לשיקום תעסוקתי מופעלות על-ידי מתאמי המאבק בסמים בישובים: דימונה, חיפה, אשקלון, באר-שבע, אשדוד, ירושלים, פתח-תקוה. ראה פירוט בפרק העוסק בפיתוח קהילתי.

קרן מלגות למכורים נקיים

גם השנה חילקה הרשות כ-100,000 ש"ח, תרומת יאדא"ף – אגודת ידידי הרשות בארה"ב, למכורים נקיים מעל 18 חדשים המעוניינים לרכוש מקצוע או ללמוד לתואר אקדמי. חלק ממקבלי המלגות זכו להיתמך ע"י הקרן במשך מספר שנים, עד לקבלת תואר.

מזעור הנזק

החלפת מזרקים

ממצאי מחקר שבוצע בירושלים מעידים על עלייה בשיעור המזרקים מבין כלל המשתמשים באופיאטים מ-19% ל-63% בעשור האחרון. על-פי הערכות 5% מהמזרקים הינם נשאי HIV כמחצית מהמזרקים הינם נשאים של דלקת כבד נגיפית.

במטרה להקטין את החשיפה של מזרקי סמים למחלות זיהומיות כאיידס ודלקת כבד נגיפית, לחקור את מצבם הבריאותי, להעמיק את הקשר עם אוכלוסיית המכורים ובמגמה לנתבם לתהליך טיפולי, מתקיים פרויקט "יזהר", שמשימתו היא לחלק מזרקים, מחטים סטריליות וציוד נלווה למזרקי סמים.

הפרויקט משותף לרשות, למשרד הבריאות (המחלקה להתמכרויות והמחלקה לשחפת ואיידס), לקרן רש"י ולועד למלחמה באיידס. החלוקה מתבצעת על-ידי האגודה למען שירותי בריאות הציבור ועל-ידי מתנדבים.

מוקד החלוקה העיקרי הוא בתל-אביב, במשרד "הצעד הראשון" של הרשות, במתחם לוינסקי, בשעות הערב, כאשר אין מתקיימת במקום הפעילות הרגילה. למקום מגיעים מדי יום חלוקה מעל 120 מכורים. בעת הצורך ניתנים במקום שירותים בסיסיים כמו אוכל, מקלחת, בגדים נקיים וכן מוצע קשר טיפולי ראשוני עם עובד-סוציאלי. מוקדי חלוקה נוספים מתקיימים בירושלים (במועדון על"מ) ובאשדוד (בניידת). בכל אחת מערים אלו מגיעים כ-15 אנשים ביום חלוקה. לאחרונה נפתחו מוקדי חלוקה גם בבאר-שבע ובחיפה.

בסך הכל יותר מ-400 אנשים משתתפים כיום בתוכנית.

חלוקת המזרקים מתבצעת על-פי העיקרון של "מזרק תמורת מזרק", על-מנת להוציא משימוש מזרקים מזוהמים שיש סיכון גבוה להיותם נגועים במחוללי מחלות זיהומיות. יש לציין שבשנים האחרונות קיימת ירידה במספר הנדבקים באידס, בקרב המכורים, אך לא ניתן עדיין לקשור זאת להפעלת התוכנית.

בשיתוף עם משרד הבריאות, מתבצע מחקר מעקב אחר נשאי מחלות זיהומיות בקרב המגיעים לתוכנית.

פרויקטים מיוחדים

בית דין לסמים

בית הדין לסמים מופעל זו השנה החמישית במסגרת בית משפט השלום בתל אביב, ביוזמת נשיאת בית המשפט ומנכ"ל הרשות הלאומית למלחמה בסמים.

במסגרת זו, יש התמחות של שופט בנושא שיקום/ענישה של עברייני סמים. בתקופת המעצר, טרום המשפט, מאובחן המכור על-ידי קצין מבחן, ולאחר מכן מקבל חוות דעת של ועדה מייעצת לבית המשפט הכוללת נציגים של שירות המבחן, משרד הרווחה והרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול.

היה והנאשם נמצא מתאים, הוא מלווה על-ידי עובד הרשות או מתנדב, לבדיקות רפואיות ולסידורים מנהליים (המוסד לביטוח לאומי לתביעת הבטחת הכנסה, משרד הפנים במידה ונזקק לתעודת זהות). לאחר מכן הוא מופנה למסלול טיפולי – ברוב המקרים מסלול של קהילה טיפולית. במהלך הטיפול הוא מתייצב לעיתים תכופות למעקב של בית המשפט. חוסר שיתוף פעולה בטיפול יביא לחזרתו לתחילת ההליך השיפוטי במגמת ענישה. חלק מהמעקב מתבצע במפגש וידיאו (וידאו קונפרנס), המאפשר לקיים ישיבות של בית המשפט בתכיפות גבוהה וחוסך את הצורך בהסעות ממלכישוע שבגלבוץ לבית המשפט בתל אביב.

הרשות מממנת עלויות נלוות בפרויקט, כגון: נסיעות, בדיקות רפואיות, הוצאת תעודות זהות, תשלום דמי הרשמה לקהילה טיפולית וכיו"ב. הניסיון בעולם מלמד שלעיתים חוסר אפשרות לממן הוצאות מזעריות כמו תשלום עבור בדיקות רפואיות או הוצאות להנפקת תעודות זהות מפילות פרויקט מסוג זה. נציג הרשות מרכז את ועדת האבחון המייעצת לשופט.

רוח מדבר

מתקרבת לשלבי סיום בנייתם של עשרה מבנים בכפר "רוח מדבר", קהילה טיפולית למבוגרים ונוער ההולכת ומוקמת בתחום השיפוט של המועצה האזורית רמת הנגב ומיועדת לשרת את תושבי דרום הארץ. הבניה מתבצעת על-ידי קרן רש"י שהיא אחד השותפים בפרויקט.

פרויקט "הרכבת"

בימים אלו מסתיים שיפוץ המבנה ברחוב הרכבת בתל אביב, (ביוזמת ובמימון הרשות, משרד הבריאות, האגודה לשירותי בריאות הציבור ועיריית תל-אביב-יפו), שאמור לשמש כמודל לדוגמא של טיפול עירוני בנפגעי סמים. אל קומתו העליונה תועבר יחידת המתדון הפועלת כיום ביפו בתנאים ירודים ביותר. בקומה האמצעית תמשיך לפעול מרפאת הסובוטקס. בקומה התחתונה יפתח מועדון חברתי למכורים בטיפול, המתגודדים כיום ברחובות דרום תל-אביב. המבנה אמור לארח מדי יום כ-300-400 מכורים בשלבים שונים של טיפול.

בעתיד בכוונתנו להקים מפעל תעסוקתי מוגן בקומת המרתף.

קהילה

תחום הקהילה ברשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול פועל ליישום המדיניות הלאומית בנושאי המאבק בסמים ובשימוש לרעה באלכוהול בשטח. עקרונות הפעילות מיושמים הלכה למעשה בישובים השונים ברחבי הארץ.

במהלך השנה הרשות פעלה ב-57 רשויות מקומיות (מהן 5 רשויות חדשות), ערים ומועצות אזוריות, באמצעות מתאמי המאבק בסמים ובאלכוהול והרכזים המגזריים. הפעילות התקיימה ב-6 ערים גדולות, 14 מועצות אזוריות, 8 רשויות במגזר הערבי, וב-29 מועצות מקומיות וערים בינוניות וקטנות.

בנוסף, התקיימה פעילות ב-20 רשויות מקומיות ללא מתאם וניתן ייעוץ לרשויות שאין אנו מתקצבים בהן פעילויות.

סיכום הפעילות בקהילה

אוכלוסיית יעד	מס' סדנאות/פעילויות	סה"כ משתתפים
הורים	2,848	67,457
נוער	5,798	195,515
אנשי מקצוע	1,096	25,330
קהילה	1,090	969,088
סה"כ	10,832	1,257,390

יעדי הקהילה לשנת 2008 :

- יישום מודל עבודה של יוצאי חבר המדינות עם עולים יוצאי אתיופיה.
- הרחבה והטמעה של תוכניות מניעה קהילתיות בנושא אלכוהול.
- הרחבת הפעילות בקהילה במגזרים השונים.
- עריכת הכשרות לעובדים בקהילה: מתאמים חדשים, מתאמים ותיקים, רכזים ומנחים.

סטאטוס ביצוע היעדים:

יישום מודל עבודה של יוצאי חבר המדינות עם עולים יוצאי אתיופיה

במחצית השנייה של שנת העבודה קלטנו מנחה לריכוז העבודה עם בני העדה האתיופית. עד סוף שנת התקציב נקלטו 8 רכזים ישוביים שהחלו לפעול בקהילה. הרכזים נקלטו בישובים: רחובות, חדרה, עפולה, אשדוד, באר-שבע, ראשון-לציון, חיפה ואשקלון. פעילותם כללה מיפוי של הגורמים הנמצאים בקהילה ועובדים עם קהילת יוצאי אתיופיה, מיפוי הצרכים השונים בכל רשות לגבי נושא הסמים והאלכוהול ובניית תוכניות פעולה בהתאמה לצרכים שאותרו.

במסגרת זו החלו לפעול סדנאות להורים (רחובות, חדרה); כנסי מידע והסברה לפעילים מקומיים, להורים ולאנשי מקצוע בנושא הסמים והאלכוהול בכלל תוך שימת דגש מיוחד על התמודדות אוכלוסיית יוצאי אתיופיה עם הנושא; תוכנית כן לספורט לא לסמים בשילוב עם תוכנית מניעה (חיפה).

הרחבה והטמעה של תוכניות מניעה קהילתיות בנושא אלכוהול

נושא ההתמודדות עם שימוש לרעה באלכוהול על-ידי בני נוער וצעירים קיבל השנה תשומת לב רבה.

ועדת מניעה-קהילה מינתה תת-ועדה בנושא. הוועדה גיבשה המלצות לגבי אסטרטגיית פעולה בתחום החינוך והמניעה המיועדת לציבור הרחב בכלל ולבני הנוער בפרט.

- הוועדה המליצה על העברת מסר אחיד, אך מובחן, בחלוקה לשתי קבוצות גיל:
- ילדים ובני נוער עד גיל 18;
  - צעירים ובוגרים מעל גיל 18.

המסר המומלץ להעברה לילדים ובני נוער מתחת לגיל 18:

השתייה מתחת לגיל 18 מסוכנת ומזיקה ולכן היא לא מקובלת ולא רצויה!

המסר המומלץ להעברה לאוכלוסיית המבוגרים מעל גיל 18:

כשאתה שותה אלכוהול – קח אחריות!

צריכת אלכוהול מעל גיל 18 היא חלק מתרבות הבילוי. אין חוק המגביל את צריכת האלכוהול למעט החוק האוסר נהיגה בשכרות. לכן ההתייחסות צריכה לכוון ללקיחת אחריות, להתנהגות בשלה, בוגרת ושיקולה.

הועדה ממשיכה את עבודתה לגיבוש מגוון מסרים בהתאמה לפלחי האוכלוסיה השונים (למשל: נשים בהריון), והמלצה על תוכניות מניעה מותאמות.

נערכו פעילויות רבות בקהילה לקידום המודעות לסכנות האלכוהול, פעילויות אלה כללו הסברה על אלכוהול ונהיגה ופעילויות באמצעות אומנות.

הרחבת הפעילות במגזרים השונים

מגזר ערבי

השנה הורחבה הפעילות במגזר הערבי ב-20%. נוספו למגזר שני מתאמים בישובים ריינה וכבול.

תקציבי פעולה ניתנו לשישה ישובים נוספים ונערכו ייעוצים לישובים רבים בנושא היערכות והתמודדות עם בעיית השימוש לרעה בסמים ובאלכוהול. עבודת השטח הניבה שלושה ישובים שמעוניינים להעסיק מתאם בשנת 2009 ושלוש ערים שאנו מעוניינים להפעיל בהן רכוז מגזרי.

השנה תמכנו בעמותת אל-אופק שעוסקת בעריכת הכשרות לאנשי מקצוע במגזר הערבי. הביקוש להשתתפות בהכשרות היה מעל ומעבר לצפוי. השנה, לראשונה, הצלחנו להיכנס, באמצעות עמותת אל-אופק, לבתי הספר הפרטיים אשר שייכים למסדר הכנסייתי בחיפה. כל ההכשרות שבוצעו, אושרו על-ידי משרד החינוך לגמול השתלמות. פעילות עמותת אל-אופק היא תוספת לפעילות השוטפת של עמותת אלהלאל שעובדת במגזר הערבי בהסברה ומניעה מזה שנים רבות.

בחודש דצמבר התקיים הכנס השלישי למלחמה בסמים במגזר הערבי. הכנס נערך בשיתוף עם מכללת גרנאטה בכפר כנא והתארכה בו משלחת ממשרד הפנים הפלסטיני. הכנס היה מוצלח ומרשים והשתתפו בו כ-200 אנשי מקצוע מתחומי הרווחה והחינוך.

בחודש אפריל יצאה משלחת מאנשי הקהילה והשותפים לעשייה בשטח לסיור לימודי של שלושה ימים בממלכה ההאשמית בירדן. בסיור השתתפו סגן ראש עיריית עכו, מנחה המגזר הערבי של הרשות, אנשי מקצוע ופעילים בקהילה.

מגזר יוצאי חבר המדינות

השנה ביססנו והעמקנו את העבודה בקהילה עם אוכלוסיית יוצאי חבר המדינות. נוספה רכזת מגזרית בחולון, וכיום פועלים ברשויות המקומיות 17 רכזים למגזר יוצאי חבר המדינות.

בשנת העבודה הנוכחית התקיים שלב ב' בהכשרתם של רכזי המניעה לאוכלוסיית יוצאי חבר המדינות. מטרת ההכשרה היתה להעמיק את הידע בנושא משבר ההגירה והשלכותיו על האוכלוסייה.

הפעילות במגזר זה כללה עריכת סדנאות הורים, ימי עיון לאנשי מקצוע, וקידום יזמות עסקית של מכורים נקיים. בנוסף, נערכו סדנאות מניעה ומנהיגות לבני נוער בסיכון בשילוב ספורט, אומנות וטיפול בבעלי חיים.

בתחום ההסברה, הרכזים הציגו את פעילותם במסגרת תוכנית טלוויזיה בערוץ הרוסי בנושא בריאות, השתתפו בדיון ששודר בערוץ הרוסי וכן התקיים קמפיין ברדיו ובעתונות המגזרית.

הכשרות וימי עיון לעובדים בקהילה

השנה נערכו מספר הכשרות לעובדים בתחום הקהילה וכן התקיימו ימי עיון בנושאים ממוקדים.

- הכשרת רכזים לאוכלוסיית חבר המדינות שלב ב'.
- הכשרת רכזי מניעה ברשויות גדולות.
- הכשרה למנחי צוות קהילה.
- קורס בסיסי למתאמים מתחילים.
- יום עיון בנושא פרסום והסברה.
- סיכום של סדנא ארצית בנושא חשיבה יצירתית.
- יום עיון בנושא נדיפים.
- קורס בנושא סמים ואלכוהול למנחי נוער בצפון.
- יום עיון בנושא תרבות יוצאי אתיופיה והקשר להתמכרויות.
- ימי סיור לצורך היכרות עם נושא הטיפול באופן כללי וביקור במוסדות הטיפול השונים.

המערך של קבוצות ההדרכה האזוריות התבסס. הקבוצות התמקדו במגוון נושאים להעשרה ולהעמקה בסוגיות מקצועיות רלבנטיות ולהקניית כלי עבודה ותוכניות חדשים.

המתאמים נפגשו עם ראשי התחומים ברשות כדי להדק את שיתוף הפעולה בשטח. בקבוצות ההדרכה האזוריות קודם שיתוף פעולה עם המטה לבטיחות בדרכים שתוצאותיו באו לידי ביטוי בליל הסילבסטר. נושאים נוספים בהם התמקדו הקבוצות היו: עבודה עם המגזר הדתי, הכרת נושא הפרעות קשב וריכוז והקשר שלהן לשימוש בסמים ובאלכוהול, גיוס משאבים, הכרת תוכנית המניעה של "אל-סם" ותוכניות מניעה לגילאים הצעירים, הכרת השונה והתייחסות אליו כחלק מתורת המניעה.

סיור לימודי בארה"ב

משלחת מתאמים יצאה לסיור לימודי בארה"ב. הסיור כלל למידה של מדיניות, תקצוב ופעילות בקהילה בנושא סמים ואלכוהול ברמה הלאומית, ברמת המדינה וברמה המקומית. נושאי הסיור כללו פגישות והכרות עם התפיסה הקהילתית ותוכניות המניעה והטיפול שלהם, היכרות עם תוכנית מיוחדת של בדיקות שתן בבתי ספר, תוכנית קהילתית מערכתית בנושאי מניעה, תוכניות מניעה וטיפול ממוחשבות וסיור במוסדות לטיפול בבני נוער ובמבוגרים.

שותפויות

גם השנה עבדנו בשיתוף עם כל הגורמים הרלבנטיים. תודתנו שלוחה למשרדים: המשרד לקליטת העלייה, אגף הרווחה ומוקדי קליטה, השירות להתמכרויות במשרד הרווחה והשירותים החברתיים, המחלקה למניעת אלכוהול, סמים וטבק בשירות הפסיכולוגי ייעוצי ומינהל חינוך ונוער במשרד החינוך, מחלקתה נוער במשטרת ישראל, מצילה והפרויקט הלאומי "עיר ללא אלימות" במשרד לבטחון פנים, וכן לעמותות: קרן רש"י, על"ם, אל-סם, אל-הילאל, אל-אופק.

מבחר תוכניות ייחודיות

הורים

סיירות הורים: השנה הוקמו מספר סיירות הורים נוספות. כיום פועלות 15 סיירות הורים באופן קבוע. אנחנו מלווים את סיירות ההורים בהכשרה ובהעשרה. הסיירות הגדולות והפעילות מלוות על-ידי רכז בשכר.

הקמנו פורום מתאמים לחשיבה בנושא ולהרחבת הפעילות של סיירות ההורים.

סדנאות הורים: סדנאות והרצאות מידע להורים מתקיימות ברוב הרשויות המקומיות. הסדנאות כוללות מידע בנושא סמים ואלכוהול, תקשורת הורים-ילדים, סמכות הורית, מאפייני גיל ההתבגרות, גבולות ונושאים נוספים שעשויים לסייע להורים במניעת השימוש בסמים ובאלכוהול על-ידי ילדיהם.

סיורים לילדים במועדונים: בחיפה, מועצה אזורית חבל מודיעין, מודיעין ומועצה אזורית עמק חפר התקיימו סיורים במועדונים להורים ולמובילים קהילתיים לצורך היכרות עם תרבות הנוער. סיורים רבים לוו בהרצאות של אנשי מקצוע.

מובילי קהילה נגד סמים ואלכוהול: במועצה האזורית מנשה נערך מפגש בהשתתפותם של כ-65 פעילים ישוביים במטרה לגייס את ראשי הקהילה לפרויקט "מובילי קהילה נגד סמים ואלכוהול". המשתתפים עברו הכשרה בת חמישה מפגשים בהנחיית אנשי מקצוע. בעקבות ההכשרה בוצע ביישובי המועצה תכנון אסטרטגי, מערכתי ויישומי לקידום המאבק בסמים ובאלכוהול.

פעילות באמצעות אומנות

במספר רשויות השתמשו באומנות ככלי להעברת מסרים השוללים שימוש לרעה בסמים ובאלכוהול.

תחרות פרסומות בנושא שתייה מבוקרת: התקיימה במכללת רופין במועצה האזורית עמק חפר במסגרת פרויקט הסיום של קורס "ניהול הפרסום". סטודנטים יצרו כרזות, מדבקות וחומרי הסברה נוספים בנושא סמים ואלכוהול. הסרטון שזכה בתחרות הוצג ברשת "ארומה".

תערוכה חינוכית בנושא אלכוהול: בגלריה לאומנויות בבת-ים הוצגה תערוכה בשם "אלכוהול 2008". התערוכה עסקה בהיבטים השונים של תרבות שתיית האלכוהול והופנתה לכלל הציבור. במהלך הצגת התערוכה התקיימו סדנאות והרצאות בנושא אלכוהול לבני נוער, הורים ואנשי מקצוע.

מרד נעורים: בחיפה נערכה תחרות סרטים בין מגמות התקשורת של בתי הספר התיכוניים. השתתפו בתי ספר מאזור חיפה והצפון ששלחו סרטים, פרסומות וכתבות דוקומנטאריות בנושא עמדות בני הנוער לגבי השימוש בסמים ובאלכוהול. בערב הסיום שנערך בהשתתפות בני הנוער, מורים והורים הוקרנו הסרטים וחולקו פרסים לזוכים.

תערוכת תמונות של מגמות אומנות: בכרמיאל התקיימה במשך מספר חודשים עבודה של התלמידים במגמות האומנות בנושאי סמים, אלכוהול ואלימות. בסיום נערכה תערוכה עם מיטב העבודות וחולקו פרסים ליוצרים.

נזקי האלכוהול בראי האומנות: ברחובות פעלו 12 קבוצות של בני נוער ומבוגרים שלוו על-ידי מנחה מקצועי, מנחה חברתי ואומנים. פעילות הקבוצות כללה מפגשים שעסקו בצורת הביטוי והשתייה, מפגשים שעסקו בתכנים של מניעה, ולבסוף מפגשים עם אומן שבמהלכם הקבוצה יצרה יצירה בתחום האומנות, לדוגמה: קיר גרפיטי, קמפיין פרסום, הצגה, צילום, פיסול ועוד.

כדור הארץ בידינו: בחדרה פעלה קבוצה של בני נוער בסיכון יוצאי חבר המדינות שעסקה בגיבוש קבוצתי של מיצג שמבטא את עמדותיהם בנושאי סמים ואלכוהול. המיצג הראה את החיים היפים על-פני כדור הארץ לעומת החיים האומללים והנדכאים של המכורים.

קולנוער: בשלוש ערים (באר-שבע, אשדוד וקרית-גת) התקיימה תוכנית להפקת סרט עם בני הנוער בנושא סמים ואלכוהול. התהליך כלל עבודה קבוצתית לגבי התכנים עם אנשי מקצוע מתחום הטיפול והפקת סרט בהדרכת אנשי מקצוע מתחום הקולנוע.

הסרטים הוצגו בסיום השנה בהשתתפות בני הנועה היוצרים ובמעמד כל השותפים בפרויקט.

תאטרון יהודי ערבי: בלוד נערכה תוכנית לנוער מנותק בגילאי 16-18. מטרת התוכנית היו העצמת החוסן האישי, מניעת התנהגויות סיכוניות, מתן הזדמנות לחוויות חיוביות ותחושת הצלחה תוך שימוש בכלי התאטרון לביטוי רגשי.

תוכניות ייחודיות עם עולים

"המסע אל עצמי": סדנא תהליכית בחדרה. בני נוער בסיכון, יוצאי אתיופיה שעברו תהליך אל תוך עצמם, הכירו וזיהו את דפוסי התנהגותם האישית והחברתית והבחירות שלהם על רקע ההגירה לארץ והשינוי התרבותי, דרך משחק, יצירה והפעלה. הקבוצה דנה בנושא ההתנהגויות הסיכוניות והשימוש בסמים ואלכוהול הנובעות ממשבר העלייה. ההורים היו שותפים לתהליך.

מנהיגות צעירה לבני העדה האתיופית: בטירת הכרמל נערכה סדנא למנהיגות צעירה מקרב בני העדה האתיופית במטרה להכשירם ללקיחת אחריות והשתתפות בהובלת צעירי העדה. הסדנא כללה עבודה תהליכית בנושאים אלו, היכרות בנושאי התנהגויות סיכון ומניעת שימוש בסמים ובאלכוהול, מפגש עם מובילים חברתיים בעיר ואנשי צבא כעידוד לקראת הגיוס לצ.ה.ל.

קורס אוריינטציה בנושא הורות, ילדים ונוער – סיכונים וסמים, לאנשי מקצוע יוצאי אתיופיה :
הקורס נערך בפתח-תקווה במטרה להקנות ידע וליצור שפה משותפת לאנשי המקצוע העוסקים בתחום התנהגויות הסיכון בקרב בני העדה. הקורס נערך בשפה האמהרית.

קבוצות ספורט לבני נוער עולים בסיכון : במהלך השנה התקיימו תוכניות ספורט מגוונות מותאמות לבני נוער עולים. הפעילות לוותה בתוכנית מניעה. לדוגמא: גלגיליות בירושלים, חץ וקשת בראשון-לציון, כדורגל בחיפה, חדרה ואור עקיבא.

קורס אמהות לנפגעי סמים : התקיים קורס לאמהות יוצאות חבר המדינות, בשיתוף עם מרכז ההדרכה. מטרת הקורס הייתה לחזק את האמהות בתפקודן מול הבן/בת נפגעת הסמים וכן להכשירן כתומכות ומסבירות לאמהות נוספות בקהילה. הקורס נערך בבת-ים והשתתפו בו אמהות מאזור המרכז והדרום.

קורס יזמות עסקית למכורים נקיים : השנה כחלק ממדיניות הרשות בנושא שיקום תעסוקתי נערכו קורסים ליזמות עסקית למכורים נקיים יוצאי חבר המדינות. הקורסים התקיימו בקרית גת ובת-ים.

פעילות עם בעלי חיים : בראשון-לציון ובדימונה הופעלו קבוצות בני נוער בסיכון באמצעות טיפול בבעלי חיים. מטרת התוכנית הייתה להקנות להם כלים להתמודדות עם אתגרים. התוכניות כללו גם תכני מניעה.

פעילות הסברה מותאמת לאוכלוסיית חבר המדינות ויוצאי אתיופיה : פעילות ההסברה לבני נוער ולהורים נערכה בחלקה בשפה הרוסית או האתיופית ובחלקה בעברית, בשילוב תכנים מותאמים תרבותית לאוכלוסייה, כגון: סרטים (סבבה), להקות ומוסיקה רוסית שבני הנוער אוהבים.

ברחובות, עפולה, חדרה, באר-שבע ואשדוד נערכו ערבי הסברה לאנשי מקצוע, הורים ומובילים בקהילה מקרב בני העדה האתיופית. ערבי ההסברה התמקדו בנושאי התנהגויות סיכון ובסכנות השימוש באלכוהול. נושא האלכוהול.

פעילויות ייחודיות בנושא אלכוהול

נערכו בקהילה פעילויות הסברה ופרסום רבות שחלקן עסקו בנושא האלכוהול. חולקו גלויות מידע בפאבים, חולקו נשיפונים ונערכו פעילויות הסברה בכניסה למועדונים.

בצפון חושבים גם בליל הסילבסטר : נערכה פעילות מקיפה בשיתוף עם הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים והמתאמים בצפון שכללה פעילויות הסברה, מניעה ואכיפה בנושא שתיית אלכוהול בליל הסילבסטר. לפני ליל הסילבסטר נערכו פעילויות הסברה לתלמידי כיתות י"א וי"ב בנושא אלכוהול ונהיגה. בליל הסילבסטר חולקו בפאבים גלויות " דקה אחרי תשלום החשבון ושנייה לפני שאתה מסיע ברכב את החבר'ה, עצור, חשוב ועשה חשבון נפש, לחיים אין מחיר" ונשיפונים. בנוסף לכך התקיימו מבצעי אכיפה בשיתוף עם המשטרה.

"אני מחויב" : בחיפה פעלה תוכנית הסברה ומניעה בנושא אלכוהול המיועדת למורי נהיגה ולתלמידיהם. התוכנית כללה הכשרה למורי הנהיגה בנושא סכנות השימוש בסמים ואלכוהול ונהיגה, חלוקת ערכות הסברה לתלמידים, מדבקות לרכבי הלימוד: "סמים ואלכוהול, אין מצב – אני מחויב". התוכנית לוותה בפרסום בעיתונות המקומית.

דצמבר מודעות לאלכוהול: בישובים רבים נושא האלכוהול היה חלק משמעותי מתכני שבוע הסמים הלאומי שחל בדצמבר. בשדרות הקדישו את כל הפעילות לנושא האלכוהול. הפעילות נועדה להעלות המודעות, מתן מידע והזמנה ליטול חלק בפעילות מהנה ללא אלכוהול. הפעילות המערכתית כללה עבודה עם מועצת הנוער העירונית, קיום הפסקות חווייתיות בבתי הספר, במהלכן שולבו מסרים ומידע בנושא, הרצאות, הפעלות, הצגות והופעת אומן שהעביר מסרים נגד שימוש באלכוהול.

אכיפת החוק

תחום אכיפת החוק ברשות למלחמה בסמים ובאלכוהול המשיך גם השנה לפעול בשיתוף פעולה הדוק עם גורמי האכיפה בזרועות השונות: משטרת ישראל, המשטרה הצבאית, יחידת הסמים של המכס ועם הגורמים הרלבנטיים בקהילה.

דגש מיוחד הושם על נושא "הפיצוציות", שהחל להוות איום על שלומם ובטחונם של בני הנוער. שיאו של הטיפול בסחר בחומרים מסוכנים ובמכירת אלכוהול לקטינים על-ידי הפיצוציות היה בסוף חודש דצמבר 2008 במבצע ארצי רחב היקף שהובילה משטרת ישראל בשיתוף עם הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול, משרד הבריאות וגורמים בקהילה. במבצע זה פשטו גורמי האכיפה על כ-140 פיצוציות ברחבי הארץ.

יעדי תחום האכיפה בשנת 2008:

- חקיקת "חוק הסמים הישראלי" - חוק שאמור להחליף את "פקודת הסמים המסוכנים - נוסח חדש 1973" (שלטעמם של רבים העוסקים בנושא, אינה רלוונטית ואינה נותנת תשובות הולמות לסוגיות רבות בהקשר לשימוש וסחר בסמים).
- סיוע בפעילות שנועדה לאטימת הגבולות וחסמתם בפני החדרת סמים למדינה.
- הגברת האכיפה על הסחר בחומרים מסוכנים, תרופות מזויפות, ומכירת אלכוהול לקטינים "בפיצוציות".
- סיוע ליחידת הסמים של מצ"ח – צה"ל, במאבק בעבריינות הסמים בצה"ל.
- סיוע ליחידת הסמים של המכס, בשידרוג מערך הכלבים.

מימוש היעדים:

בתחום קידום החקיקה של "חוק הסמים הישראלי" נערכו מספר דיונים עם בכירים במשטרת ישראל. סוכם כי הרשות הלאומית למלחמה בסמים ואלכוהול תוביל מהלך שבסיומו תוצג הצעת החוק המדובר. הנושא הוצג גם בפני "הוועדה לבחינת חומרים פסיכואקטיביים

ניתן סיוע משאבי לחיזוק יחידות הגבול המיוחדות של המשטרה ולעיבוי יחידת הכלבנים של המכס.

תוכנית "עשרת הצעדים" שגובשה במשותף על-ידי הרשות ומשטרת ישראל אומצה כתובנית חומש על-ידי מפכ"ל המשטרה.

פעילות לתקיפת "ההיצע" הביאה לתוצאות מרשימות של תפיסת סמים משולבת של משטרת ישראל, יחידת הסמים של המכס, וצה"ל, חלק מהתפיסות זכה לפרסום בכלי התקשורת, וחלק מהן עדיין חסויות.

במפגש שנערך בין מפקד מצ"ח והיחידה המרכזית של המשטרה הצבאית עם מנכ"ל הרשות ואנשיו סוכם כי תמשך השותפות בתקיפת "עבריינות הסמים" בצה"ל שנמצאת במגמת עלייה.

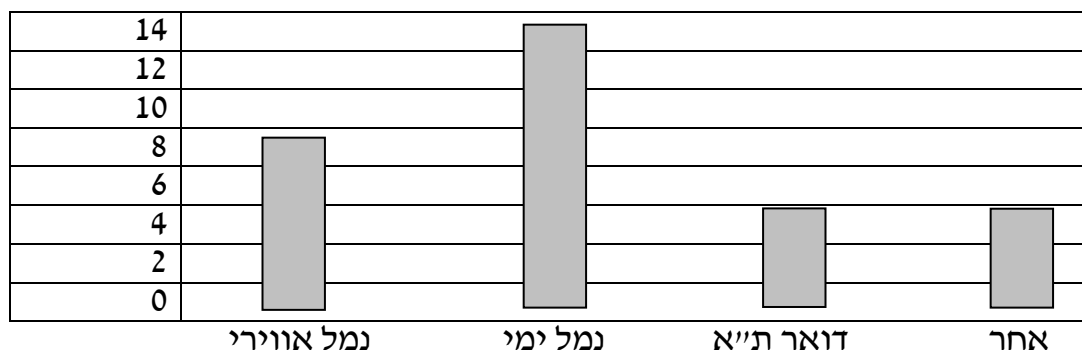
נתוני יחידת הסמים של המכס לשנת העבודה 2008

בשנת העבודה הנסקרת אירעו 73 מקרים בהם נתפסו סמים על-ידי מדורי היס"מ (יח' סמים – מכס) ועל-ידי יחידת הכלבנים. נתפסו סמים מסוכנים עפ"י הפירוט הבא:

הסם	כמות	הסם	הכמות
קנאביס	392 ק"ג	פטריות הזייה	400 יח'
זרעי קנאביס	340 ק"ג	כלי עישון	550 יח'
מורפין	36 יח'	הרואין	7.39 ק"ג
קוקאין	120 ק"ג	אקסטזי	69,700 כדורים
אמפתמין	240 יח' + 113 ק"ג		
פלאורו-מתקטינון			

בנוסף נתפסו 1.5 טון קוקאין בחו"ל, בשת"פ יס"מ חיפה

במהלך שנת 2008 בוצעו בעקבות סימון כלבי הסמים 35 תפיסות סמים מסוגים שונים (חשיש, מריחואנה, צ'ארס הודי וקוקאין) בכמויות שונות ובאזורי העבודה השונים שבאחריות פיקוח המכס. להלן חלוקת התפיסות על-פי אזורי הפעילות:

* אחר – חיפושי בית ושת"פ עם גורמי חוץ.

סיכום כמות הבדיקות שביצעו הכלבנים בשנת 2008 בחלוקה למדורי היס"מ ולאזורי הפעולה :

פרטי	מספר כלי תעבורה			מטענים		נוסעים עוברים וכבודה	מספר בדיקות מדור
	כלי רכב	מטוס	כלי שיט	אחר	מכולה		
דואר							
8975	24		5	3904	160	3810	חיפה
4300	6			490		450	ימ"ג
63830							מרכז
173206				24170		82682	נתב"ג
1190	89		9	4659	230	2420	אשדוד
5850	265		5	159	9	8994	אילת
257351	384		19	33382	399	98356	סה"כ

- במהלך השנה בוצעה השתלמות והתאמה במשך 4 שבועות לכלבן אילת לאחר פציעתו של הכלב והחלפתו בכלב חדש. זאת, בסיוע הרשות הלאומית למלחמה בסמים ואלכוהול.
- במהלך השנה גויסו למדור הכלבנים 2 כלבנים חדשים לכלבייה המרכזית בנתב"ג.
- בחודש יולי יצאו 5 כלבנים לקורס כלבנים בביה"ס לכלבנות של המכס האמריקאי ובמשמר הגבול בפרונט רויאל שבמדינת וירג'יניה. הקורס נמשך 14 שבועות ובסיומו חזרו ארצה חמשת הכלבנים שהוכשרו יחד עם שישה כלבים חדשים לזיהוי סמים וכסף.
- במהלך השנה בוצעה פעילות הסברה בקרב בני נוער במספר בתי ספר. הפעילות כללה הרצאות פרונטאליות, מצגות והדגמות של כלבי היחידה. פעילות כזו נערכה גם ברשויות מקומיות בשת"פ עם מתאמי הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול.

במהלך השנה התקבלו 6 משלוחים מבוקרים:

- 03/2008 משלוח מבוקר של 50 גרם קוקאין שהוסלקו בתוך ויברטור. ארץ מקור ארגנטינה, נתפס בגרמניה והיה מיועד לתושבת צפון הארץ. נערכו מעצרים על ידי יס"מ חיפה וימ"ר חוף. בחיפוש בית נמצאו עוד 14 גרם קוקאין.
- 06/2008 משלוח מבוקר של 750 גרם קוקאין שהוסלקו בתוך תרמוס, מארגנטינה. המשלוח נתפס על ידי מכס גרמניה הועבר והתקבל על ידי יס"מ נתב"ג והועבר ישירות להמשך טיפול ימ"ר תל אביב.
- 06/2008 משלוח מבוקר של 100 גרם קוקאין שהוסלקו במאפרה. ארץ מקור פרו נתפס והועבר על ידי הספרדים. התקבל על ידי יס"מ נתב"ג והועבר להמשך טיפול משטרת ישראל.
- 06/2008 משלוח מבוקר של 2 ק"ג קוקאין שהוסלקו בתוך 2 קופסאות פח וצופו בשעווה. ארץ מקור האיים הקריביים נתפס והועבר על ידי מכס אנגליה. התקבל על ידי יס"מ נתב"ג, בשת"פ יס"מ אילת ומשטרת אילת. בוצעו מעצרים של מספר מעורבים, כולל עובדי דואר באילת.
- 07/2008 משלוח מבוקר של 1.5 ק"ג חשיש הודי שהוסלק בתחתיות כפולות של 3 תיבות עץ. ארץ המקור הודו, נתפס על ידי מכס גרמניה והועבר לטיפול ראשוני ליס"מ נתב"ג ולטיפול מבצעי ליס"מ מרכז וימ"ר ירושלים אשר בפעילות משותפת הובילו למעצר 2 חשודים.
- 10/2008 משלוח מבוקר של 2.739 ק"ג קוקאין שהוסלקו בצורת מכוניות צעצוע וצעצועי "פאוור ריינגרס" לילדים. ארץ מקור פרו. המשלוח הובא לארץ פיזית על ידי נציג מכס גרמניה. בפעילות משותפת של יס"מ נתב"ג וימ"ר תל אביב נעצרו מספר חשודים כולל עובדת דואר.

תפיסות ראויות לציון בשנת 2008:

- יס"מ מעברים נהר הירדן, 3 גילויי סם מסוג הרואין מוסלקים היטב בקורות כלי-רכב. 3.249 ק"ג הרואין, 3.100 ק"ג הרואין, 1.040 ק"ג הרואין, במקרים אלו שת"פ מודיעיני מוצלח בין יס"מ אילת לחוקרי ובודקי נהר-הירדן.
- יס"מ חיפה, תפיסת 104 ק"ג קוקאין במכולת קפה מקולומביה, סיוע ושת"פ מוצלח בראש ובראשונה עם יס"מ נתב"ג וימ"ר חוף, D.E.A, משטרת פרו וספרד, הובילו לתפיסת כ-1.5 טון קוקאין בחו"ל ולמעצר מספר מעורבים. זיהוי של כ-2 ק"ג קוקאין מוסלקים בספרים מקוסטה ריקה. גילוי של כ-7 ק"ג קוקאין מוסלקים בדמוי נרות ריחניים מפנמה.
- יס"מ מרכז, 2 תפיסות של 69,600 כדורי אקסטזי מסוגים שונים. הודות למידע כללי מוקדם ושת"פ גורמים נוספים בדואר חבילות מרכז. עובדת דואר ועוד שותפים נעצרו.
- יס"מ נתב"ג, גילוי נסיון יבוא מהודו של כ-115 ק"ג פלורו מתקטינון בסמוך מאוד למועד רישומו של החומר בפקודת הסמים המסוכנים. חומר זה משמש לייצור כדורים כדוגמת "חגיגת" לפיצוציות. (כ-3 ק"ג נוספים שנתפסו, נמצאים עדיין במז"פ).
- יס"מ אילת, בשת"פ מוצלח עם משטרת אילת טיפל במשלוח מבוקר של 2 ק"ג קוקאין מדרום אמריקה דרך המכס האנגלי, ואף ביצע (עצמאית) מעצר עובד דואר באילת.

נתוני יחידת הסמים של המשטרה הצבאית

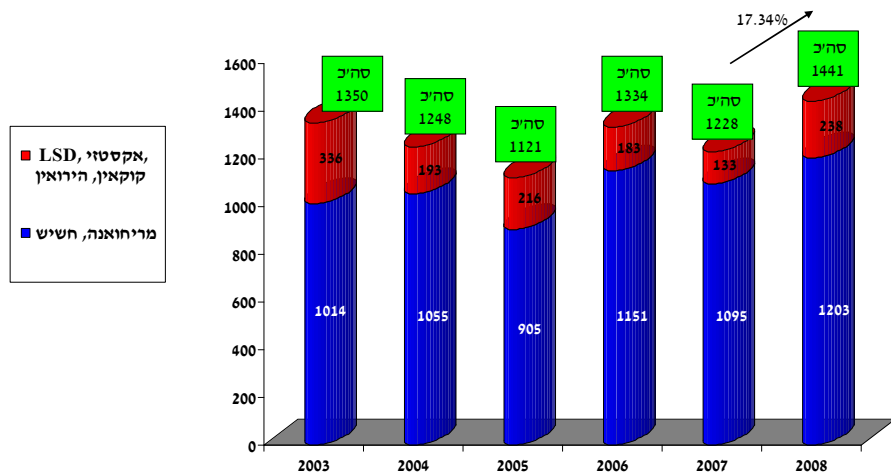
בשנת הדו"ח חל גידול משמעותי בהיקף תיקי החקירה שנפתחו בגין עבירות סמים. יש לציין כי חלק גדול מעבירות אלה קשור ב"נסיבות אזרחיות", כלומר: העבירה בוצעה בעת היותו של החשוד מחוץ למסגרת הצה"לית.

היחידה מציינת עלייה גדולה במספר העצורים בשל עבירות סמים לעומת השנה הקודמת. עובדות אלה מצביעות על מידת ההשקעה "בחשיפה" בצה"ל.

בשנת העבודה 2008 הסתמנה עלייה בהיקף התיקים שנפתחו ובמיוחד עלייה בסעיף "סחר", במספר העצורים וכן חל גידול במקרים של סירוב למתן בדיקות שתן במקרים של חשד ל"שימוש" בסמים.

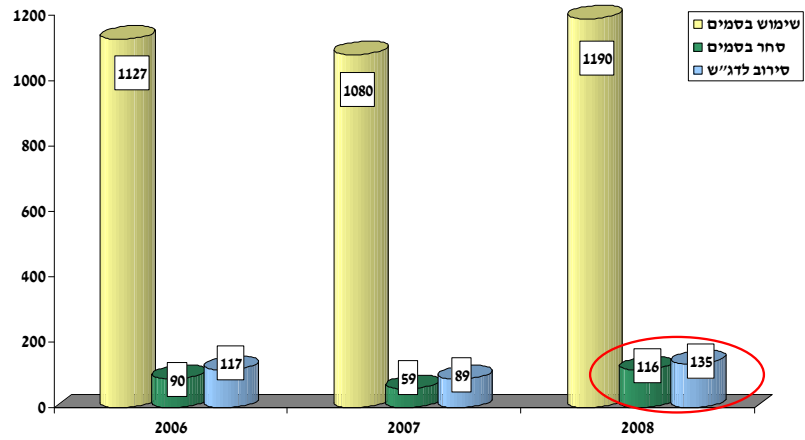
תיקי סמים בראייה רב שנתית

• ניכר גידול משמעותי בהיקף תיקי החקירה שנפתחו בגין עבירות סמים

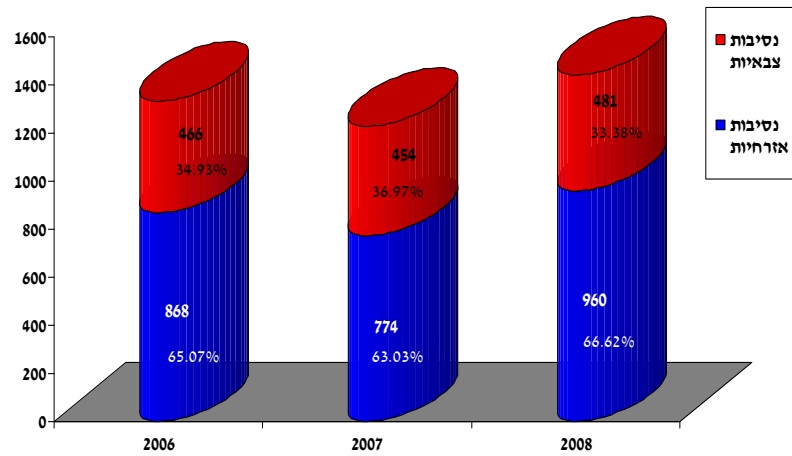
תיקי סמים בחלוקה לסוג עבירה בראייה רב שנתית

• ניכר גידול בהיקף תיקי סחר בסמים וסירוב למתן דגימת שתן במקרים בהם קיים חשד לשימוש בסמים

תיקי סמים בחלוקה לנסיבות

נתוני משטרת ישראל

בסיכום תפיסות הסמים לתקופה ינואר – דצמבר 2008 בהשוואה לשנת העבודה הקודמת 2007, ניכרת עלייה בתפיסות החשיש, הקוקאין, ההרואין והאמפטמין, לעומת ירידה בכמויות המריחואנה והאקסטזי שנתפסו.

מגמות שוק הסמים 2008

גבולות ומעברים מהווים שער כניסה מרכזי למריחואנה, חשיש הרואין קוקאין ואקסטזי.

סוגי הסמים:

קנאביס הינו הסם הנפוץ ביותר בשימוש בצורותיו השונות: מריחואנה מיובאת ממצרים, מריחואנה הידרו מגידול מקומי וחשיש מרוקאי. נמשכת המגמה של עלייה בייבוא חשיש לעומת ירידה בכמות המריחואנה.

הקוקאין ממשיך לבסס את מעמדו כסם נפוץ, מסתמנת מגמה של היצע גבוה.

הרואין חלה עלייה חדה בתפיסות ההרואין בעקבות פעילות האכיפה המתבצעת לאורך הגבול עם לבנון וירדן.

MDMA (אקסטזי) הינה הנגזרת הנפוצה ביותר בשימוש.

במהלך השנה הוכנסו חומרים חדשים ממשפחת האמפטמינים לפקודת הסמים.

ארגוני הפשיעה הארציים והמקומיים לוקחים חלק פעיל ביבוא וסחר בסמים.

חומרים מסוכנים: קיימת התמודדות מתמדת עם חומרים מסוכנים המשווקים ב"פיצוציות" והכנסתם לפקודת הסמים המסוכנים.

תיקי סמים: חלה עלייה של 38.3% בסה"כ תיקי הסחר והיבוא, לעומת השנה הקודמת.

סיכום תפיסות סמים

ינואר – דצמבר 2008

סוג סם	ינואר – דצמבר 2008	ינואר – דצמבר 2007	גבולות ינואר – דצמבר 2008
מריחואנה	852 ק"ג	1,920 ק"ג	405 ק"ג בגבול מצרים
חשיש	1,325 ק"ג	1,009 ק"ג	763 ק"ג בגבול מצרים 22.8 ק"ג גבול לבנון
קוקאין	135 ק"ג	36 ק"ג	1.5 ק"ג גבול סוריה 96 ק"ג נמל חיפה 4.6 ק"ג גבול לבנון
הרואין	303 ק"ג	136 ק"ג	131.5 ק"ג בגבול לבנון 111.5 ק"ג גבול ירדן 14 ק"ג גבול סוריה 35.5 ק"ג גבול מצרים
MDMA אקסטזי	112,905 טבליות + 2 ק"ג אבקה	924,399 טבליות + 30 ק"ג אבקה	-----
אמפטמין	88,937 טב' לוגו קפטגון	16,383 טבליות	79,854 טבליות גבול ירדן

(*) הנתונים אינם סופיים.

טבלת תיקים לשנת 2008 בהשוואה לשנת 2007

סה"כ	החזקה	גידול	סחר	שימוש	
29,342	6,041	335	3,278	21,248	ינואר - דצמבר 2007
31,419	5,849	206	4,532	23,259	ינואר - דצמבר 2008
7.1%	-3.2%	-38.5%	38.3%	9.5%	אחוז שינוי

^(*) מטבלה זו אנו לומדים כי חלה עלייה בפתיחת תיקי עבירות סמים, בסעיפי "השימוש" ו"הסחר" ואילו בעבירות גידול, ואחזקה ניכרת ירידה.

פיתוח משאבי אנוש

תחום פיתוח משאבי אנוש ברשות מופקד על יזום, פיתוח וקידום תוכניות לימודים והכשרות בכל תחומי המאבק בסמים ובאלכוהול אותם מקדמת הרשות, בהיבטים של: הסברה, חינוך, מניעה, טיפול שיקום, אכיפה והתארגנות קהילתית.

בשנת 2008 פותחו וקודמו שישה סוגי הכשרות בהתאם לסוג ההכשרה ולמאפייני קהל היעד.

סוגי ההכשרות:

- **תוכניות לימודים / קורסים** במוסדות להשכלה גבוהה, במסגרת לימודי תואר ראשון, לימודי תואר שני ובמסגרת לימודי המשך, בחוגים הרלבנטיים.
- **הכשרות בסיסיות** לתפקיד. מיועדות לסגלים מקצועיים בשירותים שונים, בתחום סמים ואלכוהול.
- **הכשרות למכורים נקיים.**
- **הכשרות להקניית מיומנויות** לסגלים מקצועיים ותיקים, בתחום סמים ואלכוהול, בשירותים השונים.
- **הכשרות לצוותים** מקצועיים בדגש על צוותים רפואיים וחינוכיים.
- **הכשרות אוריינטציה.**

תחום פיתוח משאבי אנוש ברשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול מופקד על:

- פיתוח תשתית מקצועית.
- בניית קווים מנחים להכשרות.
- בניית סטנדרט אחיד להכשרות, בהתאמה למטרת ההכשרה ולאוכלוסיית היעד.
- יזום ופיתוח הכשרות בהתאמה ליעדי הרשות.
- יזום, פיתוח וקידום הכשרות בהתאם לצרכי השטח.
- עדכון הכשרות תשתית של הרשות.
- יזום, פיתוח וקידום תוכניות לימודים / קורסים במוסדות להשכלה גבוהה, במסגרת לימודים לתואר ובמסגרת לימודי המשך.

- פיתוח עתודת הוראה בנושא סמים ואלכוהול, כמו :
  - עתודת מרצים להעברת נושא "מניעת השימוש בסמים ובאלכוהול" לסטודנטים להוראה במכללות.
  - עתודת מדריכי גמילה להעברת הרצאות בהכשרת עוזרי מדריכים בשירות בתי הסוהר.
  - עתודה מקצועית להעברת נושא הראיון המוטיבציוני.
  - עתודה מקצועית להעברת שיטת 12 הצעדים.
- פיתוח הכשרות בסיסיות לתפקיד עובד סמים, הכוללות : הקניית ידע, מתן כלים בסיסיים והדרכה בתחום טיפול או מניעה.
- פיתוח הכשרות למכורים נקיים :
  - הכשרות לתפקיד
    - כמדריכים חברתיים במסגרות לטיפול בנפגעי סמים ואלכוהול.
    - כעוזרי מדריכים בשירות בתי הסוהר.
  - הכשרות למיומנויות
    - טיפול משפחתי.
    - הנחיית קבוצות.
    - שיטת 12 הצעדים.
    - שיטת הראיון המוטיבציוני.
- הקניית מיומנויות לסגלים מקצועיים.
- פיתוח הכשרות ייחודיות לצוותים מקצועיים, לקידום התמקצעותם.
- פיתוח הכשרות ברמת אוריינטציה לסגלים מקצועיים ולקבוצות בקהילה, להרחבת המודעות, להקניית ידע בסיסי בזיהוי, איתור והפניה לסוכנויות טיפול הולמות.
- מתן מלגות לימודים לסגלים מקצועיים ולמכורים נקיים לקידום התמקצעותם בתחום.

בשנת 2008 התקיימו 34 הכשרות / תוכניות לימודים ברמה ארצית לסטודנטים וסגלים מקצועיים בתפקידים שונים, ממסגרות שונות, ו-2 ימי עיון לצוותי רפואה.

- 10 תוכניות לימודים במוסדות להשכלה גבוהה.
- 4 הכשרות בסיסיות לתפקיד למטפלים בנפגעי סמים ואלכוהול.
- 2 הכשרות למכורים נקיים לתפקיד מדריכים חברתיים במסגרות טיפול.
- 4 הכשרות למיומנויות.
- 8 הכשרות לצוותים רפואיים וחינוכיים.
- 6 הכשרות אוריינטציה
- 2 ימי עיון לצוותים רפואיים.

להלן פירוט ההכשרות שבוצעו:

10 תוכניות לימודים במוסדות להשכלה גבוהה

א. תוכניות לימוד בתחום המניעה:

- קורס בנושא: "מניעת שימוש בסמים ואלכוהול" לסטודנטים במגמת חינוך חברתי במכללת אורנים.
- נושא סמים ואלכוהול במגמה להסבת אקדמאים להוראה במכללת אורנים.
- הכשרה בנושא: "מניעת שימוש בסמים ואלכוהול" למרצי מכללות במכון מופ"ת (בהיקף של 168 שעות הכוללות פרקטיקום).
- קורס סמסטריאלי לסטודנטים להוראה במכללת אורנים בנושא: "מניעת שימוש בסמים ואלכוהול" (הקורס מהווה פרקטיקום בהכשרת מרצי מכללות).

ב. תוכניות לימודים בתחום הטיפול:

- קורסים לסטודנטים בנושא: "סמים ואלכוהול" במסגרת לימודי ב.א. בעבודה סוציאלית, באוניברסיטת בן גוריון בנגב.
- לימודי התמקדות בנושא: "טיפול במשתמשים בחומרים פסיכואקטיביים" כולל הכשרה מעשית. במסגרת לימודים לתואר ראשון בעבודה סוציאלית, באוניברסיטה העברית בירושלים.
- לימודי סמים ואלכוהול כחלק מלימודי הכשרה על-בסיסית לאחיות מוסמכות המתמחות ברפואה דחופה. מתקיים בחמישה בתי-ספר לאחיות ברחבי הארץ.

- לימודי סמים ואלכוהול כחלק מלימודי אחריות בבתי ספר לסייעוד. בבית חולים הדסה עין כרם ובבית חולים קפלן ברחובות.
- נושא סמים ואלכוהול נלמד במסגרת הכשרה להסבת אקדמאים לאחריות, בבית הספר לאחריות בהדסה.

4 הכשרות בסיסיות לתפקיד

הכשרות שנתיות בהיקף של 300 שעות, המקנות ידע בסיסי רחב לטיפול בנפגעי סמים ואלכוהול. ההכשרות מיועדות למטפלים במבוגרים נפגעי סמים ואלכוהול ולמטפלים בבני נוער נפגעי סמים ואלכוהול משירותים שונים.

- הכשרה לטיפול במבוגרים נפגעי סמים ואלכוהול – מחזור כ"ג.
- הכשרה לטיפול במבוגרים נפגעי סמים ואלכוהול – מחזור כ"ד.
- הכשרה לטיפול במבוגרים נפגעי סמים ואלכוהול – מחזור כ"ה.
- הכשרה לטיפול בבני נוער נפגעי סמים ואלכוהול - מחזור ו'.

2 הכשרות למכורים נקיים

ההכשרות הן שנתיות בהיקף של 230 שעות. השתתפות בהכשרה מזכה את המסיימים באקרדיטציה, להמשך לימודים אקדמיים.

- הכשרת מכורים נקיים לתפקיד מדריכים חברתיים במסגרות לטיפול בנפגעי סמים ואלכוהול. מחזור לימודים ט"ז במכללת בית-ברל.
- הכשרת מכורים נקיים לתפקיד מדריכים חברתיים במסגרות לטיפול בנפגעי סמים ואלכוהול. מחזור לימודים י"ז, במכללת בית-ברל.

4 הכשרות למיומנויות לסגלים מקצועיים משירותים שונים

- הכשרה לטיפול משפחתי בנפגעי סמים ואלכוהול, בהיקף של 90 שעות. מיועדת למטפלים בוגרי הכשרה בסיסית.
- הכשרה להנחיית קבוצות נפגעי סמים ואלכוהול, בהיקף של 180 שעות. מיועדת למטפלים בוגרי הכשרה בסיסית.
- הכשרה בשיטת 12 הצעדים, למטפלי מתדון ותחלואה כפולה. מחזור לימודים א', בהיקף של 90 שעות.

- הכשרה בשיטת 12 הצעדים, לסגלים מקצועיים משירותים שונים העובדים עם נפגעי סמים ואלכוהול. מחזור לימודים ו', בהיקף של 90 שעות.

8 הכשרות /השתלמויות לצוותים מקצועיים

מטרת ההשתלמויות הינה הקניית ידע בסיסי בנושא תופעת השימוש לרעה בסמים ובאלכוהול, מתן כלים לזיהוי ואיתור משתמשים בחומרים אלה ויידוע בדבר דרכי הפניה לסוכנויות טיפול הולמות.

- 2 השתלמויות לרופאי משפחה בקריות ובמחוז דן – פתח-תקווה.
- 2 השתלמויות לרופאי ילדים בקריות ובמחוז דן – פתח-תקווה.
- נושא סמים ואלכוהול הועבר במסגרת שתי התנסויות קליניות לאחיות סיעוד בבתי ספר לאחיות בהדסה ירושלים וקפלן.
- הקניית נושא: "מניעת שימוש בסמים ובאלכוהול", במסגרת הכשרה למנחי הורים עולים במכללת סמינר הקיבוצים. הוכשרו מנחי הורים יוצאי אתיופיה ויוצאי חבר המדינות, בהיקף של קורס סמסטריאלי.
- מודולה בנושא "מניעת שימוש בסמים ובאלכוהול", הועברה במסגרת הכשרת מגשרים במכללת בית-ברל.

6 הכשרות אוריינטציה לסגלים מקצועיים

ההכשרות הינן חלק מההכשרה לתפקיד, בהיקף של בין 30 ל-60 שעות.

- לקציני מבחן לנוער.
- לקציני מבחן למבוגרים.
- לסגלי השירות לנוער וצעירים.
- לסגלי רשות חסות הנוער (שני מחזורים).
- לסגלי השירות לנערות וצעירות.

ימי עיון לצוותים רפואיים

- יום עיון לרופאי משפחה בעפולה.
- יום עיון לרופאי ילדים בירושלים.

השנה הוענקו שלוש מלגות לימודים לסגלים מקצועיים.

הדגשי העשייה בשנת 2008

- פיתוח הכשרה ברמה מערכתית, בהיקף של 168 שעות, להקניית ידע למרצים נבחרים מ-10 מכללות, בנושא: "מניעת שימוש בסמים ובאלכוהול". ההכשרה כוללת הדרכה ופרקטיקום.
- יצירת מחויבות בקרב המרצים שהוכשרו, להעברת תוכנית לימודים אחידה לסמינריסטים בנושא: "מניעת שימוש בסמים ובאלכוהול" בהיקף של 12 - 30 שעות, כחלק מתוכנית לימודים מחייבת במכללות.
- הטמעת ידע בנושא אלכוהול בכל ההכשרות/השתלמויות.
- הכנסת ההיבטים התרבותיים המתחסיים לעולים מחבר המדינות ולעולים מאתיופיה, בכל ההכשרות.
- הכשרת מכורים נקיים לתפקיד מדריכים חברתיים במסגרות טיפול, במכללת בית-ברל, מקנה אקרדיטציה להמשך לימודים אקדמיים.
- ביצוע מספר רב של הכשרות והשתלמויות לצוותים רפואיים וחינוכיים, בהם: רופאי ילדים, רופאי משפחה, אחיות, מגשרים, מנחי הורים עולים ועוד.

מחקר

הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול המשיכה גם השנה ליזום ביצוע של סקרים, מחקרי הערכה ומחקרים בתחום המדע הבסיסי. חלקם של המחקרים התבצעו הודות למתן מענקי מחקר ומלגות השתלמות לחוקרים ולסטודנטים לתואר שני ושלישי.

המחקרים נחלקים לחמש קטגוריות: סקרים; מחקרי הערכה, שנועדו להעריך את פעולות הרשות ופעולות נוספות הקשורות בשימוש בסמים ובאלכוהול שנעשות ברמת הארצית; מחקרים יישומיים במדעי החברה; מחקרים יישומיים במדעי הטבע, הרפואה והטכנולוגיה; ומלגות לסטודנטים לתואר שני ושלישי.

בשנת 2008 טופלו 62 מחקרים בשלבים שונים של ביצוע, מתוכם הסתיימו 11 מחקרים.

5 סקרים:

4 בביצוע, 1 הסתיים.

5 מחקרי הערכה:

3 בביצוע, 2 הסתיימו.

4 מחקרים יישומיים במדעי החברה:

2 בביצוע, 2 הסתיימו.

13 מחקרים יישומיים במדעי הטבע, הרפואה והטכנולוגיה:

9 בביצוע, 4 הסתיימו.

13 מלגות לתואר שני ושלישי:

11 בביצוע, 2 הסתיימו.

13 בתהליך הכנה לביצוע (אחרי דיון בוועדת מחקר ומידע).

9 מחקרים בתהליך טיפול (לפני שיפוט/דיון בוועדת מחקר ומידע).

תחום המחקר המשיך לתרגם ולהפיץ לקטי מידע תקופתיים שכללו ידיעות שפורסמו בספרות המחקרית בעולם (בעיקר בארה"ב), וכן לקטי מידע שהתייחסו, כל אחד בנפרד, לאלכוהול, לחשיש ולמריחואנה.

להלן פירוט המחקרים שבוצעו במהלך השנה:

5 סקרים

הסתיימו

- אבחון וזיהוי ילדים ומתבגרים הפונים לחדר מיון בעקבות שימוש בסמים ובאלכוהול.

בביצוע

- השימוש בחומרים פסיכואקטיביים בקרב תושבי מדינת ישראל: סקר אפידמיולוגי מס' 7.
- השימוש בחומרים פסיכואקטיביים בקרב חיילים בשירות סדיר בצה"ל, מס' 8.
- מחקר המשך על צריכת סמים בקרב גילאי 18-30 בישוים כפריים.
- ידע, עמדות ושימוש בחומרים פסיכואקטיביים בקרב מבוגרים ערבים ודרוזים בישראל.

5 מחקרי הערכה

הסתיימו

- הערכת סדנאות להורים עולים, של הרשות הלאומית למלחמה בסמים ואלכוהול.
- הערכת סדנאות הורים, של הרשות הלאומית למלחמה בסמים ואלכוהול.

בביצוע

- הערכה לארבע קבוצות למניעת נהיגה בהשפעת אלכוהול.
- הערכת התוכנית להחלפת מזרקים בישראל.
- התרומה של פונקציית מתאם המלחמה בסמים במישור המקומי-קהילתי: מיפוי נקודות חוזק ומגבלות.

4 מחקרים יישומיים במדעי החברה

הסתיימו

- חשיפה של מתבגרים לאירועי חיים שליליים ושימוש בחומרים: גורמי סיכון וחוסן – השוואה בין ילידי הארץ לבין ילידי ברית המועצות לשעבר.
- רמת הענישה וההיבט הטיפולי בעבירות סחר בסמים בישראל 2001.

בביצוע

- הגורמים המשפיעים על הנטייה לשימוש בסמים ובאלכוהול בקרב בני נוער יוצאי חבר המדינות: היבטים תרבותיים וחברתיים.
- פנייה לעזרה של בני נוער בנוגע לשימוש בחומרים פסיכואקטיביים.

13 מחקרים יישומיים במדעי הטבע, הרפואה והטכנולוגיה

הסתיימו

- השפעת החומר הפעיל במריחואנה (THC) ושתיית אלכוהול על איכות הנהיגה, הזכרון, הדחק הפיזיולוגי וההרגשה הסובייקטיבית.
- איתור שדות קנאביס באמצעות כלים של חישה מרחוק (שנה א').
- הקשר בין איכות שינה ורמות מתדון במכורים להרואין לשעבר המטופלים באחזקת מתדון (שנה א').
- טיפול בתסמונת גמילה ממריחואנה בעזרת ציטלופרם בשילוב עם תרפיה קוגניטיבית-התנהגותית (שנה א').

בביצוע

- יחסי גומלין בין גורמים תורשתיים לסביבתיים בילדים עם וללא ADHD שנולדו להורים מכורים לסמים.
- הדמיה תפקודית של המוח במשתמשים קבועים באקסטוזי.
- מניעת תופעות לוואי בגמילה מהירה מאופיאטים בעזרת הרדמה ספינלית בחולדות.
- השפעת קנבינואידים על תהליכי ריפוי בעצם.
- שימוש במכשיר לגירוי מגנטי במוח כטיפול חדשני לגמילה משימוש בחשיש.
- השפעות נוירוטוקסיות ונזקים קוגניטיביים בעקבות חשיפה של עכברים לסמים קנבינואידים (שנה ב').
- טיפול בתסמונת גמילה ממריחואנה בעזרת ציטלופרם בשילוב עם תרפיה קוגניטיבית-התנהגותית (שנה ב').
- הפרעות דיכאוניות ותפקידן בשימוש בחומרים ממכרים בקרב מבוגרים צעירים : מודל גרימת לחץ (שנה ב').
- איתור שדות קנאביס באמצעות כלים של חישה מרחוק (שנה ב').

13 מחקרים לתואר שני ושלישי

הסתיימו

- ריבוי המשמעויות של מוסיקה בחייהם של מכורים לסמים בתהליך גמילה ושיקום (לתואר שני).
- השפעת קוקאין וטיפול עם DHEA בהיפוקמפוס של חולדות בוגרות (לתואר שני).

בביצוע

- מנבאי נשירה מטיפול בקהילות לנפגעי סמים : השוואה בין ילידי הארץ לילידי חבר המדינות (לתואר שלישי).
- הפרופיל האישיותי, חומרת ההתמכרות והקשר ביניהם בקרב אוכלוסיית מכורים לסמים ערבים ויהודים הפונים לטיפול בבעיית ההתמכרות לסמים (לתואר שלישי).
- השלכות החשיפה לטרור על הבריאות הנפשית של מתבגרים (לתואר שלישי).
- המשטרה בחברה רב-תרבותית : אתיופים, שוטרים ומה שביניהם (לתואר שלישי).

- פרופיל פסיכו-סוציאלי של התמכרות: ייחודי לסמים או מאפיין גם הימורים פתולוגיים והפרעת אכילה התקפית? (לתואר שני).
- דפוסי התקשרות, נכונות לבקש עזרה ונשירה מקהילות טיפוליות בישראל (לתואר שני).
- תהליך ההחלמה של אמהות המכורות לסמים בקהילה טיפולית (לתואר שני).
- הזהות האבהית של מכורים לסמים (לתואר שני).
- מנגנונים מולקולריים ונוירוסטרואידיים המבקרים את הקולטן GABA_A בעקבות שימוש באלכוהול (לתואר שני).
- בולטות מוות, משיכה מינית וכמיהה לסם (לתואר שני).
- מודעות הצוות החינוכי בתיכונים לבנות באוכלוסייה החרדית לקשר בין נשירה ממסגרות החינוך והחשיפה לסמים.

13 מחקרים בתהליך הכנה לביצוע (אחרי דיון בוועדת מחקר ומידע):

- תיקון מומי לידה במוח והתנהגות שנגרמו על-ידי הרואין באמצעות השתלת תאי גזע (מחקר המשך).
- שימוש בחומרים פסיכואקטיביים ועבריינות נלווית בקרב בני נוער יוצאי אתיופיה בישראל (מחקר המשך).
- הקשר בין איכות שינה ורמות מתדון במכורים להרואין לשעבר המטופלים באחזקת מתדון (מחקר המשך).
- מעקב אחר בוגרים לצורך הערכת התרומה של השתתפותם בתוכנית הכשרה למדריכים חברתיים במסגרות לטיפול בנפגעי סמים (מחקר המשך).
- רגישות לכאב בקרב נפגעי סמים לאחר שנתיים ויותר של גמילה מאופיאטים (מחקר המשך).
- השוני הכימי של חשיש ממקורות שונים שנתפס בישראל.
- הערכות נערים המכורים לסמים והוריהם ביחס לדפוסי שימוש בסמים של נערים: השלכות על הצלחה בטיפול.
- בדיקת מידת החשיפה לסמים ו/או אלכוהול במהלך ההריון: סקר היתכנות.
- הערכה של תוכנית סיוע מבוססת על עזרה הדדית בין עמיתים בקרב רופאים ואחיות בבית חולים.
- נרגילה בישראל: בדיקת עשן הנרגילה, בהשוואה לסיגריות ומריחואנה.
- תרומת חיזוק חיובי לנשים בהריון המטופלות במתדון על בריאות העובר והצלחת הטיפול האחזקתי בנשים.
- טיפול אחזקתי בבקלופן והשפעתו על איכות החיים ומדדים פסיכו-סוציאליים אחרים בקרב מטופלים בעלי תלות באלכוהול.
- טיולי תרמילאים – חוויה של גיבוש זהות או של בלבול ואובדן דרך? התרומה של גורמי סיכון והגנה.

9 מחקרים בתהליך טיפול (לפני שיפוט/דיון בוועדת מחקר ומידע):

- גורמי הפניה לטיפול בקרב סטודנטים המשתמשים בסמים.
- חשיפה לירי קסאם, פוסט-טראומה ושימוש בחומרים פסיכואקטיביים בקרב בני נוער עולים וותיקים, מחקר משווה (שדרות-אופקים).
- מניעה של ליקויים מוטוריים בעקבות חשיפה אינטנסיבית לאלכוהול בגיל ההתבגרות – התמקדות ברשתות עצביות של המוח.
- מודעות נשים בישראל והמידע שבידיהן באשר לשתיית אלכוהול במשך ההריון.
- סטראוטיפים תת-תרבותיים של בני נוער ישראלים (לתואר שלישי).
- הקשר בין התמכרות האב לתפקודה ההורי של האם (לתואר שלישי).
- ההבדל בין משתמשים לרעה בקנאביס לבין מכורים לאופיאטים בחרדה ובכמיהה לסם בעקבות גרייה תת-סיפית לאור תאוריית יחסי אובייקט (לתואר שני).
- תוצאות הריון ולידה של נשים מכורות לסמים בלתי חוקיים (לתואר שני).
- השפעת הטיפול במתדון במתקני שירות בתי הסוהר על המשך הטיפול במתדון בקהילה (לתואר שני).

להלן תיאור תמציתי של מחקרים שהסתיימו בשנת 2008:

סקרים

במחקר "אבחון וזיהוי ילדים ומתבגרים הפונים לחדר מיון בעקבות שימוש בסמים ובאלכוהול", שנערך בשלושה מרכזים רפואיים בארץ (בי"ח אסף הרופא, בי"ח מאיר ובי"ח וולפסון), נבדק שיעור המתבגרים (בגילאי 12-18) שהגיעו לחדרי מיון ילדים בהקשר לשימוש בסמים ובאלכוהול. מטרת המחקר היתה לבדוק את מידת האבחון של הצוות הרפואי – רופאים ואחיות – של מקרים שנגרמו כתוצאה מפגיעה עקב שימוש בסמים ובאלכוהול, ולהעלות את מודעות הצוות לכך על-מנת שיוכלו לאבחן ביתר יעילות מקרים של שימוש בסמים ובאלכוהול בקרב מתבגרים המגיעים לחדר מיון, ולהעניק טיפול בהתאם. בבית חולים אסף הרופא קיבלו האחיות והרופאים בחדר המיון הדרכה קבועה והנחיות ללקיחת דם לאלכוהול ושתן לטוקסיקולוגיה במקרים של חשד לשימוש בסמים ובאלכוהול. תוצאות המחקר הראו בבירור כי למרות שמספר הביקורים בחדרי המיון היה דומה, רמת הגילוי בבית החולים אסף הרופא של מקרים הקשורים באלכוהול ובסמים היתה גבוהה משמעותית יותר מבשני בתי החולים האחרים. בבית חולים אסף הרופא נערכו 138 בדיקות לסמים ו-49 בדיקות לאלכוהול, בבית חולים מאיר 48 לסמים ו-30 לאלכוהול, ובבית חולים וולפסון 22 לסמים ו-19 לאלכוהול. בבית חולים אסף הרופא 0.4% מהבדיקות היו חיוביות לסמים ו-1.5% הצביעו על שימוש מופרז באלכוהול, בבית חולים מאיר 0.1% לסמים ו-0.8% לאלכוהול ובבית חולים וולפסון 0.01% לסמים ו-0.3% לאלכוהול. המחקר חיזק את ההכרה כי יש להעלות את מודעות הרופאים והאחיות בחדרי המיון לאפשרות השימוש בסמים ובאלכוהול בקרב ילדים ומתבגרים המגיעים לשם, תוך מתן הרצאות, למשל, ולקבוע קריטריונים ברורים וכלים לאבחון.

מחקרי הערכה

במחקר הערכה שבדק **סדנאות למניעת שימוש בסמים ובאלכוהול להורים עולים** ולילדיהם, המתקיימות ביוזמת הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול המיועדות להעלאת המודעות לנזקי השימוש בסמים ובאלכוהול, לחיזוק היכולת ההורית והקשר עם הילדים, ולהעלאת המודעות לפנייה לסיוע במקרה הצורך, נמצא כי ההורים מכירים בבעיה ואינם נרתעים מלהשתתף בסדנאות. הם מביעים שביעות רצון גבוהה, באופן כללי, מתכני הסדנאות ומההדרכה, וחלקם אף מעוניינים בהמשך הסדנאות. ההורים מביעים רצון לשילוב נושא הסמים בסדנאות יחד עם נושאים הקשורים בהורות. רמת ההנחיה נתפסת כגבוהה. נמצא כי ההכשרות שעברו המנחים ברשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול היו משמעותיות עבורם. יחד עם זאת, המחקר העלה כי יש לחזק עוד יותר את נושא הסמים והאלכוהול בסדנאות. כמו כן, נמצאה בעייתיות בהקשר להקמתן של קבוצות הורים, כאשר חלק מהנסיונות לעשות כן נתקלו בקשיים. נמצאו מודלים שונים להפעלת הסדנאות, כשחלקם אינם מתאימים. הועלו המלצות למעקב אחר קיומן של הקבוצות ולקביעת פרמטרים למדידת הצלחתן.

מחקר הערכה נוסף בדק **סדנאות להורים שאינם עולים**, גם הן ביוזמת הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול. הממצאים מלמדים על הצלחת הסדנאות. קיימת שביעות רצון גבוהה מהמדריכים ומן התכנים. נמצאו גם השפעות חיוביות על הכישורים הקשורים בהורות. ההורים תפסו את העיסוק בנושא הסמים והאלכוהול כנושא חשוב. הלמידה היתה אפקטיבית כשההרצאות שילבו מידע, תרגילים חוויתיים, ויטיפים שקישרו בין נושא ההורות לבין נושא הסמים והאלכוהול. יחד עם זאת, נמצא כי אין מעקב שיטתי על קיומן של הסדנאות, וכי לעיתים לא הובהר הקשר בין נושא ההורות והסמים. הומלץ ליצור זיקה חזקה וגלויה יותר בין הסדנאות לבין הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול.

מחקרים יישומיים בתחום מדעי החברה

במחקר **"חשיפה של מתבגרים לאירועי חיים שליליים ושימוש בחומרים: גורמי סיכון וחוסן – השוואה בין ילידי הארץ לבין ילידי ברית המועצות לשעבר"**, שנערך בקרב תלמידי כיתות י' ו-י"א בבתי ספר תיכוניים בארץ, נבדק האם יש קשר בין שימוש באלכוהול ובסמים והתנהגות אלימה בבית הספר לבין חשיפה לאירועים בטחוניים של מלחמה וטרור, עוני במשפחה, ואירועי חיים שליליים (כגון גירושין). בהקשר זה נבדק האם יש הבדלים בין יהודים וערבים, בין יהודים ילידי הארץ וילידי חבר המדינות, ובין דתיים וחילוניים (בחברה היהודית).

נמצא כי חשיפה לאירועים יטחוניים קשורה בקשר ישיר לשימוש בסמים בקרב התלמידים הערבים (אצל התלמידים היהודים הדבר מתבטא בסימפטומים פוסט-טראומטיים ולא בהגברת צריכת סמים).

עוני קשור אצל התלמידים היהודים בשימוש בסמים ובאלכוהול; לא כך אצל התלמידים הערבים – עוני אינו קשור להתנהגויות סיכון, אולם אצל התלמידים הערבים אירועי חיים שליליים קשורים בשימוש רב יותר באלכוהול ובסמים.

במחקר אחר, **"רמת הענישה וההיבט הטיפולי בעבירות סחר בסמים בישראל 2001"**, שנערך מנקודת מבט אכיפתית, נבדקה רמת הענישה בארץ בשנת 2001 בהשוואה ל-1988 (אז נערך מחקר בנושא ע"י הרשות) לגבי עבירות סמים, ומאפייניה. נמצא כי רק 4.5% מתיקי הסמים הוגשו לבתי משפט מחוזיים (בהשוואה ל-50% בשנת 1988). אופי העבירות שבגינן הוגשו תיקים לבית המשפט

המחוזי היה, בדרך כלל, חמור יותר. חלה החמרה בענישה בהשוואה לממצאים משנת 1988: אחוזי מאסר גבוהים יותר ומשך מאסר ארוך יותר. מבין הנאשמים שהורשעו בבית משפט השלום, 54% נשלחו למאסר, ומשך זמן המאסר הממוצע היה 14 חודש (ב-1988 נע זמן המאסר בין 6-12 חודשים). מבין הנאשמים שהורשעו בבית משפט מחוזי, 97% נשלחו למאסר, ומשך זמן המאסר הממוצע היה 42 חודשים (ב-1988 היה זמן המאסר כ-18 חודשים, בממוצע). 3.2% מהנאשמים זוכו בבית המשפט המחוזי, ו-5.7% מהנאשמים זוכו בבית משפט השלום. ככל שחלף הזמן ממועד ביצוע העבירה ועד להגשת כתב האישום קטנה ההסתברות לעונש מאסר. משך המאסר הושפע מסוג העבירה, כמות הסם, סוג הסם, מספר השותפים לעבירה, מעצר עד תום ההליכים וסוג בית המשפט.

מחקרים יישומיים בתחום מדעי הטבע, הרפואה והטכנולוגיה

במחקר ייחודי, "איתור שדות קנאביס באמצעות כלים של חישה", נבדקו כלים של חישה מרחוק לאיתור שדות קנאביס. בשימוש בטכנולוגיה מתקדמת של חישה מרחוק הנקראת "חישה היפרספקטרלית" נמצא כי ניתן, באופן שלא נעשה בעבר, לאתר בכיסוי נרחב וברזולוציה גבוהה שדות גידול של צמח הקנאביס בסביבה צמחית מגוונת.

במחקר אחר, "השפעת החומר הפעיל במריחואנה (THC) ושתיית אלכוהול על איכות הנהיגה, הזכרון, הדחק הפיזיולוגי וההרגשה הסובייקטיבית", נבדקה השפעת THC ואלכוהול, ביחד ולחוד, על איכות הנהיגה. זהו מחקר המשך למחקר שבדק השפעת THC על איכות הנהיגה. המחקר נערך בקרב משתמשים "חברתיים" במריחואנה. כל הנבדקים עברו חמישה "טיפולים": פלצבו, ניסוי לאחר שתיית אלכוהול בכמות של 0.05%, ניסוי לאחר עישון THC במינון 13 מ"ג, ניסוי לאחר שילוב THC ואלכוהול וניסוי שנערך 24 שעות לאחר מתן האלכוהול וה-THC. המחקר בדק את יכולת הנהיגה (בסימולטור) על כביש במקטעים שונים, ביצוע מטלה קוגניטיבית ואת התחושה הסובייקטיבית של הנבדקים בדבר כשירותם ונכונותם לנהוג. הממצא העיקרי היה כי השילוב של עישון THC ושתיית אלכוהול פגע בביצועי הנהיגה יותר מאשר שתיית אלכוהול לבד או עישון THC לבד.

מחקרים לתואר שני ושלישי

מחקר לתואר שני, "ריבוי המשמעויות של מוסיקה בחייהם של מכורים לסמים בתהליך גמילה ושיקום", בדק את מקומה של המוסיקה בחיי מכורים הנמצאים בתהליך של גמילה ושיקום. המחקר בדק אילו צרכים פסיכולוגיים ממלאת המוסיקה בחיי המכור, האם היא מגדירה זהות חברתית, מעמדית או תרבותית מסוימת, האם היא עלולה להוות גורם סיכון לחזרה לשימוש, והאם קיים קשר בין סוגי מוסיקה שונים לסוגי סמים שונים. לתשובות תיתכן משמעות טיפולית. המחקר מצא כי המוסיקה עשויה לסייע, אך לעיתים גם להזיק, לתהליך הטיפול. פעמים רבות, סוגי מוסיקה שונים קשורים בתרבויות שונות של שימוש בסמים, עבריינות ודיכאון. על-ידי הבנת יחסו של המכור אל המוסיקה ניתן לאבחן את מידת יכולתו להיפרד מעברו ומהתרבות שהיא מייצגת עבורו. הקשר שיש למכור למוסיקה מאפשר בחינה של תחומים שונים בחייו: החברתיים, הרגשיים והקוגניטיביים.

במחקר אחר לתואר שני, "השפעת קוקאין וטיפול עם Dehydroepiandrosterone בהיפוקמפוס של חולדות בוגרות", נבדק כיצד קוקאין וטיפול

בנוירוסטרואיד (DHEA) Dehydroepiandrosterone משפיע על יצירת נוירונים חדשים (נוירוגנזה) בהיפוקמפוס שבמוח של חולדות בוגרות. בניגוד למה שנחשב עד כה, התגלה לאחרונה כי באזורים מסוימים במוח בוגר יכולים להיווצר נוירונים חדשים, בעיקר בהיפוקמפוס, האחראי על למידה וזיכרון. שימוש בסמים מפחית יצירת נוירונים חדשים, ומכאן עלול להשפיע על למידה וזיכרון. המחקר מצא כי חלה ירידה בנוירוגנזה של נוירונים במוחן של חולדות שאומנו לצרוך קוקאין, ומכאן שגם ירדה יכולת הזיכרון והלמידה שלהן. טיפול ב-DHEA לאחר הכחדת הסם הביא לנוירוגנזה מחודשת של תאים. כמו כן, DHEA הביא לירידה בחיפוש אחר סם ומנע חזרה לשימוש (relapse). ייתכן והשינויים המורפולוגיים והביוכימיים שהתרחשו במוח עקב מתן DHEA לחולדות הביאו לירידה בכמיהה לסם או בתחושת העקה הנגרמת כתוצאה מהפסקת השימוש. למחקר עשויות להיות השלכות טיפוליות בקרב בני-אדם מכורים לסמים.

מרכז הדרכה ומידע ארצי ע"ש קרי לידס

המרכז כולל מאגר ידע בינלאומי בתחומי המלחמה בסמים ובאלכוהול, הוא מסייע לכלל העוסקים בתחום בבניית תוכניות הכשרה והטמעתן בשטח והוא מהווה מקום מרכזי לביצוע השתלמויות והכשרות לאנשי מקצוע.

תחומי פעילות מרכז ההדרכה

סיוע וייעוץ בהכנת תוכניות מניעה על-פי תפיסת העולם של הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול. מערך ההדרכה והמידע מהווה גורם מניע ומסייע בהטמעת תוכניות חדשות וביישומן בשטח.

במהלך שנת 2008 התקיימו הכשרות לקהלי יעד חדשים, במגוון נושאים מקצועיים, בהן: הכשרה בטיפול באמצעות סובטקס הועברה לרופאים נרקולוגים ופסיכיאטרים. הכשרה בתוכנית 12 הצעדים הועברה לעובדי מרפאות מתדון ולצוות עמותת על"ם; בנוסף לאלה הועברו הכשרות לעובדי היחידות לקידום נוער, למתנדבים ולצוות המקצועי של עמותת על"ם, למתאמי המאבק בסמים ביישובים, לאנשי מקצוע, למשקי"ות חווי"ה בצה"ל, לקציני ושוטרי מחלק הנוער מרחב ירקון, למנחי סדנאות הורים, למנחי סדנאות נוער ועוד.

ניתן ייעוץ לאנשי מקצוע, מתאמים ורכזי מניעה בבניית השתלמויות והכשרות בהתאמה לצרכיהם הייחודיים. נערכו ימי עיון ביישובים בסיוע מרכז ההדרכה, בהם: יום עיון להנהלת עמותת על"ם, יום עיון לצוותי הנוער בבאר-שבע, יום עיון לעובדי עיריית כפר-סבא וכיו"ב.

המרכז אירגן וביצע השתלמויות ייחודיות עבור צוות תחום קהילה ברשות, לצוותי הקהילות הטיפוליות ולגורמים טיפוליים נוספים. הכשרות שבוצעו עבור גורמי מניעה ועבור קהילה כללו תורה מתחומי: פיתוח צוותים, פיתוח ארגוני, מיומנויות ניהול וכד'. ההכשרות הועברו בשיתוף עם גורמים מקצועיים מהארץ ומהעולם.

במהלך השנה נערכו במרכז ימי עיון במגוון נושאים, בכללם: נושא רב-תרבותיות, עבודה עם בני נוער עולים בסיכון, השפעת צריכת אלכוהול וסמים על הנהיגה, היכרות עם המאפיינים הייחודיים של בני העדה האתיופית וכד'.

מרכז המידע עסק באיסוף, מיון, תיעוד והכנת חומרים על-פי דרישה מראשי התחומים השונים. לדוגמא: הופק דיסק מידע למתאמים, הופקו והופצו גליונות מידע, הופקו מצגות בנושאים שונים לבקשת מתאמים ואנשי מקצוע.

המרכז פועל לאיתור, הצמחה והכשרה של מרצים/מנחים חדשים שיסייעו לקהילה להוביל את התהליך היישובי. לדוגמא: קורס מנחי סדנאות הורים מחזוריים 3-4; קורס מנחי סדנאות נוער.

בשנת 2008 בוצעו :

1. קורס אוריינטציה למתאמים בו השתתפו 15 מתאמים חדשים. הקורס כלל 16 מפגשים שהוקדשו ללימוד ורכישת כלים בתחומי: היכרות עם הרשות והתחומים השונים, מיפוי ארגוני, פיתוח ערכים וחזון, התנגדויות, פרדיגמות, בניית אסטרטגית פעולה, אחריות מחויבות ואותנטיות, ניהול משא ומתן, כלים לפיתוח תקשורת בין-אישית, זיהוי נושאים ואינטרסים, גיוס משאבים.
2. קורס מתקדם ל-15 רכזי מניעה ישוביים לעבודה עם אוכלוסיית עולים יוצאי חבר המדינות. הקורס נמשך 8 מפגשים ועסק באפיוני העבודה במגזר עולי בריה"מ לשעבר, הגירה ומשבר, הקשר בין התמכרות למשבר ההגירה, שימוש בסמים ואלכוהול וכד'.
3. הכשרת מנחי סדנאות הורים שעובדים בקהילה וחסר להם מידע בנושא "חומרים ממכרים". התקיימו שני מחזורים, בהשתתפות 42 מנחים.
4. קורס מנחי סדנאות נוער - מנחי נוער שעובדים בקהילה וחסר להם מידע בנושא "חומרים ממכרים". הקורס נמשך לאורך 4 מפגשים והשתתפו בו 28 מנחים.
5. יום עיון לצוות ניהולי של עמותת על"ם בנושא בני נוער בסיכון, ומתן מידע בנושא חומרים ממכרים.
6. סיוע בבניית תוכנית הכשרה לצוות אלטרנטיב ופתיחת ההכשרה במרכז ההדרכה.
7. הכשרת עובדי נוער בעמותת על"ם. קורס אוריינטציה בן 6 מפגשים בתוכנית 12 הצעדים. ובנוסף הקניית כלים ומתן מידע בנושא חומרים ממכרים, עבודה עם בני נוער בסיכון וליווי עבודתם בשטח.
8. נכתבה ונערכה ערכת הדרכה "כן לספורט לא לסמים" בשיתוף עם תחום מניעה ותחום קהילה. בערכה קיים מידע בנושא סמים ואלכוהול ומגוון של פעילויות אשר המדריך יכול להעבירן במסגרת האימונים או שיעורי הספורט. פעולות אלה הינן חלק ממערך המניעה היישובי. הערכה הינה מודולרית וניתנת לשימוש על-ידי מורים, מנחי הורים ונוער ואנשי מקצוע נוספים.
9. התקיים מפגש של מדריכי תנועת הצופים במחוז צפון, לצורך מתן מידע בנושא סמים ואלכוהול, הקניית כלים לאיתור וזיהוי בני נוער במצבי סיכון, והעברת "בנק פעולות" לחניכים.
10. הופקה ערכת "הבחירה בחיים" וניתן סיוע לחיל חינוך בצה"ל להכין הכשרה להעברת התוכנית. הערכה הופקה עבור מפקדים בצה"ל, במטרה להקנות להם כלים להעברת מסרים קצרים וברורים בנושא שלילת השימוש בסמים ואלכוהול וחידוד הנורמות והערכים המקובלים בצה"ל.
11. התקיימו מפגשי הכשרה לעובדי חברת "קישורית", אשר נותנים מענה לפניית לקו החם של הרשות, בעברית וברוסית.
12. התקיימו מספר ימי עיון לאנשי מקצוע בתחומים שונים כגון: רב-תרבותיות, עבודה עם בני נוער עולים בסיכון, הקשר בין סמים, אלכוהול ונהיגה, היכרות עם בני העדה האתיופית ומתן מידע בנושא חומרים ממכרים.

13. התקיימו שתי הכשרת לרופאים בנושא הטיפול באמצעות סובוטקס וסובקסון. כל הכשרה נמשכה יומיים. בהכשרה השתתפו 75 רופאים.

14. הכשרת 12 הצעדים לעובדי מתדון במשרד הבריאות התקיימה בשיתוף עם תחום פיתוח משאבי אנוש ברשות ותחום הדרכה במשרד הבריאות.

אתר האינטרנט :

www.antidrug.gov.il

בשנת 2008 האתר המשיך להוות מאגר מידע מועיל ורב ערך ותרם לחיזוק הקשר של הרשות עם כלל הציבור. במהלך שבוע הסמים הבינלאומי שהתקיים ב-26 ביוני 2008, והשבוע הלאומי שהתקיים בחודש דצמבר 2008, ניתן היה להתעדכן לגבי הפעילות המבוצעת בקהילה באמצעות אתר האינטרנט של הרשות.

ב-2008 נוספו לפורומים באתר פורום מקצועי סגור למדריכי נגמלים, פורום סגור לאנשי מקצוע ופורום פתוח לציבור הרחב, המשמש כתובת לשאלות, בקשות והחלפת ידע.

שולבו באתר הרשות כל לקטי הידיעות שנכתבו, ונוסף מידע על פרסומים חדשים שהוכנסו למאגר הספרייה (בעברית ובאנגלית).

האתר מתעדכן באופן שוטף בחדשות ובאירועים מהארץ ומהעולם ובעילוי התחומים השונים. אתר האינטרנט מאפשר לבצע חיפוש במאגר המידע של הרשות :

http://www.infocenters.co.il/ada/sapir_esp/sapir_heb.asp

בשנת 2008 שולבו באתר הרשות מחקרים שביצועם הסתיים במהלך השנה, בגרסתם המלאה. עודכנו גם המחקרים שביצועם עדיין לא הסתיים. בנוסף, נסרקו כמה מחקרים מן העבר ושולבו במלואם באתר.

נוסף לאתר מידע על אלכוהול ועדכונים על ההשפעות של סמים אחדים.

עודכנו הקישורים הרבים שבאתר כולל קישורים לארגונים ולכתבי עת בארץ ובחו"ל.

עודכנו החוקים הרלוונטיים, בהם פקודת הסמים המסוכנים, וחוקים הנוגעים לאלכוהול ולקטינים.

נוספו מצגות בנושאי סמים מישראל (קישור לאתר הדסה למצגות על המהות וההשפעות של חומרים מסוכנים) ובהן מצגות רבות מחו"ל.

עודכנו פרטיהם של מרכזי טיפול במכורים לסמים ולאלכוהול ונוסף מידע על מרכזים חדשים. בחלוקה לפי מחוזות גיאוגרפיים של ישראל, נוספו קישורים למרכזי טיפול אזוריים, מתוך אתר משרד הבריאות.

עודכנו הרשימות הביבליוגרפיות ונוספו בהן קישורים לפרסומים שנמצאים במלואם באתר הרשות או באתרים אחרים.

מרכז המידע והספריה

סקירות מידע

בשנת 2008 נכתבו סקירות מידע על יסוד ספרות מחקר מחו"ל, עבור הנהלת הרשות והציבור בנושאים הנוגעים לתחומי עיסוקה של הרשות. נכתבו סקירות אחדות בנושאים שנוגעים לשימוש באלכוהול ודרכי מניעה ואכיפה לצמצומו, וכן סקירות בתחומי מניעה, אכיפה וטיפול בנושאים שעל סדר היום.

רשימת הסקירות שנכתבו:

- סביבות חדשות לטיפול תרופתי במכורים לאופיאטים (64575/9)
- מניעת אלכוהול וסמים במקומות עבודה - קישורים לתוכניות ומחקרים (64913)
- החשיבות של התחלת החינוך למניעה בגיל צעיר (מניעה בגיל הגן ובית הספר היסודי) (66828/9)
- פופרס – Alkyl nitrites (66990/9)
- מריחואנה - לא הסם התמים שחשבתם (דיווח מארצות הברית, 2008) (67513)
- סקר חדש על עמדות של מתבגרים כלפי סמים והגורמים לצריכתם (67586)
- סקר חדש מארצות הברית: הורים בעייתיים וצריכת סמים בקרב מתבגרים (67713/9)
- עלייה חדה בשיעור מקרי המוות בשל צריכת מתדון בארצות הברית (67847/9)
- משטרות בעולם שבהן מבצעים על פי חוק בדיקות לסמים בנוזלי פה (רוק) (67907/9)
- מידע על פרויקטים של מחשוב בתי מרקחת ומעקב אחר מרשמים שנעשים בעולם (68687/9)
- ההתמכרות לאופיאטים וסוגיית הטיפול במכורים בעזרת הרואין (דיאמורפין) – סקירת ממצאי מחקרים (68707/9)
- דרכים מנהליות וכלכליות לצמצום הצריכה של משקאות אלכוהול (68772/9)
- צריכת אלכוהול וגיל ההתבגרות (68807/9)
- חוקים בישראל בעניין צריכת משקאות אלכוהול הנוגעים לקטינים (68810/9)
- שוק הסמים וממדיו בתוך שוק הכספים הלא חוקיים (הון מולבן) (69414)

מאגר הספרייה

מאגר הספרייה ממשיך להתנהל בעזרת תוכנת "ספיר" שנרכשה ב-2008 מחברת אידאה. התוכנה החדשה מאפשרת גישה נוחה יותר למאגר הספרייה עבור מחפשים מרחוק. המאגר מתעדכן online והוא פתוח לציבור הרחב באינטרנט.

ב-2008 הוזנו 499 פריטים חדשים אל מאגר הספרייה: 34 בנושא מחקר (בעיקר מחקרים אפידמיולוגיים), 63 במניעה, 216 בטיפול ושיקום, 58 בחומרים פסיכואקטיביים, 24 במדיניות ואכיפה, 3 בהכשרת כח אדם, 4 בחקיקה ומשפט, 50 באלכוהול, ו-12 פריטים שעוסקים במגוון תחומים (כללי ושונות).

בשנה האחרונה גדלה כמות פריטי המידע, בהם דו"חות, מאמרים, ספרים ועוד אשר אפשר להעלותם במלואם ישירות מתוך המאגר (בצורת קישור או קובץ מצורף).

מספר הפונים לקבלת שירותים מהספרייה עלה בשנה האחרונה, אם בעקבות פריטי מידע שבספרייתנו שמחפשים מגיעים אליהם מתוך חיפוש בגוגל, אם בעקבות חיפוש ישיר במאגר הספרייה שנמצא באינטרנט, בעקבות פניות אל הקו החם, המלצות של פונים אחרים ועוד.

בתוכנת הספרייה החדשנית שברשותנו קיימת אפשרות ליצור שאילתות כלליות במגוון נושאים.. בשנה האחרונה נבנו עשרות שאילתות כלליות והן נמצאות באתר של מאגר הספרייה. לדוגמא:

נזקים לפרט ולחברה בשל צריכת אלכוהול

http://www.infocenters.co.il/ada/sapir_asp/pre_query.asp?lang=HEB&query=general 85
השפעת סמי קנאביס על העובר

http://www.infocenters.co.il/ada/sapir_asp/pre_query.asp?lang=HEB&query=general 82
הריון ושימוש בסמים

http://www.infocenters.co.il/ada/sapir_asp/pre_query.asp?lang=HEB&query=general 78

יש לציין כי בנוסף על החיפוש במאגר הספרייה של הרשות ניתן לערוך חיפושים ביבליוגרפיים באמצעות לינקים של ספריות אקדמיות ומאגרים בחו"ל דרך אתריהם באינטרנט (קישוריהם מצויים באתר הרשות), ובעקבות זאת לאתר מאמרים בכתבי עת שמצויים בספריית הרשות או פריטי מידע שנמצאים online באינטרנט (ישירות מתוך אותם מאגרים).

ספריית הרשות התעדכנה בחומרים שנכתבו בארץ ובהם מחקרים, מאמרים, מדריכים וספרים (בהם ספרים מתורגמים), וכן במבחר חומרים מחו"ל, בהם יותר מ-50 ספרים חדשים מחו"ל. הספרייה המשיכה להוות מוקד מרכזי בארץ למתעניינים בפרסומים ובכתבי עת בנושא השימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים וההתמכרות אליהם. סטודנטים, חוקרים, תלמידים ואנשי מקצוע רבים נעזרו בשירותיה במהלך השנה.

במאגר הספרייה כ-11,000 פריטים (מחקרים, ספרים, דוחות, מאמרים, מדריכים, קלטות ותקליטורים ועוד) וכ 50 כתבי עת מדעיים.

חלק מהפניות שמגיעות לקו החם מועברות לטיפולו של מרכז המידע. התשובות לפניות ניתנות במענה טלפוני מפורט או בדוא"ל שכולל קבצים מצורפים של מידע וקישורים לאתרים שבהם קיים מידע רלוונטי לנושא המבוקש.

השאלות של הציבור הן בעיקר בנושאים הנוגעים לשימוש בסמים והשלכותיו, סמים חדשים, בדיקות לסמים, מעמד חוקי של סמים, ועוד; מגיעות שאלות רבות של הורים מודאגים או קרובי משפחה אחרים. תלמידים וסטודנטים פונים בעניין העבודות שהם נדרשים להגיש והם נעזרים על ידי הספרייה או על ידי הפניה לקישורים באינטרנט וקבצים שנשלחים אליהם.

אנשי מקצוע וחוקרים נעזרים גם הם במרכז המידע לצורך פרויקטים (למשל מחשוב מרשמים לבתי מרקחת במשרד הבריאות) ותסקירים. יש לציין כי האפשרות לבצע חיפוש במאגר הספרייה דרך האתר על פי פרמטרים שונים (מילים בתקציר ובכל השדות האחרים של הפריט, מחבר, שנת פרסום) מועילה מאוד לתלמידים, לסטודנטים, לאנשי מקצוע ולחוקרים – שמגיעים אל הספרייה בעקבות החיפוש באתר.

סטודנטים ופונים אחרים שאינם יכולים להגיע לספריית הרשות, בשל מרחק וסיבות אחרות, מקבלים מענה שכולל בתוכו צירוף של פריטי מידע סרוקים או קבצי מאמרים וקישורים לפריטי מידע מן האינטרנט.

הקו החם מוקד המידע 1-700-500-508

מערכת עיבוד הנתונים הממוחשבת של הקו החם שודרגה במהלך 2008, כחלק מתהליך שדרוג מערכות המחשב ברשות.

הקו החם המשיך להוות כלי מרכזי בקשר של הרשות עם הציבור, בנושאי מידע, ייעוץ או עזרה. הקו פועל מסביב לשעון, 24 שעות ביממה. בשנת 2008 טופלו 4,003 פניות לעומת 3,144 פניות ב-2007.

עיקר הפונים הינם בגילאי 18-30, מרבית הפניות הן בנושא מידע כשהשאלות הנפוצות הן בעיקר בנושאים הנוגעים לשימוש בסמים והשלכותיו, סמים חדשים, בדיקות לסמים, מעמד חוקי של סמים, ועוד. תלמידים וסטודנטים פונים בעניין עבודות שהם נדרשים להגיש והם נעזרים על ידי הספרייה או על ידי הפנייה לקישורים באינטרנט וקבצים שנשלחים אליהם; אנשי מקצוע וחוקרים נעזרים גם הם במידע.

תשובות לפניות ניתנות במענה טלפוני מפורט או בדוא"ל.

את התפלגות הגילאים, מי הם הפונים, נושאי הפנייה וכיצד הגיעו לקו החם ניתן לראות בטבלאות המצ"ב.

במהלך שבוע המאבק בסמים שחל מדי שנה בחודש דצמבר ושבוע המודעות הבינלאומי שחל מדי שנה בחודש יוני, הקו החם של הרשות נחשף באמצעי התקשורת ובעקבות זאת חלה עלייה משמעותית במספר הפניות לקו החם.

בטבלאות הבאות מובאים הנתונים הרלוונטיים :

מספר הפונים 2007	מספר הפונים 2008	גיל הפונים
7	11	10-12
72	65	13-15
188	175	16-18
187	196	19-21
955	892	22-30
361	440	31-40
251	316	מעל 41

מספר הפונים 2007	מספר הפונים 2008	הגורם הפונה
671	658	הורים
426	410	פנייה עצמית
528	567	בני משפחה
381	229	אנשי חינוך
186	123	אנשי טיפול
202	102	תלמידים
179	173	חברים
38	38	אנשי אכיפה
247	211	לא הזדהו
	9	אנשי מדע
	26	אנשי תקשורת
	13	מדריכים
	9	מכור נקי
	80	סטודנטים
	66	צה"ל

מספר הפונים 2007	מספר הפונים 2008	איך הגיעו לקו החם
728	729	אינטרנט
276	351	טלויזיה
130	74	אל-סם
70	168	עיתונים
86	51	144
130	46	שמע מאדם אחר
82	36	עלוני מידע
130	78	רדיו
7	7	הרצאה

מספר הפונים 2007	מספר הפונים 2008	נושא הפניה
	13	בדיקות
	76	הסברה ותקשורת
97	164	חשש לשימוש
	3	מחקרים
	25	מידע על סוגי הסמים
1717	729	מידע כללי
1210	1016	מידע לגבי נושאי טיפול
120	45	מידע על השפעות הסמים

מספר הפונים 2007	מספר הפונים 2008	משתמשים
	102	בני משפחה
	5	הורים
101	68	חברים
263	153	ילדים
519	266	מכורים
175	149	עצמו
115	58	קרובים

מספר הפונים 2007	מספר הפונים 2008	סוג הסם
156	75	אופיאטים
126	85	אחר
	167	אלכוהול
6	1	אמפטמינים (ממריצים)
48	24	אקסטזי
5	14	חגיגת
35	27	חומרי שינה והרגעה
6	3	חומרים נדיפים
353	126	חשיש/מריחואנה
18	9	ל.ס.ד. והזיוניים
0	1	משככי כאבים
0	1	פופרס
143	81	קוקאין

פיתוח קשרי חוץ

הרשות ומשרד החוץ

הרשות ומשרד החוץ, על מחלקותיו ואגפיו הרבים, מקיימים קשר שוטף במהלך השנה במגוון רחב של נושאים וסוגיות. לרשות קשרים הדוקים עם האגף לארגונים בין-לאומיים; אגף היועץ המשפטי, המחלקה לטיפול בישראלים בחו"ל; המחלקות המרחביות; המחלקה לעניינים פלשתינאים וכן עם נציגי שגרירויות של מדינת ישראל במדינות השונות. השנה התהדקו הקשרים עם אגף מערב אירופה והמחלקה לשיתוף פעולה בינלאומי.

ארגונים בינלאומיים – מוסדות האו"ם

• הועד הבינלאומי לפיקוח על חומרים נרקוטיים - INCB - וינה

מדינת ישראל חתומה על שלושת האמנות הבינלאומיות בנושא סמים: "האמנה לסמים נרקוטיים, 1961"; "אמנה לחומרים פסיכותרופיים, 1971" ו"אמנת או"ם נגד הסחר הבלתי חוקי בסמים נרקוטיים וחומרים פסיכואקטיביים, 1988".

ה-INCB מפקח על יישום סעיפי האמנות על-ידי המדינות החתומות עליהן. השנה, כבכל שנה הועברו לארגון על-ידי הרשות המוסמכת לסמים מסוכנים במשרד הבריאות כל הנתונים על יבוא ויצוא של החומרים הכלולים באמנות.

• סוכנות האו"ם לענייני סמים ופשיעה - UNODC - וינה

UNODC הינו ארגון האו"ם האחראי לנושאי סמים ופשיעה. השנה, כבקודמותיה, התקיים בווינה המפגש השנתי של הארגון, ה-CND – ה"ועדה לחומרים נרקוטיים" שהיא אחת משתי הוועדות המרכזיות המרכיבות את ה-UNODC.

הרשות העבירה לארגון את הדיווחים השנתיים המצביעים על היקף בעיית הסמים בארץ ועל דרכי ההתמודדות עימה. דיווחים אלה ממדינות העולם, מהווים את בסיס הנתונים העיקרי לדו"ח השנתי על מצב הסמים העולמי, המופק על-ידי האו"ם.

• הוועדה לחומרים נרקוטיים – CND - וינה

בשנת 2008 התקיים בווינה המפגש ה- 51 של ה"ועדה לחומרים נרקוטיים" (CND) הוועדה בה חברות 53 מדינות היא גוף קבלת ההחלטות המרכזי בתחום הסמים באו"ם. מדינת ישראל המיוצגת על-ידי הרשות, חברה בוועדה לחומרים נרקוטיים זו הקדנציה השנייה ברציפות.

מפגש הוועידה השנתית

המדינה יוצגה על ידי משלחת שכללה את נציגי הרשות ונציג משרד החוץ. בנאום המשלחת הודגשה חשיבות שיתוף הפעולה הכלל עולמי תוך מתן דגש מיוחד לשת"פ האזורי ולתרומתו של המשרד האזורי של האו"ם בקהיר לקידום תהליכים אלה.

נאומו של Antonio Maria Costa ראש ה-UNODC התייחס השנה למאמצים האדירים שהאו"ם משקיע בבלימת כמויות הסמים המוחדרות לשוק כשלעיתים מאמצים אלה משיגים תוצאות בלתי רצויות כמו התקפה של מוקד המדיניות ממניעה וטיפול לאכיפה מסיבית, התקפה גיאוגרפית של סחר בסמים מאזור אחד לאחר וכן התקפה חברתית הנובעת מניוד מכורים למקומות אחרים.

בנאומו התייחס קוסטה לגישת מזעור הנזק שלראשונה זכתה לביטוי הולם. על פיו- יישום האמנות הבינלאומיות צריך להתבצע תוך שמירה על זכויות היחיד הבסיסיות. "למרות שסמים הורגים אין אנו צריכים במלחמתנו בסמים להרוג בשל סמים". קוסטה מציע למדינות להרחיב את פרשנות המשגת מזעור הנזק אך מבקש שלא לבלבל בין מה שה-UNODC עושה לצמצום הנזקים לבין האופן שבו רוב הציבור תופס את מושג מזעור הנזק. חדרי הזרקה על-פיו אינם הפתרון. צריך להפוך את שרותי הבריאות לזמינים יותר למכורים לסמים כמו שהם זמינים במקרים של מחלות אחרות.

בוועידה נשאו דברים נשיא ה- INCB שהדגיש בדבריו את בעיית התפשטות הסחר בסמים באמצעות האינטרנט ונציג ארגון הבריאות העולמי (WHO) שדיבר על כך שניתן למנוע התפשטות של מחלות זיהומיות, כמו צהבת נגיפית ואיידס, באמצעות יישום חבילת פתרונות מקיפה, הכוללת בין היתר החלפת מזרקים ותחליפי סם.

במהלך הוועידה התייחסו נציגי המדינות לנושא זכויות אזרח ולגישת מזעור הנזק. הנציג ההולנדי ציין שהולנד מאמצת את תפיסת מזעור הנזק כמרכיב מכריע באסטרטגיית של הורדת הביקושים. מזעור הנזק מציל חיי אדם, מבטיח את נגישותם של משתמשים בסמים לתרופות חיוניות ולטיפול וכן מגן על החברה מנזקי סמים. לעומתו, סגן "צאר" הסמים האמריקאי, מציין שלארה"ב יוזמות רבות בתחום הורדת הביקושים אך הוא מדגיש שבארה"ב יש התנגדות ליוזמות בעלות אוריינטציה של מזעור הנזק שעלול לעודד צריכת סמים. מדגיש את החשיבות המניעתית של בדיקות שתן רנדומאליות בקרב תלמידים בבתי הספר.

פרו ובוליביה התייחסו לסוגיית לעיסת עלי קוקה כחלק בלתי נפרד מהתרבות שלהם ושל אבות אבותיהם. לפי האמנה של 1988, הסעיף הקורא להדברת הביקוש הלא חוקי חייב לקחת בחשבון את תרבות השימוש החוקי והגנת הסביבה. בקשתם לבחון את הנושא התקבלה בחיוב.

במהלך הוועידה התקיימו אירועי צד, תערוכות ודיונים, שאורגנו על-ידי מספר מדינות ומחלקות שונות באו"ם. בין יתר האירועים: קולומביה ותאילנד ארגנו אירועים המציגים פרויקטים של השמדת יבולים והכנסת אלטרנטיבות כאמצעי מחיה עבור האיכרים. קובה הציגה פרויקט מניעה. רוסיה הציגה מרכז אימונים לשוטרים.

אחד מאירועי הצד שעוררו התעניינות היה אירוע משותף למשרד האזורי של האו"ם בקהיר, לישראל ולרשות הפלסטינית. האירוע התמקד בהצגת הפרויקט בתחום הסמים המתבצע ברשות

הפלסטינית בהובלה ובמימון של המשרד האזורי של האו"ם בקהיר. הפרויקט מורכב מפעילויות בתחום הורדת ההיצעים והורדת הביקושים וחלקו מתבצע בשיתוף עם הרשות, בהמשך להצהרה על שת"פ בין הצדדים עליו סוכם ב-2005 בקהיר.

מפגש קבוצות מומחים

במפגש הוועידה השנתית הוחלט להקים חמש קבוצות מומחים לקראת דיוני הוועידה ב-2009 שאמורים להוות סיום של התוכנית ה"עשר שנתית" בנושא סמים עליה הכריז האו"ם בעצרת מיוחדת שקיים בשנת 1998. נושאי קבוצות ההתמחות נגזרו מהתחומים המרכזיים של תוכנית הפעולה העשר שנתית. הרשות יוצגה בשתי קבוצות שנושאייהן: אסטרטגיות הורדת הביקושים (מניעה, טיפול ומזעור נזקים) ופיקוח על חומרי מוצא וחומרים סינטטיים.

• הוועדה השלישית של מועצת האו"ם – ניו יורק

הוועדה השלישית של מועצת האו"ם עוסקת בנושאי חברה, תרבות וזכויות אדם. דיוני הוועדה נושאים אופי מדיני. נושא הסמים בדיוני ועדה זו עולה בהקשר ההולך ומתחזק בין סחר בסמים וטרור בעולם בכלל ובמזרח התיכון בפרט. השנה יוצג הנושא על-ידי נציג משרד החוץ שהסתייע ברשות בשלבי ההכנה לוועידה.

• ארגון הבריאות העולמי (WHO) – ג'נבה

ארגון הבריאות העולמי בג'נבה הוא הגוף היחיד בעולם העוסק בכל החומרים הפסיכואקטיביים האסורים ואלה שאינם אסורים על-פי חוק. השנה הצטרף לראשונה נציג הרשות כחלק ממשלחת שר הבריאות לוועידה והשתתף בדיון על אסטרטגיות להפחתת נזקי אלכוהול. נושא נוסף שנוגע לתחום עיסוקנו - בריאות בקרב מהגרים, עסק בחשיפתם למחלות זיהומיות ושימוש בחומרים פסיכואקטיביים

מוסדות האיחוד האירופי ומועצת אירופה

השנה הוקדשו מאמצים מיוחדים לפיתוח קשרים עם מוסדות האיחוד האירופי ומועצת אירופה. במהלך השנה התקיימו פגישות עבודה עם נציגי משרד החוץ, משרד המשפטים ועם נציגי נציבות האיחוד האירופי ומועצת אירופה על מנת לבחון את אפשרויות השתלבות הרשות בפעילות של מוסדות אלה.

• האיחוד האירופי

מדינת ישראל היא אחת מ-16 המדינות הפועלות במסגרת ה-European Neighborhood Policy - ENP - תוכנית שהחלה ב-2003 במטרה לחזק את הקשרים של האיחוד האירופי עם המדינות ממזרח ומדרום לו. תחום הסמים הוא אחד הנושאים בפרק המשפטי בתוכנית הפעולה (Action Plan) של ה-ENP. לקראת הכנת תוכנית חדשה הוחלט להרחיבו ולהעמיק את שיתוף הפעולה עם גופים וסוכנויות באיחוד האירופי. פורום הדיונים המרכזי לקידום נושאים אלה הוא תת הוועדה לענייני צדק

ומשפט בין ישראל והאיחוד האירופי כשבמסגרתה הוצגה פעילות הרשות בפני נציגים מנציבות האיחוד האירופי.

(European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction) EMCDDA

סוכנות של האיחוד האירופי שנוסדה ב- 1993 ומהווה את מרכז המידע העיקרי של מדינות האיחוד בכל הנוגע לתחום הסמים. הסוכנות פועלת בשלושה מישורים מרכזיים: מתן תמונת מצב לגבי השימוש, ההפצה והסחר בסמים, בחינת תוצאות השימוש בסמים וכן הכנת חוות דעת, דו"חות, מחקרים והמלצות לדרגי מקבלי החלטות ולמחקר האקדמי בכל הנוגע לחקיקה, מדיניות והכוונה של תחומי המניעה והטיפול.

השנה פתח האיחוד חלון הזדמנויות מיוחד המאפשר השתלבות של מדינת ישראל במסגרת פעילות סוכנות זו באחת מהדרכים הבאות: במעמד של חברות מלאה, חתימת הסכמי שת"פ להדרכת מומחים או החלפת מידע בלבד. תהליך בחינת ערוץ ההשתלבות מורכב ולכך מוקדשים מאמצים משותפים של הרשות, אגף אירופה ואגף הייעוץ המשפטי במשרד החוץ והיחידה להסכמים בינלאומיים ותביעות בינלאומיות במשרד המשפטים.

• מועצת אירופה (Council of Europe)

מועצת אירופה היא גוף שנוסד בשנת 1949, מקום מושבו בשטרסבורג ומטרותיו הן: קידום זכויות אדם, דמוקרטיה ושלטון החוק. במועצה חברות 47 מדינות מהן 27 חברות גם באיחוד האירופי. פעילות המועצה ממוקדת בקבוצות מומחים המקדמים נושאים ספציפיים.

קבוצת פומפידו (Pompidou Group)

קבוצת פומפידו הפועלת בתחום הסמים היא גוף של מועצת אירופה שנוסד ב-1971 ביוזמת הנשיא פומפידו ומונה 35 מדינות. הגוף מורכב מקבוצות מומחים בתחומי המניעה, הטיפול, אכיפה, מחקר וכן מומחים בנושאים אתיים וסטנדרטים מקצועיים. לקבוצת פומפידו רשת קשרים ענפה עם מדינות הים התיכון בשם MedNet Network. הוחל בבחינת השתלבות מדינת ישראל בקבוצה זו.

• קבוצת דבלין Dublin Group

קבוצת דבלין נוסדה ב-1990 בדבלין וחברות בה 25 מדינות מועצת אירופה והאיחוד האירופי כמו גם ארה"ב, קנדה, אוסטרליה, יפן ונורבגיה ונציג ה-UNODC. הקבוצה עוסקת בקידום המאבק בסמים על-בסיס בינלאומי, אזורי, ובילטרלי. השנה קיימנו פגישה עם סגן השגריר והקונסולית של שגרירות יוון בישראל (יוון היא הנשיאה התורנית של הקבוצה) לחילופי מידע ולבחינת האפשרות להצטרפותה של מדינת ישראל לקבוצה.

שיתוף פעולה אזורי

• המשרד האזורי של ה- UNODC בקהיר

ברמה האזורית משתייכת מדינת ישראל למשרד האו"ם העוסק בענייני סמים ופשיעה הממוקם בקהיר והאחראי על פעילות בתחומים אלה ב-19 מדינות צפון אפריקה, המזרח התיכון והמפרץ הפרסי. נציג המשרד האזורי קיים במהלך השנה מספר מפגשים עם נציגי הרשות על מנת לקדם את ענייני השת"פ האזורי בכלל ואת הנסיונות להעמקת הדו-שיח עם הרשות הפלסטינית בפרט.

• פרויקט LexPro (Law Enforcement Exchange Program)

הרשות יזמה שילוב של השתלמות אנשי אכיפה בתחום הסמים במסגרת פרויקט LexPro המאורגן על-ידי המשרד האזורי של האו"ם בקהיר ובמימון והדרכה של האיחוד האירופי. מטרת הפרויקט להגביר את שיתוף הפעולה בין אנשי האכיפה מאזור הבלקן ומאזור אגן הים התיכון. ההשתלמויות מתמקדות בחמישה תחומים: הדרכה בתחום הסמים, משלוח מבוקר, נמלי תעופה, נמלי ים, מעברי גבול.

בשנת 2008 התקיימו השתלמויות בשלושת הנושאים הראשונים. שתי ההשתלמויות הראשונות התקיימו באקדמית המשטרה התורכית למאבק בסמים ובפשע מאורגן ובהן השתתפו 4 נציגי משטרת ישראל. ההשתלמות השלישית התקיימה בקהיר בשיתוף הרשות למלחמה בסמים של מצרים ובה השתתפו שני נציגים מטעם המטה למלחמה בסמים והלבנת הון ברשות המיסים בישראל.

• הרשות הפלסטינית

מאמצים רבים הושקעו בנסיון לממש את מסמך ההבנות שסוכם עם נציגי הרשות הפלסטינאית ב-2005 במשרדי האו"ם בקהיר. במסגרת מאמצים אלה התקיימו השנה מפגשים שנסובו סביב תוכנית הפעולה המשותפת למדינת ישראל ולרשות הפלסטינית והממומנת על-ידי המשרד האזורי בקהיר. בפברואר התקיים דיון בנושאי מדיניות ואכיפה עם נציגי משרד הפנים והמשטרה של הרשות הפלסטינית. ביוני התקיים בנווה אילן מפגש בין שוטרים מיחידות הסמים של משטרת הרשות הפלסטינית ומשטרת ישראל. בדצמבר הוזמנו נציגי הרשות הפלסטינית להשתתף ביום עיון של אנשי מקצוע מתחומי החינוך והרווחה במגזר הערבי. כמוזכר לעיל, במהלך ועידת האו"ם בווינה התקיים השנה אירוע בו הוצג הפרויקט המשותף בתחום הסמים המתבצע ברשות הפלסטינית בהובלה ובמימון של המשרד האזורי של האו"ם בקהיר ובשיתוף הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול.

• ירדן

כנדבך נוסף בתהליך פיתוח הקשרים המקצועיים עם ירדן יצאה באפריל משלחת מהמגזר הערבי לביקור בממלכה הירדנית, בראשות סגן ראש עיריית עכו, ובהשתתפות וסיוע רכז המגזר הערבי ברשות. המשלחת כללה, בין היתר, את מתאם הרשות העירונית למלחמה בסמים ואלכוהול בטמרה ורכזת המגזר הערבי ברשות החיפנית למלחמה בסמים. מטרת הסיור היתה מפגש עם ראש הרשות למלחמה בסמים של ירדן וביקור במרכזי גמילה ושיקום נפגעי סמים.

ביקורים בארץ

• משלחות מש"ב

המחלקה לשיתוף פעולה בינלאומי של משרד החוץ (מש"ב) מקיימת סיורים והשתלמויות בארץ לקבוצות שונות מארצות עימן יש לישראל עניין מיוחד לפתח קשרים בילטרליים. פעילות זו חשובה לישראל היות והיא בונה קשרים מקבילים לקשרים המדיניים הרשמיים ומיותר לציין שכל משתתף בקורס-סמינר של מש"ב חוזר לארצו כשגריר של ישראל בקהילתו החברתית והעסקית.

במסגרת תוכנית זו הגיעה לארץ משלחת של נציגי משטרה וארגונים ציבוריים מאזורים שונים ברוסיה. מוקד ההתעניינות של המשלחת היה שיטור קהילתי וסיוע לקורבנות אלימות וסחר בבני אדם. במסגרת זו בקשו להיפגש עם נציגי הרשות על-מנת להכיר מקרוב את עבודתה בנושא מניעה ומרכזי גמילה.

מאוחר יותר במהלך השנה התארכה ברשות קבוצה של מדריכים צעירים מאקוודור כאורחים של מרכז ההדרכה ברשות. קבוצה זו נחשפה לפעילות הרשות בתחום הסמים בקרב בני נוער.

מרצים אורחים

במהלך השנה התארחו ברשות אורחים מחו"ל. ביניהם הגיע לארץ Dr. David Goralik מנהל תחום הניסויים הפרמקולוגיים של NIDA שהציג את הידע החדש בתחום הטיפול התרופתי בפני צוות הרשות ונציגי משרדים.

ראש תחום אכיפה ברשות השתתף בהשתלמות שאורגנה על ידי היחידה למלחמה בפשיעה פרמצבטית במשרד הבריאות בנושא: "תקיפת נושא הסטת חומרי מוצא חוקיים להכנת סמים בלתי חוקיים". ההשתלמות הועברה על-ידי מדריכים מה DEA – הזרוע האכיפתית המרכזית בתחום הסמים בארה"ב. בין יתר הסוגיות שהועלו בפגישות: התמודדות עם בני נוער בגיל 13-18; התמודדות עם בעיית השימוש לרעה בתרופות מרשם; התמודדות עם תופעת ההתמכרות של בני נוער למריחואנה; התמודדות עם בעיית השימוש במתאמפטינים, בעיקר במקומות עבודה.

כנסים והשתלמויות בחו"ל

השנה השתתפו נציגי הרשות ואנשי מקצוע נוספים (בעידוד הרשות ובמימונה) במספר כנסים הנחשבים למרכזיים בתחום.

• כנס NIDA הבין לאומי וכנס ה-CPDD – פורטו ריקו

כבכל שנה יצאה גם השנה משלחת של הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול לכנס השנתי הבינלאומי של NIDA ולכנס השנתי המקביל לו ה-CPDD. כנסים אלה עוסקים בכל מה שחשוב בתחום המחקר בעולם כולו. ההשתתפות בהם מאפשרת התעדכנות מעמיקה בנעשה בתחום

המחקר, בעיקר בארה"ב ובעולם המערבי אך גם מהנעשה בגוש המזרחי (לשעבר), אירופה ועוד. המשלחת מישראל כללה את נציגי הרשות ואנשי מחקר שהגישו הרצאות והציגו פוסטרים. כנסים אלה הקשורים וסמוכים זה לזה נחשבים לחשובים ביותר בתחום המחקר בנושאי סמים המתקיימים בעולם ובהם מובא כל המידע העדכני העולמי בכל הקשור לנושא. השנה התקיימו הכנסים בפורטו ריקו.

בחלק הבין-לאומי השתתפו מדענים מ-53 ארצות. הרצאת הפתיחה שניתנה על-ידי סגן מנהל NIDA סקרה את ההתפתחות המדעית וכיווני המחקר של NIDA והודגש שבמהלך השנים התמכרות לסמים לא נתפסת יותר כבעיה מוסרית אלא כבעיה של מחלה התפתחותית ביו-התנהגותית המתחילה בסביבת גיל 15 עם צריכת THC ואלכוהול בשעה שהמוח מצוי עדיין בתהליך התפתחותי. יחד עם ממצא זה הועלתה בעיה חדשה של צריכת תרופות מרשם שלא לצורך רפואי. בכנס הועלתה גם בעיית השימוש בנדיפים. מושב מיוחד של הכינוס הבינלאומי הוקדש "לטיפול מבוסס מדע".

בשני חלקי הכנס הוצגו פוסטרים של ממצאי מחקרים המשותפים לרשות ולחוקרים שקיבלו מענק מהרשות, האחד בנושא: "שימוש לרעה בקנאביס ורמת הפרעות פסיכיאטריות ומחלות אפקטיביות בקרב חולי נפש מאושפזים". והשני "מהלך השינה הפגום אצל מטופלי מתדון בהקשר לבעיית הכאב הכרוני אצל המכורים המטופלים במתדון במינונים שונים".

בחלקו השני של הכנס ה-CPDD השתתפו כ-1,000 אנשים העוסקים בתחום המאבק בסמים. רוב החוקרים המשתתפים בכנס זה הם מארצות הברית, אחריהם חוקרים מגוש ארצות המערב, אך גם מחלקים אחרים בעולם לרבות אסיה, אוסטרליה המזרח התיכון ועוד.

כנס התקיים מספר רב של סימפוזיונים, ביניהם: סימפוזיון על תגמול בהתמכרויות למיניהן; סימפוזיון על הכחדת הצורך בסמים אצל נגמלים; סימפוזיון בנושא מחקרים על תאומים; סימפוזיון על טיפול תרופתי במקרים של תחלואה כפולה, ADHD ושימוש בסמים; סימפוזיון על חומרים אנלגטיים (משככי כאב); סימפוזיון על טכנולוגיות חדשות המופעלות בתחומי טיפול ומניעה.

כנס התקיים סימפוזיון מיוחד על "השפעת שימוש בסמים אצל נשים בהריון". מטעם הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול הציגה ד"ר רחל בר-המבורגר את ממצאי המחקר שליווה ילדים שנולדו להורים שהשתמשו בסמים מינקותם ועד לגיל ההתבגרות.

• **כנס הארגון האמריקני העוסק בנושא מניעת סמים ואלכוהול** **NPN (National Prevention Network) – אינדיאנפוליס, ארה"ב**

כנס הנערך מזה 21 שנה והמאגד בתוכו את העוסקים בנושאי מניעת סמים ואלכוהול בארצות הברית. הכנס התקיים באינדיאנפוליס, ארה"ב והשתתפו בו כ-750 עובדים בתחום. אחת ממטרות השתתפות הרשות היתה להציג בפני הקהל את תוכנית המניעה "מכורים לחיים" (בגרסא האנגלית) שפותחה על-ידי הרשות וחברת "אורפן" וזאת על-מנת לשווקה לבאי הכנס. במקביל הוצגה התוכנית גם בפני הנהלת מוזיאון הילדים והנוער בעיר. הקהל הפגין התעניינות רבה.

כנס הוצג מגוון רחב של תוכניות מניעה תוך התייחסות לחומרים אסורים ושאינם אסורים על-פי חוק. דגש מיוחד ניתן לאלכוהול, נדיפים ושימוש לרעה בתרופות מרשם כשהנזקים משימוש

בהם רבים לאין ערוך מאלו של החומרים האחרים (כולל הרואין ומריחואנה). הממשל האמריקאי הקצה תקציב נכבד למסע הסברה מיוחד המיועד לנושא זה.

• **כנס הארגון האירופי לטיפול בהתמכרויות** **– European Association of Addiction Therapy (EAAT)** **פירנצה, איטליה**

הכנס השנתי של הארגון האירופי לטיפול בהתמכרויות התקיים השנה בפירנצה, איטליה, והשתתף בו ראש תחום טיפול ושיקום ברשות. בכנס הוצגו מחקרים ונתונים מהעולם על-ידי נציגים מאיטליה, ארה"ב, אוסטרליה, פינלנד והאוי"ם. בין יתר הנושאים בהם עסק הכנס: הבעייתיות בהתמכדות בהתמכרות כמטרה; תוכניות טיפול באסירים מכורים בבתי סוהר באוסטריה; בופרונורפין – מה חדש?; הטיפול בתחליפי סם בפורטוגל; טיפול בבופרונורפין בפיזה, איטליה; השפעה של תרופות אופיאטיות על מערכת החיסון והקשר בין תופעת הדיכאון והשימוש בסמים בקרב בני נוער.

ראש תחום הטיפול במכורים ב-UNODC הציג את השינוי במגמות הטיפול במכורים לאורך השנים. בעבר עולם הטיפול נחלק בין המצדדים במתן תחליפי סם לבין המאמינים בקהילה הטיפולית ככלי היחיד בר הסיכוי. הדגש היום הוא על כל שיטת טיפול שתיתן סיכוי כששם המשחק הוא מזעור הנזקים. מדגיש בדבריו את הצורך להכניס את הטיפול בהתמכרויות לזרם המרכזי ברפואה, תוך מתן כבוד לזכויות האדם.

• **כנס "מניעה וטיפול בהתמכרויות: ממחקר לפרקטיקה"** - **אוי"ם, וינה, אוסטריה**

לראשונה התקיים במוסדות האוי"ם בווינה כנס מקצועי בתחום הסמים. הכנס התקיים בדצמבר והתמקד בנושא המניעה והטיפול מההיבטים של המחקר והפרקטיקה. בכנס נטלו חלק 30 חוקרים מובילים בתחומם והשתתפו בו כ-200 משתתפים ממספר רב של מדינות, ארגונים בינלאומיים וארגונים שלא למטרות רווח. בכנס הוצגו ממצאי מחקרים מהמתקדמים ביותר במטרה להמריץ את מוסדות האוי"ם לאמץ התערבויות מבוססות מחקר. את ישראל ייצגו ראש תחום מניעה ברשות ומנהלת השרות לטיפול בהתמכרויות במשרד הרווחה והשירותים החברתיים.

ראש סוכנות האוי"ם לענייני סמים ופשיעה קרא להעמיד את ענייני הבריאות במרכז מדיניות הפיקוח בנושא סמים. ראש NIDA הציגה את המחקר העדכני בתחום המצביע על כך שההתמכרות לסמים היא מחלה של המוח האמורה להיות מטופלת כמו כל בעיה בריאותית. זכותו של כל אדם לקבל טיפול המותאם למחלתו ועלינו כחברה להבין שצמצום הנזקים מסייע לא רק לסביבה אלא נותן מענה אישי לפרט.

המסר העיקרי שהועבר בכנס על-ידי קובעי המדיניות היה אימוץ תפיסת מזעור הנזק בטיפול בפרט שנפגע וזכותו לקבל טיפול מקיף. לראשונה, החלו לדבר בתחום הטיפול על המשמעות העמוקה של טיפול באמצעות שיחות פרטניות, משפחתיות וקבוצתיות. רוב החוקרים לא הציבו את הנקיון מסמים כתנאי אולטימטיבי לשיקום והם תפסו את הטיפול בתחליפי הסם כשלב מעבר לשיקום.

בתחום המניעה הוצגו מספר תוכניות תוך הדגשת הצורך להתחיל בתוכניות כישורי חיים בגיל צעיר ביותר על מנת לאפשר הסתגלות התנהגותית וחברתית. הודגשה חשיבות האיתור המוקדם.

• משלחת תחום קהילה ברשות – וושינגטון וניו יורק, ארה"ב

בנובמבר השנה יצאה משלחת מתחום הקהילה ברשות שכללה מתאמים ואנשי מטה לסיור למידה מקצועי בארה"ב. המשלחת קיימה מפגשי עבודה בווינגטון לגבי מדיניות הסמים ברמה הפדראלית ובבולטימור וניו יורק בתוכניות מניעה וטיפול ברמת הקהילה.

בשהותה בווינגטון נפגשה המשלחת עם נציגי משרד הבית הלבן והוצגה בפניה אסטרטגית המלחמה בסמים של ארה"ב בשלושה תחומים: מניעת תחילת השימוש; שיקום משתמשים ושיבוש שוק הסמים הבלתי חוקיים. כאן נלמדו הקווים המנחים לשיתופי הפעולה בין הרשויות הפדראליות, הרשויות במדינות השונות והרשויות המקומיות באותן מדינות. המשלחת התמקדה בתהליך קבלת ההחלטות והקצאת המשאבים מהרמה הפדראלית ועד למימוש של הפרויקטים בשטח. לשם כך נפגשה המשלחת עם נציגי משרד החינוך, המשרד ל"בתי ספר נקיים מסמים" והסוכנות המיוחדת של משרד הבריאות התומכת בקהילות ומסייעת להן בבניית תוכניות התמודדות בנושאי הסמים והאלכוהול.

בעיית השימוש בתרופות ללא מרשם היא השנייה בשכיחותה בארה"ב לאחר השימוש במריחואנה ולכך מוקדשים מאמצי הסברה מיוחדים. סוגיית בדיקות השתן לתלמידים בבתי ספר תיכוניים נלמדה מקרוב בביקור בבית ספר תיכון בניו ג'רסי. בסיור הודגשה חשיבות הכשרת הרופאים על מנת לשכלל את יכולות האבחון המהיר ובפרט לגבי מקרים המגיעים לחדרי המיון בבתי החולים. המשתלמים נחשפו למסעות הסברה, לשימוש בטכנולוגיות ממוחשבות בתוכניות מניעה והתערבות טיפולית ולתוכניות מניעה במקומות עבודה. אחד הקריטריונים לבחירת המשתתפים בסיור היתה עבודתם עם קבוצות הורים אליה נחשפו גם במהלך הסיור. בתחום הטיפול נחשפו לקהילה טיפולית ולתוכניות התערבות וסיוע לתלמידים.

ה"בית החם הישראלי"

בינואר התקיים דיון מיוחד על עתידו של "הבית החם הישראלי" בהודו במסגרת השיחות הבינלאומיות שקיימו נציגי משרד החוץ עם עמיתיהם בדלהי. לשיחות הוזמנו גם נציגי הרשות. בתום השיחות סוכם על סגירת הבתים בגואה ובמנאלי עד שלא תוסדר בעיית אשורות השהייה. במהלך השנה התקיימו דיונים במשרד החוץ לבחינת חלופות שונות שבמסגרתן ניתן יהיה לפתוח מחדש את הבית. בשלב זה, הבית עדיין סגור.

גיוס משאבים

הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול עוסקת בגיוס משאבים ממקורות שונים מאז היווסדה.

• אגודת יידי הרשות בארה"ב (IADAF)

אגודת יידי הרשות בארה"ב המשיכה גם השנה לתמוך ברשות ולסייע לה בפתיחת ערוצים לתמיכה. גם השנה, העמידה האגודה משאבים לשיקום השכלתי ומקצועי של נגמלים מסמים הנקיים למעלה מ-18 חודשים. האגודה תמכה גם בהקמת הפרויקט הרב תכליתי ברחוב הרכבת בתל-אביב, המועדון שבקומפלקס ייקרא "המועדון של ניצה".

• ארגון FECS

הארגון נוסד לפני למעלה מ-60 שנה על-ידי הפדרציה של הפילנתרופים היהודים בניו-יורק, נחשב למוביל ביישום פרויקטים בתחומי הבריאות והרווחה בקהילות היהודיות בארה"ב. ומהווה גורם מרכזי בגיוס כספים עבור פעילויות אלו.

כחלק ממימוש מסמך ההבנות שנחתם עם הארגון התקיים בחודש מרץ כנס בנושא סמים המשותף לארגון FECS ולרשות. בכנס שנושאו:

"Up Close and Personal - Youth in New York and Israel"

השתתפה משלחת מהרשות שהוזמנה לכנס על-ידי פדרציית ניו יורק.

לראשונה התקיים כנס בדרג רם מעלה ציבורית ומקצועית שדן בפתיחות בבעיית הסמים בקרב יהדות ניו יורק. במשך שנים רבות נעשה ניסיון לקיים דיון פתוח בנושא אך הוא הורד מסדר היום בשל חוסר הידע והחשש של הפדרציה היהודית לעסוק בנושא. הקשרים עם הרשות והמידע על פעילותה בתחומים השונים הביאו, לראשונה את פדרציית ניו יורק וארגון FECS לעסוק בנושא.

מטרות הכנס היו להעלות למודעות את בעיית הסמים בקהילה היהודית בניו יורק ובישראל כשהמגמה היא לבחון ערוצים לשיתוף פעולה ולגייס משאבים עבור פעילות הרשות תוך מתן דגש על פרויקטים משותפים.

בנוסף לכנס התקיימו פגישת עבודה עם המנהלת הכללית והסגל הבכיר של FECS על מנת להתוות קווים להמשך שיתוף פעולה וביקור במוסד גמילה למתבגרים המופעל על-ידי הארגון.